

Πρεσβεία της Ελλάδος στη Ρώμη
Γραφείο Οικονομικών και Εμπορικών Υποθέσεων

ΟΔΗΓΟΣ ΕΠΙΧΕΙΡΕΙΝ ΣΤΗΝ ΙΤΑΛΙΑ

Επιμέλεια/Σύνταξη:

Ευφροσύνη Μητά, Γενικός Σύμβουλος ΟΕΥ Β'
Βασιλική Κουσκούτη, Σύμβουλος ΟΕΥ Β'
Μαριλένα Σεϊρλή, Γραμματέας ΟΕΥ Α'

Ρώμη, Νοέμβριος 2025

Περιεχόμενα

A. ΓΕΝΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΧΩΡΑΣ	1
A.1 Γενικά Χαρακτηριστικά	1
Διοικητική Διαίρεση	1
Πολιτειακό Σύστημα	3
A.2 Δημογραφικά Στοιχεία/Πολιτειακό Σύστημα/ Κοινωνικά χαρακτηριστικά	3
A.3 Μακροοικονομικά Μεγέθη	4
B.1 Θεσμικό Πλαίσιο.....	6
B.1.1 Νομικές Μορφές Εταιριών	6
Ίδρυση ιταλικού υποκαταστήματος ξένης εταιρείας	7
Ίδρυση αντιπροσωπείας στην Ιταλία (τοπικό γραφείο)	9
Ε.Π.Ε. (Società a responsabilità limitata. S.r.l.).....	10
Ανώνυμη Εταιρεία (S.p.a.)	10
Άλλες νομικές μορφές εταιρικής σχέσης	11
Καινοτόμος Startup	12
Αγορά περιουσιακών στοιχείων εταιρείας	12
B.1.2 Διαδικασία ίδρυσης εταιρείας	13
B.1.3 Σήμανση / πιστοποίηση προϊόντων (ετικέτες, πιστοποιήσεις, πρότυπα, τεχνικές προδιαγραφές)	13
Εμπορικά σήματα.....	14
Διπλώματα ευρεσιτεχνίας	14
B.1.4 Εξασφάλιση πιστώσεων-χρηματοδοτήσεων.....	15
B.1.5 Εργασιακό Καθεστώς	15
Μισθοί/ Μπόνους παραγωγικότητας	18
Ώρες εργασίας.....	18
Απολύσεις/Αποζημιώσεις/Υπερωρίες/Άδειες	19
Αναρρωτική άδεια.....	19
Άδεια μητρότητας	20
Άλλα	20
Τροποποιήσεις συμβολαίων	20
Ρήτρα μη ανταγωνισμού.....	20
Τηλεργασία.....	20
Έξυπνη εργασία.....	21
Ατομικές συμβάσεις εργασίας.....	21
Σύστημα κοινωνικής ασφάλισης και βοήθειας	22
Διάταγμα Αξιοπρέπειας (νόμος 96/2018 που αναθεωρεί τον Jobs Act v. 23/2015)	22
B.2 Στρατηγική Εισόδου στην Αγορά της (Χώρας)/Πρακτικές οδηγίες.....	23
NETWORK AGENTI.....	23

UNIONE SINDACATI AGENTI E RAPPRESENTANTI DI COMMERCIO ITALIANI	23
NOTARIATO	24
AGENZIA DELLE ENTRATE	24
B. 2.1 Δίκτυα Διανομής.....	25
B.3 Καταναλωτικά Πρότυπα.....	25
B.4 Βιομηχανική Ιδιοκτησία	26
Γ . ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ – ΔΑΣΜΟΛΟΓΗΣΗ	26
Γ.1 Λογιστικές Υποχρεώσεις και Λογιστικός Έλεγχος.....	26
Γ.2 Φόρος εισοδήματος επιχειρήσεων («IRES» – «Imposta sui Redditi delle Società»).....	27
Ειδικές περιπτώσεις	28
Έκπτωση δαπανών	28
Γ. 3 Φόρος προστιθέμενης αξίας (ΦΠΑ – «IVA», «Imposta sul Valore Aggiunto»).....	29
Φορολογική βάση και συντελεστές.....	29
Τιμές ΦΠΑ	29
Εγγραφή για σκοπούς ΦΠΑ	29
Ειδικός φόρος κατανάλωσης ("Accisa").....	30
Εγγραφή	30
Τοπικός φόρος ακίνητης περιουσίας (IMU - Imposta Municipale Propria).....	30
Περιφερειακός φόρος επί παραγωγικών δραστηριοτήτων (IRAP - Imposta Regionale sulle Attività Produttive)	30
Φορολόγηση Μερισμάτων	30
Φορολόγηση δικαιωμάτων (royalties)	31
Γ.4 Φόρος εισοδήματος φυσικών προσώπων («IRPEF», «Imposta sul Reddito delle Persone Fisiche»)	32
Γ.5 Συμφωνίες αποφυγής διπλής φορολογίας	33
Γ.6 Δασμοί- Τελωνειακή νομοθεσία- Ειδικές Οικονομικές ζώνες (FTZ)	33
Τελωνειακή νομοθεσία (Διαδικασία – Αρχές)	33
Ειδικές Οικονομικές ζώνες (FTZ)	34
Δ. ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ	35
Δ.1 Αναπτυξιακός Νόμος- Εθνικό Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας της Ιταλίας-Κίνητρα Επενδύσεων- Προκλήσεις	35
Δ.2. Ιταλικό brand name "Made in Italy"	36
Δ.3 Πιστοληπτική Ικανότητα χώρας- Κίνδυνοι/Προοπτικές.....	38
Δ.4 Προοπτικές – Προκλήσεις και Επιχειρηματικές Ευκαιρίες στην Ιταλία	40
Ε. ΚΛΑΔΟΙ ΕΙΔΙΚΟΤΕΡΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ ΓΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ	41
Ε.1 Είδη πολυτελείας	44
Ε.2 Ανανεώσιμες πηγές ενέργειας	45
Ε.3 Agri-Food (Γεωργία, αλιεία, τρόφιμα / Γαστρονομία).....	45
Ε.4 Καινοτομία Ρομποτική & Αυτοματισμός (Ενέργεια, υψηλή τεχνολογία και καινοτομία).....	46
Ε.5 Ενέργεια και Υποδομές	47

E.6 Τουρισμός και Φιλοξενία	47
E.7 Λοιποί κλάδοι	47
ΧΡΗΣΙΜΕΣ ΔΙΕΥΘΥΝΣΕΙΣ.....	48
Ελληνικές Αρχές	48
Ιταλικές Αρχές - Υπουργεία	48
Τοπικοί Φορείς.....	50
Κρατικοί Φορείς	51
Εμπορικά & Βιομηχανικά Επιμελητήρια	53
Τράπεζες (μεγαλύτερες)	55
Διοργανωτές Εκθέσεων.....	56
Επιχειρηματικοί Φορείς	57
Διεθνείς Οργανισμοί - Περιφερειακές Συνεργασίες- Διπλωματικές Αποστολές.....	60
Ξενοδοχεία (ενδεικτικός κατάλογος)	61

A. ΓΕΝΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΧΩΡΑΣ

A.1 Γενικά Χαρακτηριστικά

Η Ιταλία, χερσόνησος στη Νότια Ευρώπη, με κυρίαρχη θέση στη Μεσόγειο, πληθυσμό 58.966.641 κατοίκους (σύμφωνα με επίσημη εκτίμηση για το 2024) και έκταση 301.230 τ. χλμ. έχει ακτογραμμή μήκους 7.600 τ.χμ. και περιβάλλεται στα ανατολικά από την Αδριατική θάλασσα, στα Νότια από το Ιόνιο πέλαγος και στα δυτικά από το Τυρρηνικό πέλαγος. Βόρεια συνορεύει με την Ελβετία και την Αυστρία, δυτικά με τη Γαλλία και ανατολικά με τη Σλοβενία, ενώ εξκλάβιο της Ιταλίας αποτελεί και η πόλη Καμπιόνε ντ'Ιτάλια, που βρίσκεται στο έδαφος της Ελβετίας. Οι ανεξάρτητες χώρες του Αγίου Μαρίνου και του Βατικανού χωροθετούνται εξ ολοκλήρου σε ιταλικό έδαφος. Πρωτεύουσα και μεγαλύτερη πόλη της Ιταλίας, είναι η Ρώμη. Η χώρα αποτελείται από μία χερσόνησο σε σχήμα μπότας και δύο μεγάλα νησιά στη Μεσόγειο θάλασσα: τη Σικελία και τη Σαρδηνία και άλλα μικρότερα, όπως το Capri και η Ischia. Άλλες μεγάλες πόλεις είναι το Μιλάνο, το Τορίνο, η Νάπολη και οι Συρακούσες.

Το 35% της έκτασής της είναι ορεινό, ενώ έχει πολλά ποτάμια και λίμνες. Ο μεγαλύτερος ποταμός είναι ο Πο (Po), με μήκος 652 χλμ. που πηγάζει από τις Άλπεις κοντά στα γαλλικά σύνορα στο βορρά και εκβάλλει ανατολικά στην Αδριατική. Τα Απέννινα όρη, που ενώνονται με τις Άλπεις στο βορρά, είναι η κεντρική οροσειρά της χώρας και διατρέχουν ως ραχοκοκαλιά τη χερσόνησο. Το ψηλότερο σημείο είναι το Λευκό Όρος με υψόμετρο 4.810 μέτρα. Γνωστά είναι τα ενεργά ηφαίστεια Βεζούβιος, Αίτνα και Στρόμπολι.

Διοικητική Διάρθρωση

Η Ιταλία διαιρείται σε 20 περιφέρειες (regioni, ενικός regione). Σε πέντε απ' αυτές (σημειώνονται με *) ισχύει ειδικό καθεστώς αυτονομίας που τους επιτρέπει να νομοθετούν αυτόνομα για σειρά τοπικών θεμάτων.

Όλες οι περιφέρειες εκτός από την Κοιλάδα της Αόστα διαιρούνται σε δύο ή περισσότερες επαρχίες (province). Συνολικά υπάρχουν 109 επαρχίες και 8.101 δήμοι (comuni)

Περιφέρεια	Πρωτεύουσα	Έκταση (τ.χλμ.)	Πληθυσμός
Αμπρούτσο (Abruzzo)	Λ'Ακουίλα	10.794	1.305.000
Απουλία (Puglia)	Μπάρι	19.362	4.071.000
Βένετο (Veneto)	Βενετία	18.391	4.738.000
Εμιλία-Ρομάνια (Emilia Romagna)	Μπολόνια	22.124	4.187.000
Καλαβρία (Calabria)	Καταντζάρο	15.08	2.004.000
Καμπανία (Campania)	Νάπολη	13.595	5.790.000
Κοιλάδα της Αόστα (Valle d'Aosta)*	Αόστα	3.263	123
Λάτιο (Lazio)	Ρώμη	17.207	5.304.000
Λιγουρία (Liguria)	Γένοβα	5.421	1.610.000
Λομβαρδία (Lombardia)	Μιλάνο	23.861	9.375.000
Μάρκε (Marche)	Ανκόνια	9.694	1.528.000
Μολίζε (Molise)	Καμπομπάσσο	4.438	320
Μπαζιλικάτα (Basilicata)	Ποτέντσα	9.992	594
Ούμπρια (Umbria)	Περούτζια	8.456	867
Πεδεμόντιο (Piemonte)	Τορίνο	25.399	4.341.000
Σαρδηνία (Sardegna)*	Κάλιαρι	24.09	1.655.000
Σικελία (Sicilia)*	Παλέρμο	25.708	5.017.000
Τοσκάνη (Toscana)	Φλωρεντία	22.997	3.619.000
Τρεντίνο-Άνω Αδίγης/Νότιο Τυρόλο (Trentino-Alto Adige)*	Τρέντο	13.607	985
Φρίουλι-Βενετία Τζιούλια (Friuli Venezia Giulia)*	Τεργέστη	7.855	1.208.000

Επαρχίες με πληθυσμό άνω των 800.000 κατοίκων

- Επαρχία της Ρώμης - 4.044.995
- Επαρχία του Μιλάνου - 3.898.517
- Επαρχία της Νάπολης - 3.084.609
- Επαρχία του Τορίνο - 2.269.979
- Επαρχία του Μπάρι - 1.598.557

- Επαρχία του Παλέρνο - 1.242.407
- Επαρχία της Μπρέσια - 1.205.495
- Επαρχία του Σαλέρνο - 1.101.597
- Επαρχία της Κατάνης - 1.081.183
- Επαρχία του Μπέργκαμο - 1.053.694
- Επαρχία της Φλωρεντίας - 974.218
- Επαρχία της Μπολόνιας - 960.486
- Επαρχία της Πάδοβας - 905.112
- Επαρχία της Βερόνας - 889.862
- Επαρχία της Καζέρτας - 895.751
- Επαρχία της Γένοβας - 884.632
- Επαρχία του Τρεβίζο - 865.194
- Επαρχία του Βαρέζε - 860.080
- Επαρχία της Βισσέντσα - 848.642
- Επαρχία της Βενετίας - 841.609
- Επαρχία του Λέτσε - 810.522

Πολιτειακό Σύστημα

Το πολίτευμα της Ιταλίας είναι **Προεδρευόμενη Κοινοβουλευτική Δημοκρατία** με απλή όμως αναλογική στις εκλογές και ιδιαίτερα ισχυρές τις εξουσίες και την πολιτική επιρροή των κορυφαίων υπουργών της κυβέρνησης. Δικαίωμα ψήφου στις εκλογές έχουν όλοι οι Ιταλοί πολίτες που έχουν συμπληρώσει το 18ο έτος της ηλικίας τους. Ωστόσο, στις εκλογές για την ανάδειξη των γερουσιαστών το όριο ανεβαίνει στα 25 έτη. Ο **Πρόεδρος της Δημοκρατίας** έχει επταετή θητεία και δικαίωμα απόλυσης του Πρωθυπουργού και της Κυβέρνησης περιοριστικά σε περίπτωση που παραβιάσουν κάποιο άρθρο του Συντάγματος.

Το **Κοινοβούλιο** αποτελείται από δύο νομοθετικά σώματα, σύμφωνα με το Σύνταγμα του 1948, τη **Γερουσία** (Senato) και τη **Βουλή των Αντιπροσώπων** (Camera dei Deputati). Αμφότερα τα σώματα εκλέγονται με ένα μεικτό πλειοψηφικό και αναλογικό σύστημα εκπροσώπησης για μια θητεία τουλάχιστον πέντε ετών. Υπάρχουν, επί πλέον, 8 ισόβιοι γερουσιαστές. Η Βουλή των Αντιπροσώπων έχει 630 εκλεγμένα μέλη, ενώ η Γερουσία έχει 315 εκλεγμένα μέλη. Ο αριθμός των βουλευτών και των γερουσιαστών καθορίστηκε με συνταγματική τροποποίηση το 1963. Μετά το δημοψήφισμα της 21ης Σεπτεμβρίου 2020, ο αριθμός των βουλευτών στη Βουλή των Αντιπροσώπων αποφασίστηκε να μειωθεί από 630 σε 400 και από 315 σε 200 στη Γερουσία.

Η Τζόρτζια Μελόνι εξελέγη το 2022 και είναι η πρώτη γυναίκα πρωθυπουργός της Ιταλίας.

A.2 Δημογραφικά Στοιχεία/Πολιτειακό Σύστημα/ Κοινωνικά χαρακτηριστικά

Δημογραφικά Στοιχεία

Ο πληθυσμός της Ιταλίας συνεχίζει να μειώνεται για όγδοο συνεχόμενο έτος. Από το επίπεδο ρεκόρ των 60,3 εκατ. το 2014, εκτιμάται στις 01.01.2025 σε 58,93 εκατ., καταγράφοντας περαιτέρω πτώση σε σχέση με το προηγούμενο έτος. Η δημογραφική δυναμική παραμένει ασθενής, με τον συνολικό δείκτη γονιμότητας

να υποχωρεί σε ιστορικό χαμηλό 1,13 παιδιά ανά γυναίκα (από 1,46 το 2010), ενώ οι γεννήσεις μειώθηκαν κατά 6,3% στο πρώτο επτάμηνο του 2025. Το προσδόκιμο ζωής ανακάμπτει μετά την πανδημία, φτάνοντας τα 83,4 έτη κατά μέσο όρο (85,5 για γυναίκες και 81,4 για άνδρες), ωστόσο η γήρανση του πληθυσμού και η μείωση των γεννήσεων εντείνουν τις μακροπρόθεσμες πιέσεις στη βιωσιμότητα του κοινωνικού συστήματος.

Η Ιταλία είναι σε μεγάλο βαθμό ομοιογενής γλωσσικά και θρησκευτικά, ενώ παρουσιάζει σημαντικές πολιτιστικές, οικονομικές και πολιτικές ανομοιομορφίες ανά διοικητική Περιφέρεια, με τον βορρά να είναι περισσότερο ανεπτυγμένος από τον νότο.

Ο Καθολικισμός είναι η θρησκεία της πλειοψηφίας των κατοίκων (85% των κατοίκων αυτοπροσδιορίζονται ως καθολικοί). Ωστόσο υπάρχουν κοινότητες Προτεσταντών και Εβραίων ενώ υπάρχει και αυξανόμενος αριθμός μεταναστών Μουσουλμάνων. Επίσης, στην Ιταλία, υπάρχει η μεγαλύτερη κοινότητα Μαρτύρων του Ιεχωβά στην Ευρώπη. Η Εκκλησία ασκεί σημαντικό ρόλο στην ιταλική κοινωνία λαμβάνοντας θέση σε θρησκευτικά, κοινωνικά και πολιτικά θέματα.

Η ιταλική είναι η επίσημη γλώσσα και ομιλείται από την πλειοψηφία του πληθυσμού. Ωστόσο υπάρχουν διάλεκτοι ανάλογα με τη περιοχή, με επικρατέστερες την διάλεκτο του Μιλάνου.

A.3 Μακροοικονομικά Μεγέθη

Η Ιταλία είναι γνωστή σε όλο τον κόσμο για την τέχνη, το σχέδιο, την αρχιτεκτονική, τον πολιτισμό και τη δημιουργικότητά (creativita) της και δεν είναι τυχαίο που είναι ο 5^{ος} πιο δημοφιλής προορισμός παγκοσμίως με τα περισσότερα μνημεία παγκόσμιας πολιτιστικής κληρονομιάς, προστατευόμενα από την UNESCO, από οποιαδήποτε άλλη χώρα στον κόσμο. Η Ιταλία προσφέρει μεγάλο αριθμό ερευνητών από το δίκτυο των Πανεπιστημίων της που συνδέονται στενά με τις βιομηχανίες, ενώ το συγκριτικό αποτύπωμα των clusters των ΜΜΕ την καθιστά 2η χώρα παραγωγής στην Ευρώπη και η 5η στον κόσμο.

Επιπλέον, λόγω της στρατηγικής της θέσης και του ρόλου που διαδραματίζει στην ΕΕ, η Ιταλία είναι η 3^η μεγαλύτερη οικονομία της Ευρωζώνης και ο 9^{ος} εξαγωγέας στον κόσμο, με τις επιχειρήσεις της να έχουν αφορολόγητη πρόσβαση σε περισσότερες από 30 εθνικές αγορές εντός του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου και πέραν των 500 εκατομμυρίων καταναλωτών υψηλών αποδοχών. Με πληθυσμό σε ηλικία εργασίας 39 εκατομμυρίων ατόμων, η Ιταλία προσφέρει ένα εκτεταμένο, εξειδικευμένο και διαφοροποιημένο εργατικό δυναμικό. Ο μεγαλύτερος μακροοικονομικός κλάδος παραμένει η Μεταποίηση με 3,6 εκατομμύρια εργαζομένους, ακολουθούμενη από τις Εμπορικές δραστηριότητες με ,3 εκατομμύρια, τις Κατασκευές και τον Τουρισμό από κοινού 1,2 εκατομμύρια (πηγή Istat).

Οι ετήσιες δαπάνες E&A της Ιταλίας άνω των 26 δισεκατομμυρίων δολαρίων είναι από τις υψηλότερες στον κόσμο και, σε απόλυτες τιμές, κατατάσσουν την Ιταλία στη 10η θέση στον ΟΟΣΑ και στην 4η στην Ευρώπη. Το μερίδιο του ΑΕΠ που διατίθεται στην E&A αυξήθηκε την τελευταία δεκαετία. Η τάση αυτή οφείλεται στις δαπάνες του ιδιωτικού τομέα, οι οποίες αντιπροσωπεύουν ποσοστό κάλυψης τζίρου 58% της συνολικής χρηματοδότησης. Με 780.872 διεθνή διπλώματα ευρεσιτεχνίας που έχουν κατατεθεί, η Ιταλία κατατάσσεται 10η στον κόσμο και 6η στην Ευρώπη (πηγή ΟΟΣΑ). Οι ξένες εταιρείες που δραστηριοποιούνται στην Ιταλία είναι ενεργοί δρώντες στην E&A, με τη συμβολή τους να εκτείνεται στο 24% των συνολικών δαπανών E&A από τον ιδιωτικό τομέα.

Σήμερα η Ιταλία προσφέρει ένα ριζικά βελτιωμένο επιχειρηματικό περιβάλλον, το οποίο βασίζεται σε τολμηρές κυβερνητικές μεταρρυθμίσεις και τον ιταλικό επιχειρηματικό δυναμισμό. Η αυξημένη ανταγωνιστικότητά της, Ιταλίας είναι κίνητρο για να υποδέχεται αυξητικά επενδυτές.

Η Ιταλία είναι ιστορικά αναγνωρίσιμη για τον σχετικό ρόλο της στον κατασκευαστικό τομέα, καθώς και στον τομέα των τροφίμων και ποτών, του σχεδιασμού και της E&A.

Την τελευταία δεκαετία και άλλοι κλάδοι κατάφεραν να αυξήσουν την παραγωγικότητά τους. Το χονδρικό και λιανικό εμπόριο διευρύνθηκε κατά περίπου 1,75 % ετησίως – και προς την Γερμανία, τη Γαλλία και την Ισπανία. Οι χρηματοοικονομικές και ασφαλιστικές δραστηριότητες μεγεθύνθηκαν, λόγω της ανάπτυξης των υπηρεσιών Internet & Home Banking.

Δυστυχώς, ο COVID έπληξε ιδιαίτερα τις ιταλικές εταιρείες. Οι επιπτώσεις της πανδημίας που ξεκίνησαν στην Ιταλία πριν από οποιαδήποτε άλλη χώρα και τα αυστηρότερα μέτρα περιορισμού που υιοθετήθηκαν οδήγησαν σε πολύμηνη παύση της παραγωγικότητας. Τα παραδοσιακά οργανωτικά μοντέλα των ΜΜΕ (μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις), επιτυχημένα για πολλά χρόνια, δεν μπορούσαν να προσαρμοστούν στις συνέπειες της πανδημίας. Η δύσκολη συνύπαρξη μεταξύ καινοτομίας και παράδοσης εξέθεσε την ανετοιμότητα της ιταλικής διοίκησης.

Το πρώτο τρίμηνο του 2021, η ιταλική οικονομία παρουσίασε πολύ ελαφρά κυκλική ανάκαμψη (+0,1 % ΑΕΠ), η οποία ωστόσο παρουσίασε καλύτερες επιδόσεις σε σύγκριση με άλλες μεγάλες ευρωπαϊκές οικονομίες.

Η Ιταλία κινείται σε αργή αλλά σταθερή πορεία προς την οικονομική ανάκαμψη. Παρά τις προκλήσεις όπως ο πληθωρισμός και η αβεβαιότητα στην αγορά εργασίας, η Ιταλία δρομολογεί στρατηγικές κινήσεις στη μεταποίηση, τον τουρισμό και την τεχνολογία, προκειμένου να σταθεροποιήσει την οικονομία της και να διασφαλίσει πορεία για μελλοντική ανάπτυξη.

Η ιταλική οικονομία παραμένει σε τροχιά ασθενούς ανάπτυξης, με το ΑΕΠ να αυξάνεται κατά 0,9% το 2024 και να προβλέπεται στο 1,1% το 2025, σύμφωνα με τις εκτιμήσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και της ISTAT. Ο πληθωρισμός, μετά την άνοδο στο 1,6% στις αρχές του 2024, αναμένεται να διαμορφωθεί γύρω στο 1,9% το 2025, αντανakλώντας τη σταθεροποιητική πολιτική της ΕΚΤ. Αντιμέτωπη με υποτονική οικονομική δραστηριότητα και περιορισμένα περιθώρια νομισματικής χαλάρωσης, η Ιταλία εστιάζει στη χρηστή δημοσιονομική διαχείριση και σε στοχευμένες επενδύσεις, συμπεριλαμβανομένων σχεδίων άντλησης 21 δισ. ευρώ μέσω ιδιωτικοποιήσεων έως το 2026.

Βασικοί τομείς της οικονομίας παρουσιάζουν μικτές τάσεις:

Βιομηχανία: Η συνολική παραγωγή προσεγγίζει τα €1,06 τρισ., με απασχόληση 3,26 εκατ. ατόμων σε περίπου 329 χιλ. επιχειρήσεις και προβλεπόμενη αύξηση κύκλου εργασιών κατά 0,4% το 2024.

Τουρισμός: Τα έσοδα από ταξίδια και τουρισμό εκτιμώνται σε €22,6 δισ. το 2024, ενώ η ξενοδοχειακή αγορά ανέρχεται σε €8,97 δισ., με έντονη στροφή προς τον αιεφόρο τουρισμό και την ενίσχυση εμπειριών κοινότητας.

Τεχνολογία: Επενδύσεις ύψους €1,07 δισ. κατευθύνονται σε έργα τεχνητής νοημοσύνης και νεοφυείς επιχειρήσεις, με στήριξη από τον κρατικό δανειστή Cassa Depositi e Prestiti (CDP), στοχεύοντας στην ψηφιακή καινοτομία και την ενίσχυση της παραγωγικότητας.

B. ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

Η λειτουργία μιας επιχείρησης στην Ιταλία υπαγορεύει τη συμμόρφωση με τους ιταλικούς κανονισμούς και τους αντίστοιχους της ΕΕ. Ο σκοπός αυτής της μελέτης είναι να παρέχει μια γενική εικόνα της διαφορετικής τυπολογίας των επιχειρήσεων που θα μπορούσαν να λειτουργήσουν στην Ιταλία, των βασικών κανονισμών και όλων των ιδρυμάτων και οργανισμών που είναι χρήσιμοι για έναν επιχειρηματία

εκτός ΕΕ, που επιθυμεί να διευθύνει μια επιχείρηση στην Ιταλία. Η Ιταλία σημείωσε σημαντική πρόοδο στις μεταρρυθμίσεις κατά την προηγούμενη δεκαετία, γεγονός που αποτυπώθηκε στη βελτίωση της θέσης της στην κατάταξη “Doing Business” της Παγκόσμιας Τράπεζας, από την 87η το 2012 στην 46η το 2017 και την 51η το 2018. Ωστόσο, η τελευταία έκθεση του δείκτη το 2020 κατέταξε τη χώρα στην 58η θέση μεταξύ 190 οικονομιών, πριν από τη διακοπή του προγράμματος το 2021 λόγω μεθοδολογικών ζητημάτων. Από το 2024, η Παγκόσμια Τράπεζα εισήγαγε τον νέο δείκτη “Business Ready (B-READY)”, ο οποίος αξιολογεί το ρυθμιστικό πλαίσιο, τις δημόσιες υπηρεσίες και την αποτελεσματικότητα λειτουργίας, χωρίς να παρέχει ενιαία συνολική κατάταξη όπως το Doing Business. Η Ιταλία περιλαμβάνεται στις χώρες που εξετάζονται στο πλαίσιο του νέου δείκτη, με έμφαση στη βελτίωση της ποιότητας των θεσμών και της επιχειρηματικής λειτουργίας. Μεταξύ των πολλών τρόπων λειτουργίας μιας νέας επιχείρησης στην Ιταλία, οι πιο συνηθισμένοι θα παρουσιαστούν στις επόμενες ενότητες.

B.1 Θεσμικό Πλαίσιο

Μεταξύ Ελλάδος και Ιταλίας υφίσταται εκτεταμένο θεσμικό πλαίσιο, που διέπει ευρύ πλέγμα σχέσεων, όπως ενδεικτικά στον οικονομικό, εμπορικό, ενεργειακό, τουριστικό τομέα. Ιδιαίτερα, στο οικονομικό πεδίο επισημαίνεται η Συμφωνία Αποφυγής Διπλής Φορολογίας, ν. 1927/1991 1 (ΦΕΚ 17/15.2.1991/τ. Α'), διαθέσιμη στον ακόλουθο σύνδεσμο:

https://www.aade.gr/sites/default/files/2017-03/FEK_ITALIA.pdf.

Αρκετές μεταρρυθμίσεις έχουν εφαρμοστεί για τον εξορθολογισμό και την απλούστευση των διαδικασιών που απαιτούνται για την έναρξη και τη λειτουργία μιας επιχείρησης στην Ιταλία, μειώνοντας ταυτόχρονα τις ελάχιστες κεφαλαιακές απαιτήσεις που πρέπει να καταβληθούν κατά τη διαδικασία εγγραφής.

Μια επιχείρηση μπορεί να λειτουργεί είτε ως ατομική επιχείρηση (ανεξαρτήτως αν πρόκειται για Ευρωπαίους ή μη πολίτες) είτε ως εταιρεία (είτε αφορά σε σύσταση νέας εταιρείας είτε σε αγορά μετοχών υφιστάμενης). Και οι δύο οντότητες διέπονται από την ιταλικό κώδικα (Italian Civil Code).

Φυσικά ή νομικά πρόσωπα από χώρες της ΕΕ και χώρες που περιλαμβάνονται στον Ευρωπαϊκό Οικονομικό Χώρο (Ισλανδία, Λιχτενστάιν, Νορβηγία) αντιμετωπίζονται ως Ιταλοί υπήκοοι με σκοπό την επένδυση σε νέα/υφιστάμενη εταιρεία, χωρίς περιορισμούς στην ικανότητά τους να ασκούν επιχειρηματική δραστηριότητα.

Άτομα από χώρες εκτός της ΕΕ και του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου πρέπει να διαθέτουν έγκυρη άδεια διαμονής ή να είναι πολίτες σε χώρα όπου εφαρμόζονται αμοιβαίες συνθήκες.

Όλες οι σχετικές πληροφορίες είναι διαθέσιμες ηλεκτρονικά στον ιστότοπο του Foreign Office:

<https://www.esteri.it/mae/en/servizi/stranieri/condizreciprocita/>

και στο Υπουργείο Οικονομικής Ανάπτυξης MISE:

<https://www.mise.gov.it/index.php/it/impresa/competitivita-e-nuovo-impresa/startup-innovative#agevolazioni>.

B.1.1 Νομικές Μορφές Εταιριών

Σύσταση εταιρείας (ανεξάρτητη εταιρεία ή θυγατρική ξένης εταιρείας)

Η σύσταση μιας ιταλικής εταιρείας, είναι ο καλύτερος τρόπος για να ξεκινήσετε μια «απλή» δραστηριότητα (όπως η πώληση-αγορά αγαθών) ή ένα πιο περίπλοκο μοντέλο (που περιλαμβάνει έναν αριθμό διαφορετικών δραστηριοτήτων στην ίδια επιχείρηση).

Πρώτον, οι επενδυτές θα πρέπει να ζητήσουν συμβουλές από έναν τοπικό επαγγελματία, έναν

συμβολαιογράφο (βρείτε την ιταλική ιστοσελίδα: <http://www.notariato.it/it/trova-notaio>) προκειμένου να προσδιοριστεί το είδος της εταιρείας που ταιριάζει καλύτερα στην επίτευξη των στόχων του επιχειρηματία όσον αφορά την οργάνωση, την ευθύνη και τους στόχους. Μια εταιρεία έχει νομική προσωπικότητα και ισολογισμό. Η εταιρεία είναι σε θέση να συνάπτει συμβάσεις, να κατέχει περιουσιακά στοιχεία και είναι υπόχρεη για φορολογική επιβάρυνση. Οι εταιρείες υπόκεινται σε φόρο εισοδήματος (Εταιρικός φόρος), φόρος παραγωγής και εισφορές κοινωνικής ασφάλισης.

Η εταιρεία λειτουργεί μέσω δύο ή τριών οργάνων: της Συνέλευσης των Μετόχων της οποίας οι εξουσίες περιορίζονται σε αποφάσεις ύψιστης σημασίας, το Διοικητικό Συμβούλιο, το οποίο είναι υπεύθυνο για τη διαχείριση και την ευθύνη της επιχείρησης. Οι εταιρείες μπορούν να επιλέξουν να διορίσουν ένα Συμβούλιο Νόμιμων Ελεγκτών, το οποίο είναι υπεύθυνο για τον έλεγχο και επίβλεψη των δραστηριοτήτων των διευθυντών.

Η Ιταλία προσφέρει ένα ευρύ φάσμα επιλογών νομικών μορφών για τη σύσταση εταιρειών ανάλογα με το οργανωτικό μοντέλο, τους εμπορικούς του στόχους, το επίπεδο του κεφαλαίου που πρέπει να δεσμευτεί, την έκταση της υποχρέωσης και του φόρου και τις λογιστικές επιπτώσεις.

Υπάρχουν δύο κύριοι τύποι εταιρειών στην Ιταλία (εταιρεία περιορισμένης ευθύνης – ανώνυμες εταιρείες):

- Società a responsabilità limitata («S.r.l.»)
εταιρεία περιορισμένης ευθύνης.
- Società per Azioni («S.p.A.») – μετοχικές εταιρείες (εταιρεία περιορισμένης ευθύνης με μετοχές).
Η ευθύνη των μετόχων/μετόχων περιορίζεται στο ύψος των εισφορών τους στην εταιρεία.

Το πιστοποιητικό σύστασης της εταιρείας πρέπει να υπογράφεται ενώπιον συμβολαιογράφου και η εταιρεία τυπικά υφίσταται από τη στιγμή της εγγραφής της, στο Μητρώο Επιχειρήσεων. Τουλάχιστον το 25% του κεφαλαίου πρέπει να καταβληθεί κατά την υπογραφή του καταστατικού (το υπόλοιπο μπορεί να καταβληθεί αργότερα) αν και οι εισφορές σε είδος πρέπει να καταβάλλονται εξ ολοκλήρου.

Και οι δύο τύποι εταιρειών μπορούν να συσταθούν από έναν μοναδικό μέτοχο/μερίδιο.

Το άρθρο 2328 του ιταλικού Αστικού Κώδικα (για S.p.A) και το άρθρο 2463 (για S.r.l.) απαριθμούν τις πληροφορίες που απαιτούνται προκειμένου να συσταθεί εταιρεία στην Ιταλία.

Ίδρυση ιταλικού υποκαταστήματος ξένης εταιρείας

Το ιταλικό υποκατάστημα/δευτεροβάθμια έδρα δεν είναι χωριστή νομική οντότητα. Η μητρική εταιρεία είναι υπεύθυνη για τις δραστηριότητές της, ωστόσο το υποκατάστημα υπόκειται σε φορολογία στην χώρα, όπου ασκείται η οικονομική δραστηριότητα.

Ο ορισμός της μόνιμης εγκατάστασης (ME) παρέχεται από το άρθρο 5 του υποδείγματος φορολογικής συνθήκης του ΟΟΣΑ και από το άρθρο 162 του ιταλικού φορολογικού κώδικα ((article 5 of the OECD model tax treaty and by article 162 of the Italian tax code (TUIR)).

Ειδικότερα, σύμφωνα με αυτό, «με τον όρο μόνιμη εγκατάσταση νοείται σταθερός τόπος επιχειρηματικής δραστηριότητας μέσω του οποίου η δραστηριότητα μιας επιχείρησης διεξάγεται εν όλω ή εν μέρει».

Ο όρος μόνιμης εγκατάστασης (ME) περιλαμβάνει τις ακόλουθες:

- α) μια φορολογική έδρα
- β) ένα υποκατάστημα

γ) ένα γραφείο

δ) ένα εργοστάσιο ή ένα εργαστήριο

ε) ένα πεδίο άντλησης φυσικών πόρων για την κατασκευή των πρώτων υλών (ορυχείο, πηγάδι πετρελαίου/αερίου, λατομείο ή οποιοσδήποτε άλλος τόπος εξόρυξης).

Επομένως, ο ορισμός περιέχει τις ακόλουθες προϋποθέσεις:

- την ύπαρξη «τόπου επιχείρησης»·
- αυτός ο τόπος επιχείρησης πρέπει να είναι «σταθερός»·
- διεξαγωγή της δραστηριότητας μέσω αυτού του σταθερού τόπου.

Σύμφωνα με τον παραπάνω Νόμο, λόγω του ότι μια μόνιμη εγκατάσταση (ΜΕ) δεν είναι εύκολα αναγνωρίσιμη, οι ιταλικές αρχές (π.χ. Φορολογικές και Οικονομικές Υπηρεσίες) δικαιούνται να υποθέσουν την παρουσία μιας de facto μόνιμης εγκατάστασης στην Ιταλία ξένης εταιρείας, ακόμα και εάν κάποιες προϋποθέσεις δεν τηρούνται αλλά το γραφείο βρίσκεται στην Ιταλία, το προσωπικό είναι Ιταλοί υπάλληλοι και εργάζονται σύμφωνα με το Ιταλικό νομοθετικό πλαίσιο συμβάσεων εργασίας).

Τα στοιχεία του υποκαταστήματος πρέπει να είναι καταχωρημένα στο Μητρώο Επιχειρήσεων («Registro delle Imprese»). Η εγγραφή ενός υποκαταστήματος διέπεται από τον ιταλικό αστικό κώδικα («Codice Civile»). Τα στοιχεία του υποκαταστήματος πρέπει πάντα να δημοσιεύονται μέσω εγγραφής στο Μητρώο Επιχειρήσεων σύμφωνα με την Οδηγία 89/666/ΕΚ 63, που διέπει τη θέση τόσο των ευρωπαϊκών όσο και των μη ευρωπαϊκών εταιρειών, με κάποιες διαφορές μεταξύ των δύο. Για τις μη ευρωπαϊκές εταιρείες ενδέχεται να χρειαστεί να τηρηθούν πρόσθετες υποχρεώσεις κάθε κράτος μέλος.

Για να δημιουργήσετε ένα υποκατάστημα απαιτούνται τα εξής:

1) Πρακτικά Γενικής Συνέλευσης των μετόχων (ή Συνέλευσης του Διοικητικού Συμβουλίου σύμφωνα με το Καταστατικό) της αλλοδαπής μητρικής εταιρείας, για:

α) την ίδρυση υποκαταστήματος (συμπεριλαμβανομένης της διεύθυνσης του νομικού γραφείου του νέου υποκαταστήματος, της επιχειρηματικής δραστηριότητας που θα εκτελείται και η οικονομική περίοδος του ιταλικού υποκαταστήματος).

β) τον ορισμό νόμιμου εκπροσώπου ή «preposto» (συμπεριλαμβανομένων των προσωπικών του δεδομένων)·

γ) τη χορήγηση πληρεξουσίου στο νόμιμο εκπρόσωπο τις απαιτούμενες εξουσίες.

2) την απόκτηση ιταλικού φορολογικού κωδικού (ΑΦΜ) του νόμιμου εκπροσώπου και του ιταλικού υποκαταστήματος ("preposto")·

3) την υπογραφή εγγράφων οργάνωσης του ιταλικού υποκαταστήματος ενώπιον Ιταλού Συμβολαιογράφου, την υποβολή των εγγράφων στο Εμπορικό Επιμελητήριο και τη δήλωση έναρξης δραστηριοτήτων στην ιταλική υπηρεσία εσόδων.

6) INPS (Εργατικές εισφορές πρόνοιας και σύνταξη): μετά την εγγραφή στο Υποκατάστημα.

Η πράξη διορισμού, το πιστοποιητικό σύστασης, το καταστατικό και τα στοιχεία εγγραφής της αλλοδαπής εταιρείας πρέπει να είναι υποβληθούν στο Μητρώο Επιχειρήσεων στην περιοχή που βρίσκεται το υποκατάστημα.

Εάν ξένες εταιρείες έχουν περισσότερα από ένα υποκαταστήματα στην Ιταλία, οι απαιτήσεις δημοσίευσης

ισχύουν μόνο για το πρώτο Ιταλικό υποκατάστημα.

Για όλα τα προαναφερθέντα έγγραφα είναι απαραίτητη η προσκόμιση επικυρωμένης μετάφρασης στα ιταλικά. Επίσης, πριν την αποστολή τους στην Ιταλία, όλα τα έγγραφα πρέπει να είναι επικυρωμένα από συμβολαιογράφο (ή να έχουν εκδοθεί από δημόσια αρχή), εκτός εάν εφαρμόζεται διμερής συνθήκη με τους ίδιους όρους με την πολυμερή Σύμβαση των Βρυξελλών της 25ης Μαΐου 1987 (<https://www.consilium.europa.eu/it/documents-publications/treatiesagreements/agreement/?id=1987011#>), ή το apostille που προβλέπεται από τη σύμβαση της Χάγης της 5ης Οκτωβρίου 1961 (<http://www.hcch.net/>). Όλα τα παραπάνω έγγραφα πρέπει να κατατεθούν σε Ιταλό Συμβολαιογράφο (Συμβολαιογραφικό Αρχείο Περιφέρειας).

Φορολογικά θέματα

Το συνολικό εισόδημα μιας μόνιμης εγκατάστασης στην Ιταλία ξένης εταιρείας καθορίζεται σύμφωνα με τους κανόνες που διέπουν τον προσδιορισμό των εσόδων της εταιρείας, με τους ίδιους όρους όπως για εταιρεία με έδρα την Ιταλία. Όπως διαπιστώθηκε από την έκθεση του ΟΟΣΑ, η διαδικασία για την κατανομή των δαπανών και των εσόδων σε μια μόνιμη εγκατάσταση είναι μια διαδικασία δύο σταδίων. Κατά το πρώτο βήμα πραγματοποιείται μια λειτουργική και πραγματολογική ανάλυση, στην οποία οι πράξεις και οι αρμοδιότητες μιας μόνιμης εγκατάστασης καθορίζονται έτσι ώστε να μπορεί να αξιολογηθεί η μόνιμη εγκατάσταση, για τη φορολογία ως ανεξάρτητη χωριστή οντότητα ή όχι. Κατά τη διάρκεια του δεύτερου βήματος, το καθαρό κέρδος του υποκαταστήματος προσδιορίζεται μέσω ανάλυσης συγκρισιμότητας, προκειμένου να καθοριστούν καλύτερα τα κριτήρια που υιοθετήθηκαν για την κατανομή κόστους (και εσόδων) μεταξύ αυτού και της μητρικής εταιρείας.

Ίδρυση αντιπροσωπείας στην Ιταλία (τοπικό γραφείο)

Τα γραφεία αντιπροσωπείας - σε αντίθεση με τα υποκαταστήματα μιας ξένης εταιρείας στην Ιταλία - μπορούν να ιδρυθούν σύμφωνα με τις απαιτήσεις της Σύμβασης του ΟΟΣΑ για την αμοιβαία διοικητική συνδρομή σε φορολογικά θέματα (Convention on Mutual Administrative Assistance in Tax Matters):

- τοπική παρουσία για την προώθηση της εταιρείας και των προϊόντων/υπηρεσιών της και για την εκτέλεση άλλων μη επιχειρηματικών δραστηριοτήτων.
- η τοπική μονάδα δεν διαθέτει εξουσιοδότηση (δεν εκπροσωπεί την αλλοδαπή εταιρεία έναντι τρίτων κόμματα).
- Τα γραφεία αντιπροσωπείας πρέπει να είναι εγγεγραμμένα στο Οικονομικό και Διοικητικό Μητρώο (REA, «Repertorio Economico Amministrativo») στο Εμπορικό Επιμελητήριο, επισυνάπτοντας τα ακόλουθα έγγραφα:
 - εάν η εταιρεία έχει συσταθεί σε χώρα της ΕΕ: καταστατικό.
 - εάν η εταιρεία έχει συσταθεί σε χώρα εκτός ΕΕ: πιστοποιητικό καλής κατάστασης. Αυτή η δήλωση μπορεί να εκδοθεί ενώπιον τοπικού συμβολαιογράφου ή από την Ιταλική Πρεσβεία στη χώρα όπου έχει την έδρα της η εταιρεία. Σε περίπτωση έκδοσης από την Ιταλική Πρεσβεία της νομιμοποίησης μέσω apostille δεν απαιτείται. Σε κάθε περίπτωση, έγγραφα σε ξένες γλώσσες πρέπει να μεταφραστούν στα ιταλικά από ορκωτό μεταφραστή.

Φορολόγηση Γραφείου Αντιπροσωπείας:

Εάν το Γραφείο Αντιπροσωπείας χρησιμοποιείται μόνο για:

- Αποθήκευση, έκθεση ή μεταφορά προϊόντων της αντιπροσωπευόμενης επιχείρησης

- Αγορά προϊόντων ή συλλογή επιχειρηματικών πληροφοριών για την αντιπροσωπευόμενη επιχείρηση
- Πραγματοποίηση αρχικών δραστηριοτήτων που υποστηρίζουν τη δραστηριότητα της αντιπροσωπευόμενης επιχείρησης τότε το Γραφείο Αντιπροσωπείας δεν θεωρείται μόνιμη οντότητα από φορολογικής σκοπιάς.

Ε.Π.Ε. (Società a responsabilità limitata. S.r.l)

Το κεφάλαιο αποτελείται από ποσοστώσεις. Το ελάχιστο κεφάλαιο ενός S.r.l. ισούται με 1€. Εάν το κεφάλαιο υπερβαίνει τα 10.000 ευρώ, τουλάχιστον το 25% του κεφαλαίου πρέπει να καταβληθεί στους διευθυντές με την υπογραφή του καταστατικού και το υπόλοιπο σε μεταγενέστερο χρόνο. Συνεισφορές σε είδος καταβάλλονται άμεσα και πλήρως. Εάν το κεφάλαιο είναι 1-10.000 ευρώ οι συνεισφορές πρέπει να είναι μόνο σε μετρητά και να καταβάλλονται άμεσα και πλήρως. Επίσης σε αυτή την περίπτωση τουλάχιστον το 1/5 του κεφαλαίου θα πρέπει να παρακρατηθεί ως αποθεματικό. Το αποθεματικό χρησιμοποιείται για τον επιμερισμό του κατατεθέντος κεφαλαίου και την κάλυψη ζημιών. Η μεταφορά ποσοστώσεων μπορεί να είναι περιορισμένη ή ακόμη και απαγορευμένη, οπότε κάθε μέτοχος δικαιούται να αποχωρήσει από την εταιρεία, λαμβάνοντας αποζημίωση για τις ποσοστώσεις του/της. Όσον αφορά το εταιρικό κεφάλαιο, η εισφορά στα ίδια κεφάλαια μπορεί να γίνει σε μετρητά και σε είδος που όμως υπόκειται σε ανεξάρτητη αξιολόγηση. Όσον αφορά τις εισφορές σε ίδια κεφάλαια, η εισφορά στα ίδια κεφάλαια μπορεί να γίνει σε μετρητά και σε είδος που όμως υπόκειται σε ανεξάρτητη αξιολόγηση. Όσον αφορά τα δικαιώματα ψήφου και τα ειδικά δικαιώματα, είναι ανάλογα με το ποσοστό του εταιρικού κεφαλαίου που έχει εγγραφεί από την κατόχους ποσοστώσεων. Ακόμη και αν οι κανονισμοί ενδέχεται να επιφυλάσσουν ορισμένα ειδικά δικαιώματα σε ορισμένους κατόχους ποσοστώσεων (π.χ. δικαιώματα ή το δικαίωμα διανομής κερδών), δεν επιτρέπονται διαφορετικές κατηγορίες ποσοστώσεων. Όσον αφορά τη Διακυβέρνηση, το S.r.l. παρέχει διάφορες μορφές διαχείρισης που περιλαμβάνουν το διορισμό ενός Μοναδικού Διευθύνοντος Συμβούλου και ενός Διοικητικού Συμβουλίου, ή ακόμα και μια μορφή διοίκησης όπου οι Διευθυντές δεν διορίζονται ως συμβούλιο και όπου μπορούν ασκούν τις εξουσίες τους από κοινού ή χωριστά. Για την καλύτερη αξιοποίηση της ευελιξίας αυτής της νομικής μορφής, είναι σημαντικό να δοθεί προσοχή στην προετοιμασία του «καταστατικού» με τη στενή βοήθεια συμβολαιογράφου ο οποίος στη συνέχεια καλείται να το καταθέσει στο Μητρώο Επιχειρήσεων.

Ανώνυμη Εταιρεία (S.p.a.)

Όσον αφορά το εταιρικό κεφάλαιο, στην εταιρεία περιορισμένης ευθύνης με μετοχές S.p.A. το κεφάλαιο αποτελείται από μετοχές. Το ελάχιστο μετοχικό κεφάλαιο μιας S.p.A. είναι ίσο με 50.000,00 € και το ύψος του μετοχικού κεφαλαίου πρέπει να αναγράφεται στο πιστοποιητικό σύστασης. Οι μετοχές δεν χρειάζεται να αντανακλούν συνολική επένδυση των μετόχων στην εταιρεία και είναι ελεύθερα μεταβιβάσιμες. Αποτελεί συνήθη πρακτική η έκδοση φυσικών πιστοποιητικών μετοχών ενώ επιτρέπεται οι μετοχές να είναι και σε λογιστική μορφή. Η εταιρεία περιορισμένης ευθύνης με μετοχές είναι ο κύριος τύπος εμπορικής εταιρείας που εξυπηρετεί καλύτερα τις σημαντικές επενδύσεις με μεγάλο αριθμό μετόχων και είναι υποχρεωτικό για όσες εταιρείες επιθυμούν να εισαχθούν στο χρηματιστήριο.

Όσον αφορά τις εισφορές σε ίδια κεφάλαια, η εισφορά στα ίδια κεφάλαια μπορεί να γίνει σε μετρητά και σε είδος που όμως υπόκειται σε ανεξάρτητη αξιολόγηση, όπως και στην ΕΠΕ. Τα δικαιώματα ψήφου στην S.p.A. ενδέχεται να μην είναι ανάλογα με το ποσοστό του εταιρικού κεφαλαίου των μετόχων και οι κανονισμοί μπορούν να παρέχουν διαφορετικές τυπολογίες μετοχών. Όσον αφορά τη Διακυβέρνηση, η S.p.A. μπορεί να δημιουργήσει διαφορετικά μοντέλα διακυβέρνησης: (α) παραδοσιακό σύστημα (συνέλευση μετόχων, διοικητικό συμβούλιο και συμβούλιο νόμιμων ελεγκτών) και (β) σύστημα μιας βαθμίδας (Διοικητικό Συμβούλιο και επιτροπή ελέγχου διαχείρισης που διορίζονται μεταξύ των μελών του

συμβουλίου) και σύστημα δύο επιπέδων (Διοικητικό Συμβούλιο και Εποπτικό Συμβούλιο). Μια S.p.A. θα αποπληρώσει τα έξοδα και τα χρέη της με τα περιουσιακά στοιχεία της, με ίδια κεφάλαια και γενικά με οικονομικούς πόρους. Οι μέτοχοι δεν ευθύνονται για τα χρέη με την προσωπική τους περιουσία και δεν είναι υποχρεωμένοι έναντι της εταιρείας. Μια ανώνυμη εταιρεία για τη σύσταση της απαιτεί δημόσια πράξη που συντάσσεται από συμβολαιογράφο και αναγνωρίζεται μόνο εάν είναι εγγεγραμμένη στο Μητρώο Επιχειρήσεων. Ο συμβολαιογράφος θα πρέπει να αναρτήσει την Πράξη Ίδρυσης και άλλα απαραίτητα ή κατάλληλα εταιρικά έγγραφα στο αρμόδιο γραφείο της Επιχείρησης. Επιπλέον, σύμφωνα με τον ιταλικό αστικό κώδικα, προβλέπονται οι δύο ακόλουθες υποκατηγορίες:

- **Società a responsabilità limitata semplificata (S.r.l.s.) – απλοποιημένη εταιρεία περιορισμένης ευθύνης.** Η απλοποιημένη εταιρεία περιορισμένης ευθύνης (S.r.l.s.) είναι μια μορφή της S.r.l. εισήχθη για την ενθάρρυνση της νεανικής επιχειρηματικότητας. Οι μέτοχοι μιας S.r.l.s. μπορεί να είναι μόνο φυσικά πρόσωπα (φυσικά πρόσωπα), όχι εταιρείες ή άλλοι φορείς. Το S.r.l.s. μπορεί επίσης να αποτελείται από έναν μόνο μέτοχο. Σε αντίθεση με το συνηθισμένο S.r.l. υπάρχει ελάχιστο μετοχικό κεφάλαιο 1 €, έως 9.999,99 € κατ' ανώτατο όριο. Το κεφάλαιο πρέπει να καταβληθεί πλήρως σε μετρητά στο διοικητικό όργανο κατά τη στιγμή της σύστασης της εταιρείας. Η ιδρυτική πράξη πρέπει να συνταχθεί ως δημόσια πράξη από συμβολαιογράφο σύμφωνα με το καθιερωμένο υπόδειγμα του νόμου.
- **Società in accomandita per Azioni (S.a.p.A.) - ετερόρρυθμη εταιρεία.** Υπάρχουν δύο κατηγορίες εταίρων σε μια Συνεργασία περιορισμένης ευθύνης, (α) ομόρρυθμοι εταίροι που έχουν την ευθύνη των διευθυντών κατά νόμο και έχουν απεριόριστη προσωπική ευθύνη ("accomandatari") και (β) ετερόρρυθμοι εταίροι που αποκλείονται από τη συμμετοχή στη διαχείριση και των οποίων η ευθύνη περιορίζεται σε αυτούς εισφορές κεφαλαίου («accomandanti»).

Άλλες νομικές μορφές εταιρικής σχέσης

Η εταιρική σχέση, **υπό μορφή «partnership»** δεν έχει νομική προσωπικότητα, αν και εξακολουθεί να αποτελεί εταιρικό όργανο («società») σύμφωνα με το ιταλικό δίκαιο. Μια εταιρική σχέση χαρακτηρίζεται από την προσωπική δέσμευση κάθε εταίρου στο έργο της επιχείρησης. Οι μεμονωμένοι εταίροι είναι προσωπικά υπεύθυνοι για τις υποχρεώσεις της εταιρείας (συμπεριλαμβανομένων των ιδιωτικών τους περιουσιακών στοιχείων) και ο καθένας ενεργεί για το σύνολο της επιχείρησης. Δυνατότητες επιβολής περιορισμών στην ευθύνη των μεμονωμένων εταίρων είναι περιορισμένες.

- **Società semplice («S.S.» – απλή εταιρική σχέση)** Μια απλή εταιρεία, που σχηματίζεται με έγγραφη πράξη, μπορεί να χρησιμοποιηθεί μόνο για μη εμπορικές επιχειρήσεις και περιορίζεται κυρίως στη γεωργία. Δεν απαιτείται ελάχιστο μετοχικό κεφάλαιο και τα μέλη έχουν απεριόριστα ευθύνη για εταιρικές υποχρεώσεις εκτός εάν έχει συμφωνηθεί διαφορετικά.
- **Società in nome collettivo («S.n.c.» - ομόρρυθμη ή απεριόριστη εταιρική σχέση)** Η εταιρική επωνυμία της εταιρείας πρέπει να περιέχει το όνομα τουλάχιστον ενός από τους εταίρους και ένδειξη ότι είναι απεριόριστη εταιρική σχέση. Οι εταίροι της ομόρρυθμης εταιρείας ευθύνονται με ολόκληρη την περιουσία τους για όλες τις υποχρεώσεις της εταιρείας, με αλληλέγγυα ευθύνη και δεν μπορεί να υπάρξει συμφωνία για το αντίθετο. Με τη λύση της εταιρείας δεν παύει η ευθύνη τους. Δεν υπάρχει ελάχιστο κεφάλαιο. Οι εταίροι έχουν γενικά χωριστά ασκούμενες εξουσίες διοίκησης και εκπροσώπησης. Εάν συμφωνηθεί, η διαχείριση της εταιρείας μπορεί να προορίζεται μόνο για ορισμένα μέλη.
- **Società in accomandita semplice («S.a.s.» - ετερόρρυθμη εταιρεία)** Η ετερόρρυθμη εταιρεία

έχει δύο κατηγορίες εταίρων: (α) ομόρρυθμους εταίρους («soci accomandatari»), οι οποίοι είναι υπεύθυνοι για τη διοίκηση και τη διαχείριση της εταιρείας και που έχουν απεριόριστη ευθύνη για την εκπλήρωση των εταιρικών υποχρεώσεων· (β) ετερόρρυθμους εταίρους («soci accomandanti»), οι οποίοι δεν είναι διευθυντές και θα ευθύνονται για χρέη εταιρικής σχέσης εντός των ορίων της επένδυσης που πραγματοποιήθηκε στην εταιρική σχέση, με την επιφύλαξη ορισμένων εξαιρέσεων που διέπονται από το νόμο. Η εταιρική επωνυμία (επωνυμία) πρέπει να περιέχει το όνομα ενός τουλάχιστον ομόρρυθμου εταίρου και μια ένδειξη ότι είναι ετερόρρυθμη εταιρεία. Εάν το όνομα ενός ετερόρρυθμου εταίρου περιλαμβάνεται στο όνομα της εταιρικής σχέσης, αυτός ή αυτή θα έχει απεριόριστη ευθύνη, από κοινού και εις ολόκληρον με τους ομόρρυθμους εταίρους, για εταιρικά χρέη. Οι ετερόρρυθμοι εταίροι δεν μπορούν να εκτελούν διοικητικές πράξεις ή να διαπραγματεύονται ή να ασκούν επιχειρηματική δραστηριότητα στο όνομα της εταιρικής σχέσης, εκτός εάν χορηγείται ειδικό πληρεξούσιο για συγκεκριμένες επιχειρηματικές δραστηριότητες. Κάθε ετερόρρυθμος εταίρος που αγνοεί αυτή η απαγόρευση θα φέρει απεριόριστη ευθύνη για όλα τα χρέη της εταιρικής σχέσης και μπορεί να εξαιρεθεί από την ίδια την εταιρική σχέση.

Καινοτόμος Startup

Η καινοτόμος startup είναι ένα νέο είδος εταιρείας με υψηλό τεχνολογικό περιεχόμενο, με ισχυρές δυνατότητες ανάπτυξης και αντιπροσωπεύει επομένως ένα από τα βασικά σημεία της ιταλικής βιομηχανικής πολιτικής. Το 2012 το Δ.Λ. 179/2012 εισήγαγε ορισμένα ειδικά μέτρα, τα οποία ενισχύθηκαν με την πάροδο του χρόνου, για τη διευκόλυνση της δημιουργίας και ανάπτυξης εταιρειών.

Για τους καινοτόμους εκτός ΕΕ, που επιθυμούν να διευθύνουν μια νέα start-up, η ιταλική καινοτόμος νεοφυής επιχείρηση μπορεί να επωφεληθεί των φορολογικών ελαφρύνσεων στην ΕΕ. Η πολιτική εκκίνησης της ιταλικής κυβέρνησης εισήγαγε ένα ευέλικτο εργατικό δίκαιο με προσωρινές συμβάσεις 6 έως 36 μηνών και μια σειρά από άλλα προνόμια που αποσκοπούσαν στη διευκόλυνση των πρώτων σταδίων της ζωής μιας νέας νεοφυούς επιχείρησης.

Το Υπουργείο Οικονομικής Ανάπτυξης και το Υπουργείο Εξωτερικών καθιέρωσαν την Italia Start-Up Visa: ένα σύνολο υπηρεσιών και διαδικασιών που βοηθά τους καινοτόμους να προσεγγίσουν το ιταλικό πλαίσιο. Για περισσότερες και πιο αναλυτικές πληροφορίες, επισκεφθείτε τον ιστότοπο της Italia Start-up Visa.

Το Smart & Start είναι ένα πρόγραμμα κινήτρων που στοχεύει στην τόνωση της δημιουργίας και της ανάπτυξης καινοτόμων startups (δηλαδή startups υψηλής τεχνολογίας που υπόκεινται σε απλοποιημένο κανονισμό). Οι επιλέξιμες δαπάνες πρέπει να είναι μεταξύ 100 χιλ. ευρώ και 1,5 εκατ. ευρώ. Η επιδότηση συνίσταται σε άτοκο δάνειο έως το 80% της συνολικής επένδυσης (10% με τη μορφή επιχορήγησης στη Νότια Ιταλία). Η χρηματοδότηση μπορεί να ανέλθει στο 90% εάν η startup αποτελείται αποκλειστικά από γυναίκες ή/και άτομα κάτω των 36 ετών ή εάν περιλαμβάνει τουλάχιστον ένα Ph.D. κάτοχος που μετακομίζει στην Ιταλία.

Το πρόγραμμα «Μηδενικό Επιτόκιο» στοχεύει στην υποστήριξη νέων επιχειρήσεων με οφέλη που χορηγούνται με τη μορφή ενός μείγματος δανείων και επιχορηγήσεων μηδενικού επιτοκίου που μπορεί να καλύπτουν σωρευτικά έως και το 90% των επιλέξιμων δαπανών. Οι στόχοι είναι πολύ μικρές και μικρές εταιρείες που είναι εγκατεστημένες στην Ιταλία για όχι περισσότερο από 60 μήνες, αποτελούμενες, για περισσότερα από τα μισά (δηλαδή τουλάχιστον 51%) μελών και μετοχών, από πληθυσμό 18-35 ετών ή από γυναίκες (χωρίς όριο ηλικίας).

Αγορά περιουσιακών στοιχείων εταιρείας

Εναλλακτικά στις προηγούμενες επιλογές, μια ξένη επιχείρηση μπορεί να αποκτήσει μια υπάρχουσα

επιχείρηση ή περιουσιακά στοιχεία.

Η αγορά μιας επιχείρησης πραγματοποιείται όταν αφορά ένα σύμπλεγμα περιουσιακών στοιχείων (υλικά και νομικά στοιχεία π.χ. κινητή και ακίνητη περιουσία, εξοπλισμός, εμπορικά σήματα, διπλώματα ευρεσιτεχνίας κ.λπ.) λειτουργικά συνδεδεμένων μεταξύ τους το οποίο μπορεί να γίνει μέσω για την άσκηση επιχειρηματικής δραστηριότητας.

Η αγορά μιας επιχείρησης είναι γενικά μια ενιαία συναλλαγή και μπορεί να πραγματοποιηθεί μόνο με συμβολαιογραφική πράξη ή ιδιωτική πράξη επικυρωμένη από συμβολαιογράφο.

Η συναλλαγή μπορεί να περιλαμβάνει ολόκληρο τον οργανισμό, διαφορετικές επιχειρήσεις που ανήκουν στον ίδιο οργανισμό/εταιρεία ή μια μεμονωμένη επιχειρηματική μονάδα.

Εκτός εάν συμφωνηθεί διαφορετικά, η μεταβίβαση μιας επιχείρησης υπόκειται στους κάτωθι περιορισμούς:

- σε περίπτωση εμπορικής επιχείρησης, εντός πέντε ετών από την πώληση, ο πωλητής απαγορεύεται να ξεκινήσει μια νέα επιχείρηση της οποίας τα αντικείμενα, η τοποθεσία ή άλλα χαρακτηριστικά είναι πιθανό να εκτρέψουν τους πελάτες·
- μεταφορά απαιτήσεων και οφειλών που σχετίζονται με την μεταβιβαζόμενη εταιρεία, όπως προκύπτουν από τα λογιστικά βιβλία, μεταβιβάζονται στον αγοραστή.

B.1.2 Διαδικασία ίδρυσης εταιρίας

Για ίδρυση επιχείρησης στην Ιταλία συστήνεται η συνεργασία με συμβολαιογράφο (Notaio), ο οποίος θα αναλάβει την διεκπεραίωση όλων των νομικών και διοικητικών διαδικασιών. Αναζήτηση συμβολαιογράφου μπορεί να γίνει διαδικτυακά στη διεύθυνση του Εθνικού Συμβουλίου Συμβολαιογράφων (Consiglio Nazionale del Notariato): www.notariato.it/en/trova-notaio. Τα Εμπορικά Μητρώα (ή άλλως Μητρώο Επιχειρήσεων-Registro delle Imprese) υπάγονται στα Εμπορικά Επιμελητήρια.

Το Μητρώο Επιχειρήσεων ή Μητρώο Εταιρειών (“Registro delle Imprese”) (<https://italianbusinessregister.it/>) αποτελεί μέρος ενός εκτεταμένου πληροφοριακού συστήματος που περιέχει όλες τις κύριες πληροφορίες σχετικά με τις εταιρείες (όνομα, καταστατικό, διοίκηση, έδρα κ.λπ.) και όλα τα επόμενα γεγονότα που τους συνέβησαν μετά την εγγραφή (για παράδειγμα αλλαγές στο καταστατικό και σε στελέχη της εταιρείας, αλλαγές στην έδρα, εκκαθάριση, διαδικασίες αφερεγγυότητας κ.λπ.).

Το Μητρώο Επιχειρήσεων διοικείται από τα Εμπορικά Επιμελητήρια. Είναι ένα ενιαίο σύστημα μηχανογράφησης επιχειρήσεων για ολόκληρη τη χώρα, αν και η διαχείριση του γίνεται μέσω επαρχιακών γραφείων. Στόχος του Μητρώου είναι να δημοσιεύει συνεπείς και αξιόπιστες πληροφορίες ποιότητας, καθιστώντας το περιεχόμενο του διαθέσιμο σε όλους των ενδιαφερομένων και των επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στην Ιταλία.

B.1.3 Σήμανση / πιστοποίηση προϊόντων (ετικέτες, πιστοποιήσεις, πρότυπα, τεχνικές προδιαγραφές)

Η Ιταλία, ιδρυτικό μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, έχει ενσωματώσει στο εθνικό δίκαιο τις συναφείς προδιαγραφές σήμανσης και πιστοποίησης προϊόντων και συνεπώς υφίσταται ελεύθερη διακίνηση αγαθών και υπηρεσιών που προέρχονται από κράτη μέλη της Ε.Ε. Οι ευρωπαϊκές προδιαγραφές σήμανσης προϊόντων είναι διαθέσιμες στον ακόλουθο σύνδεσμο: <http://eur->

lex.europa.eu/summary/chapter/consumers/0905.html?root=0905.

Εμπορικά σήματα

Η Ιταλία, ιδρυτικό μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, έχει ενσωματώσει στο εθνικό δίκαιο τις συναφείς προδιαγραφές σήμανσης και πιστοποίησης προϊόντων και συνεπώς υφίσταται ελεύθερη διακίνηση αγαθών και υπηρεσιών που προέρχονται από κράτη μέλη της Ε.Ε. Οι ευρωπαϊκές προδιαγραφές σήμανσης προϊόντων είναι διαθέσιμες στον ακόλουθο σύνδεσμο: <http://eur-lex.europa.eu/summary/chapter/consumers/0905.html?root=0905>.

Μέσω της προστασίας που παρέχεται από το κατατεθέν εμπορικό σήμα, ο κατασκευαστής, ο διανομέας ή ο λιανοπωλητής μπορούν να διακρίνουν τα προϊόντα ή τις υπηρεσίες τους από εκείνα όλων των άλλων εμπόρων, αυξάνοντας κατά συνέπεια την εμπορική φήμη, αξιοπιστία από τους καταναλωτές και οικονομική αξία της επιχείρησης. Συναφώς, η προστασία που προκύπτει από την εγγραφή εμποδίζει όλα τα τρίτα μέρη στη σχετική επικράτεια να χρησιμοποιούν κατά τη διάρκεια των συναλλαγών το ίδιο σήμα ή παρόμοιο σύμβολο για ίδια ή παρόμοια αγαθά ή υπηρεσίες εάν, σε περίπτωση απλής ομοιότητας, υπάρχει πιθανότητα σύγχυσης από τους καταναλωτές, συμπεριλαμβανομένης της πιθανότητας συσχέτισης.

Για την καταχώριση ενός εμπορικού σήματος, οι ακόλουθες απαιτήσεις πληρούνται: (i) Καινοτομία – άρθρο 12 ΚΠολΔ, (ii) Διακριτικός χαρακτήρας – άρθρο 13 ΚΠολΔ, (iii) Νομιμότητα – άρθρο 14 της IPC.

Οι ιδιαίτερες κατηγορίες εμπορικών σημάτων είναι:

Εμπορικό σήμα σχήματος: είναι ένα τρισδιάστατο εμπορικό σήμα που αντιστοιχεί στο σχήμα του προϊόντος, υπό την προϋπόθεση ότι τέτοιο σχήμα πληροί τις απαιτήσεις διακριτικότητας και αδιαμφισβήτητου περιεχομένου.

Συλλογικό εμπορικό σήμα: σύμφωνα με το άρθρο 11 του ΚΠολΔ, δημόσια υποκείμενα, συμπεριλαμβανομένων αρχών, ιδρυμάτων ή φορέων διέπονται από δημόσιους νόμους και οι Ενώσεις κατασκευαστών, παραγωγών, προμηθευτών υπηρεσιών ή εμπόρων μπορούν υποβάλουν αίτηση για συλλογικά σήματα που μπορεί να χρησιμεύουν, στο εμπόριο, για τον προσδιορισμό της γεωγραφικής προέλευσης των προϊόντων ή των υπηρεσιών. Αυτά τα θέματα μπορεί να έχουν το δικαίωμα να επιτρέπουν τη χρήση τέτοιων εμπορικών σημάτων σε παραγωγούς ή εμπόρους.

Εμπορικό σήμα πιστοποίησης: σύμφωνα με το άρθρο 11α, πρόσωπα, εταιρείες, ιδρύματα των οποίων η λειτουργία είναι να εγγυάται την προέλευση, τη φύση ή την ποιότητα ορισμένων προϊόντων ή υπηρεσιών.

Η αίτηση για την απόκτηση καταχωρισμένου εμπορικού σήματος μπορεί να υποβληθεί σε οποιοδήποτε Ιταλικό Εμπορικό Επιμελητήριο ή, εναλλακτικά, σε το Ιταλικό Γραφείο Διπλωμάτων Ευρεσιτεχνίας και Εμπορικών Σημάτων: "Ufficio Italiano Brevetti e Marchi" - www.uibm.gov.it

Η αίτηση ΕΕ παρέχει στον αναφέροντα τη δυνατότητα να αποκτήσει την προστασία που απορρέει από το σήμα της ΕΕ, το οποίο, εκτός από όλα τα άλλα χαρακτηριστικά που απαιτούνται από τον ευρωπαϊκό κανονισμό, έχει ενιαίο χαρακτήρα και, κατά συνέπεια, ισχύει σε ολόκληρη την Ένωση, εκτός εάν προβλέπεται διαφορετικά. Είναι σημαντικό να υπογραμμιστεί ότι ο κανονισμός έχει τροποποιηθεί με τον Καν. (ΕΕ) 2015/2424 που τίθεται σε ισχύ την 1η Οκτωβρίου 2017.

Η αίτηση καταχώρισης εμπορικού σήματος της ΕΕ μπορεί να υποβληθεί στο αρμόδιο EUIPO (European Union Intellectual /Γραφείο Περιουσίας) - www.euipo.europa.eu.

Δίπλωμα ευρεσιτεχνίας

Το δίπλωμα ευρεσιτεχνίας παρέχει στον ιδιοκτήτη ένα νόμιμο μέσο για να εμποδίσει άλλους να εκμεταλλευτούν την προστατευόμενη εφεύρεση. Επομένως, το δίπλωμα ευρεσιτεχνίας είναι ένα πολύ

σημαντικό εμπορικό εργαλείο για τις εταιρείες, που τους επιτρέπει να αποδίδουν την επένδυση στην έρευνα και ανάπτυξη που οδήγησε στη δημιουργία αυτής της νέας τεχνολογίας.

Στην πραγματικότητα, τα διπλώματα ευρεσιτεχνίας αντιπροσωπεύουν έναν ΟΔΗΓΟΣ ΕΠΙΧΕΙΡΕΙΝ ΣΤΗΝ ΙΤΑΛΙΑ πιθανό τρόπο προστασίας της αξίας των άυλων περιουσιακών στοιχείων, αν και η απόφαση για την υποβολή της αίτησης γιατί μια εφεύρεση είναι μια στρατηγική επιλογή που πρέπει να αξιολογηθεί προσεκτικά, καθώς ένα δίπλωμα ευρεσιτεχνίας μπορεί να είναι δύσκολο και δαπανηρό να αποκτηθεί και να διαχειριστεί.

Σύμφωνα με το άρθρο 45 του IPC, διπλώματα ευρεσιτεχνίας μπορούν να χορηγούνται για εφευρέσεις σε όλους τους τεχνικούς τομείς που (i) είναι Νέες, (ii) συνεπάγονται εφευρετική δραστηριότητα, (iii) είναι κατάλληλα για βιομηχανική εφαρμογή και (iv) είναι νόμιμες.

Οι αιτήσεις για διπλώματα ευρεσιτεχνίας μπορούν να υποβληθούν στο Ιταλικό Γραφείο Διπλωμάτων Ευρεσιτεχνίας και Εμπορικών Σημάτων: "Ufficio Italiano Brevetti e Marchi" - www.uibm.gov.it. Το Ευρωπαϊκό Δίπλωμα Ευρεσιτεχνίας (ρυθμίζεται από τη 16η Έκδοση, Ιούνιος 2016 της Σύμβασης ΕΡΟ) είναι μια ειδική μορφή προστασίας για βιομηχανικές εφευρέσεις ή υποδείγματα χρησιμότητας που επιτρέπουν στον αιτούντα να αποκτήσει δίπλωμα ευρεσιτεχνίας έγκυρο στην επικράτεια. Η αίτηση υποβάλλεται στο ΕΡΟ (Ευρωπαϊκό Γραφείο Διπλωμάτων Ευρεσιτεχνίας) σε μία από τις επίσημες γλώσσες του (αγγλικά, γαλλικά ή Γερμανικά) - www.epo.org. Το σύστημα του Ευρωπαϊκού Ενιαίου Διπλώματος Ευρεσιτεχνίας (ρυθμίζεται από τον Καν. (ΕΕ) 1257/2012) είναι σε ισχύ από το δεύτερο εξάμηνο του 2019 μαζί με το Ενιαίο Δικαστήριο. Ένα τέτοιο ενιαίο δίπλωμα ευρεσιτεχνίας, που εκδίδεται από την ΕΡΟ, θα προσφέρει στον κάτοχό του προστασία και στα 26 ΚΜΕΕ.

B.1.4 Εξασφάλιση πιστώσεων-χρηματοδοτήσεων

Το ιταλικό τραπεζικό σύστημα, παρά τα προβλήματα που αντιμετώπισε και εξακολουθεί να πλήττεται από την παγκόσμια οικονομική κρίση, είναι εξαιρετικά ανεπτυγμένο. Η διαχείριση εταιρικών λογαριασμών από τις τράπεζες και με ηλεκτρονικά μέσα είναι διαδεδομένη και ανεπτυγμένη. Δεν υφίστανται περιορισμοί στην ελεύθερη κυκλοφορία κεφαλαίων και οι κανονιστικοί περιορισμοί είναι ελάχιστοι. Υπάρχει μεγάλη ποικιλία πιστωτικών προϊόντων που παρέχονται προς επιχειρήσεις, χωρίς να γίνεται διάκριση στην εθνικότητά τους, ενώ υπάρχουν αρκετές εναλλακτικές λύσεις όταν μία επιχείρηση αναζητά venture capital.

Οι πέντε κυριότερες τράπεζες της Ιταλίας, με διεθνή δραστηριότητα είναι οι:

- Unicredit (<https://www.unicredit.it/>),
- Intesa San Paolo (<http://www.intesasanpaolo.com/>),
- BNL BNPParibas (πρόκειται για την εξαγορασθείσα από την γαλλική BNP Paribas, το 2006, Banca di Lavoro) (<http://www.bnl.it/>),
- Monte dei Paschi di Siena (<http://www.mps.it/>) και
- UBI Banca (<http://www.ubibanca.it/>),

οι οποίες προσφέρουν πλήρη γκάμα χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών και ειδικούς λογαριασμούς και υπηρεσίες για μη ιταλικές επιχειρήσεις. Τραπεζικές υπηρεσίες προσφέρουν και τα Ιταλικά Ταχυδρομεία (<http://www.poste.it/bancoposta/>). Περισσότερα στοιχεία για άλλες τράπεζες που λειτουργούν στην Ιταλία, είτε εγχώριες ή θυγατρικές και υποκαταστήματα ξένων τραπεζικών ομίλων, μπορείτε να αρουσθείτε από τον ιστότοπο της Ένωσης Τραπεζών στην Ιταλία ABI (<https://www.abi.it/>).

B.1.5 Εργασιακό Καθεστώς

Παραδοσιακά, η Ιταλία ήταν μια χώρα εργαζομένων με τάση αποταμίευσης, με προτίμηση στην «σταθερή

εργασία» - αφού οι μόνιμες συμβάσεις στην Ιταλία, ειδικά στο παρελθόν, είχαν σημαντικά πλεονεκτήματα για τους εργαζόμενους. Η δυσκολία στις απολύσεις και το προστατευτικό περιβάλλον εν γένει εξασφάλιζε στους εργαζόμενους την οικονομική σταθερότητα που απαιτείται για την κάλυψη αναγκών που θεωρούνταν πρωταρχικές: αγορά κατοικίας και υποστήριξη οικογένειας. Παραδοσιακά, η πίστη στην εταιρεία, μετρούμενη σε χρόνια συνεχούς απασχόλησης στην ίδια εταιρεία, ήταν προνομιακή.

Αποτέλεσμα αυτού ήταν η έλλειψη δυναμισμού στην αγορά εργασία, κάτι που ενισχύθηκε ακόμη περισσότερο, λόγω της σύνθεσης των ίδιων των εταιρειών. Η εταιρική κουλτούρα, αυτονόητο, επικεντρωνόταν γύρω από το ρόλο του «αφεντικού/επιχειρηματία» που, σε αντάλλαγμα για σταθερότητα, απαιτούσε αφοσίωση και σεβασμό στους ρόλους και τις ιεραρχίες. Επιπλέον, η πλειονότητα των εταιρειών στη χώρα ήταν ΜΜΕ (Μικρομεσαίες Επιχειρήσεις) που δεν είχαν την κατάλληλη δομή και μέγεθος, προκειμένου να επωφεληθούν από έναν υψηλό κύκλο εργασιών του εργατικού τους δυναμικού.

Νέες μεταπανδημικές εξελίξεις

Ως αποτέλεσμα της πανδημίας του κορονοϊού, η ιταλική αγορά εργασίας, από πλευράς νοοτροπίας, έχει αλλάξει δραματικά. Το φαινόμενο της «Μεγάλης Παραίτησης» (“Great Resignation”), που γεννήθηκε στις Ηνωμένες Πολιτείες, εξαπλώθηκε σε ολόκληρη την Ευρώπη και έφτασε έντονα και στην Ιταλία.

Μόνο το 2022 καταγράφηκαν σχεδόν 2,2 εκατομμύρια οικειοθελείς αποχωρήσεις, σημειώνοντας αύξηση περίπου 13,8% σε σχέση με το 2021, γεγονός που αντικατοπτρίζει μια βαθιά αλλαγή στις προτεραιότητες των εργαζομένων — αναζήτηση καλύτερων αμοιβών, ισορροπίας επαγγελματικής και προσωπικής ζωής και υγιέστερης επιχειρηματικής κουλτούρας. Παρότι ο αριθμός των νέων προσλήψεων δεν ισοφαρίζει πλήρως τις παραιτήσεις (περίπου 3,5 εκατομμύρια αποχωρήσεις έναντι 2,5 εκατομμυρίων προσλήψεων από το 2020 έως τις αρχές του 2022), τα πιο πρόσφατα στοιχεία δείχνουν ότι το χάσμα μειώνεται σταδιακά, υποδηλώνοντας αύξηση του δυναμισμού της ιταλικής αγοράς εργασίας.

Το φαινόμενο αυτό αποδίδεται στην ανάγκη για μεγαλύτερη ευελιξία, δια βίου μάθηση και δεκτικότητα στην αλλαγή εκ μέρους των Ιταλών εργαζομένων. Ως αποτέλεσμα, η Ιταλία την τελευταία πενταετία έχει εφαρμόσει μια σειρά ουσιαστικών μεταρρυθμίσεων του εργατικού δικαίου, με στόχο τη δημιουργία ενός σύγχρονου, ανταγωνιστικού και χωρίς αποκλεισμούς εργασιακού περιβάλλοντος.

Μεταξύ των σημαντικότερων εξελίξεων περιλαμβάνεται η μεταρρύθμιση “Collegato Lavoro”, η οποία δημοσιεύθηκε στα τέλη του 2024 και τέθηκε σε ισχύ από τις 12 Ιανουαρίου 2025. Η μεταρρύθμιση αυτή ρυθμίζει εκ νέου την απασχόληση προσωρινών εργαζομένων, τα ποσοστά χρήσης εργολαβιών (staff leasing) και τις μορφές ευέλικτης εργασίας. Παράλληλα, με τον Νόμο 203/2024 εισήχθησαν σημαντικές αλλαγές στους τομείς ασφάλειας στην εργασία, κοινωνικής ασφάλισης και συμβάσεων απασχόλησης, ενώ ενισχύθηκε η προστασία των εργαζομένων σε περιπτώσεις καταχρηστικών συνθηκών.

Το Σύνταγμα, ο Αστικός Κώδικας (Codice Civile) — που περιλαμβάνει ειδική ενότητα για την απασχόληση — και το Καταστατικό των Εργαζομένων (Statuto dei Lavoratori), δηλαδή ο Νόμος 300/1970 (όπως έχει τροποποιηθεί έως το 2017), παραμένουν οι βασικοί πυλώνες του εργατικού δικαίου στην Ιταλία.

Η απασχόληση ρυθμίζεται επίσης μέσω των Εθνικών Συλλογικών Συμβάσεων Εργασίας (Contratti Collettivi Nazionali di Lavoro – CCNL), οι οποίες υπογράφονται μεταξύ των συνδικαλιστικών οργανώσεων και των εργοδοτικών ενώσεων κάθε κλάδου. Οι συμβάσεις αυτές καθορίζουν τις ελάχιστες αμοιβές, τις συνθήκες εργασίας και τις μισθολογικές κλίμακες, καθώς στην Ιταλία δεν υπάρχει ακόμη θεσμοθετημένος εθνικός κατώτατος μισθός. Το 2025, ωστόσο, η ιταλική Γερουσία ενέκρινε νομοθετική εξουσιοδότηση (Bill No. 957/2025) που δίνει στην κυβέρνηση τη δυνατότητα να μεταρρυθμίσει το σύστημα διαπραγμάτευσης μισθών, ενισχύοντας περαιτέρω τον ρόλο των συλλογικών συμβάσεων ως μηχανισμού καθορισμού των κατώτατων όρων εργασίας.

Παράλληλα, μέσα από προγράμματα όπως το Garanzia di Occupabilità dei Lavoratori (GOL), η ιταλική κυβέρνηση επιδιώκει τη διεύρυνση της πρόσβασης στην κατάρτιση και την επανεκπαίδευση, ιδιαίτερα για νέους, άνεργους και εργαζόμενους με χαμηλότερα προσόντα.

Συνολικά, η ιταλική αγορά εργασίας το 2025 χαρακτηρίζεται από ανανεωμένο δυναμισμό, ενισχυμένη κινητικότητα και προσαρμοστικότητα στις νέες κοινωνικοοικονομικές συνθήκες που δημιουργήσε η πανδημία — επιβεβαιώνοντας μια βαθιά μεταστροφή στη νοοτροπία και τις προσδοκίες των εργαζομένων.

Προσλήψεις

Οι ατομικές συμβάσεις εργασίας προσδιορίζουν επίσης την «κατηγορία» του εργαζομένου όπως ορίζεται από τον Αστικό Κώδικα, άρθρο 2095.

Υπάρχουν 4 κατηγορίες εργαζομένων:

- Στελέχη/ executives («Dirigenti»)
- μεσαία στελέχη/ middle managers ("Quadri"). Σημειώνεται ότι, ως Quadri ορίζονται οι υπάλληλοι που, ενώ είναι μη ανώτατα στελέχη, απασχολούνται συνεχώς σε καθήκοντα που συμβάλλουν στην προώθηση της ανάπτυξης της εταιρείας και την επίτευξη των στόχων της.
- υπάλληλοι white collar employees ("Impiegati")
- υπάλληλοι blue collar employees («Operai»).

Παρά το γεγονός ότι οι εθνικές συλλογικές συμβάσεις ορίζουν συνήθως γενικές αρχές που ρυθμίζουν την απασχόληση, οι γενικοί και ειδικοί όροι συχνά διαπραγματεύονται μέσω ατομικών συμφωνιών.

Η ιταλική νομοθεσία δεν προβλέπει καμία συγκεκριμένη μορφή για τις συμβάσεις εργασίας, μπορούν να κοινοποιηθούν προφορικά, αν και τα περισσότερα συμβόλαια αποδεικνύονται εγγράφως. Ωστόσο, όροι αναφορικά με τη σχέση εργασίας απαιτείται από το νόμο να είναι γραπτοί (πχ. δοκιμαστική περίοδος, ρήτρα μη ανταγωνισμού, ορισμένου χρόνου κλπ), ενώ υπάρχουν ορισμένα είδη συμβάσεων που απαιτείται από το νόμο επίσης να είναι γραπτά (πχ. συμβάσεις μερικής απασχόλησης).

Οι συμβάσεις εργασίας μπορούν να συναφθούν σε οποιαδήποτε γλώσσα, υπό την προϋπόθεση ότι και τα δύο μέρη μπορούν να κατανοήσουν πλήρως το περιεχόμενο οποιασδήποτε διάταξης σε αυτήν.

Εργασιακή σχέση

Με τη σύναψη της εργασιακής σχέσης, ο εργοδότης οφείλει να ειδοποιήσει το οικείο Κέντρο Απασχόλησης της Περιφέρειας στην οποία ανήκει ("Centro per l'Impiego") τουλάχιστον 24 ώρες πριν από την έναρξη. Η γνωστοποίηση αυτή ενέχει επίσης την υποχρέωση να ενημερώσει τους αρμόδιους φορείς κοινωνικής ασφάλισης (δηλαδή INPS και INAIL).

Οι νόμιμες δοκιμαστικές περίοδοι είναι οι εξής:

- 3 μήνες, για υπαλλήλους που δεν έχουν ανατεθεί σε διευθυντικά καθήκοντα.
- 6 μήνες, για όλους τους άλλους εργαζόμενους.

Κατά τη διάρκεια της δοκιμαστικής περιόδου, κάθε μέρος μπορεί ελεύθερα να τερματίσει τη σχέση εργασίας ανά πάσα στιγμή, χωρίς καμία προειδοποίηση, υποχρέωση ή καταβολή της αντίστοιχης αποζημίωσης.

Μισθοί/ Μπόνους παραγωγικότητας

Τα θέματα που αφορούν την εργασία και τους μισθούς ρυθμίζονται από τις αντίστοιχες εθνικές συλλογικές συμβάσεις. Δεν υπάρχει νομικά κατοχυρωμένος κατώτατος μισθός, ούτε νομικά κατοχυρωμένα επιδόματα. Οι ελάχιστοι μισθοί ρυθμίζονται από τις ισχύουσες εθνικές συλλογικές συμβάσεις. Θεσπίζεται, ωστόσο, κατώτατος μισθός για τους εργαζόμενους που δεν καλύπτονται επί του παρόντος από τις εθνικές συλλογικές συμβάσεις (contratti collettivi nazionali), οποίοι αντιπροσωπεύουν λιγότερο από το 3% του συνολικού εργατικού δυναμικού. Συνήθως οι καταβαλλόμενοι μισθοί είναι 13, με τον 13ο να καταβάλλεται τον Δεκέμβριο. Ορισμένες εθνικές συλλογικές συμβάσεις προβλέπουν και 14ο μισθό που καταβάλλεται τον Ιούνιο.

Για λόγους φορολογίας εισοδήματος και κοινωνικής ασφάλισης, κάθε αποζημίωση που χορηγείται στον εργαζόμενο στο πλαίσιο της σχέσης εργασίας, συμπεριλαμβανομένης της αποζημίωσης σε είδος, θεωρείται μισθός.

Δεν υπάρχουν νόμιμα μπόνους. Οι Εθνικές Συλλογικές Συμβάσεις μπορεί να παρέχουν συλλογικό μπόνους απόδοσης («premi di risultato») ή ατομικό μπόνους απόδοσης, δεν υφίστανται όμως νομικά κατοχυρωμένα επιδόματα, αν και σε ορισμένες περιπτώσεις οι εθνικές συλλογικές συμβάσεις προβλέπουν αποζημιώσεις για ορισμένες ρυθμίσεις εργασίας, όπως η εφημερία ή αποζημίωση κατά τη διάρκεια ασθένειας.

Επίδομα παραγωγικότητας που καταβάλλεται από τον εργοδότη στο πλαίσιο συλλογικής σύμβασης που συνάπτεται με τα συνδικάτα υπόκεινται σε μειωμένη φορολογία ίση με 10%. Το μπόνους πρέπει να εφαρμόζεται σε ολόκληρο το επιλέξιμο εργατικό δυναμικό (ή ομοιογενείς κατηγορίες αυτών) που βασίζονται σε αντικειμενικές, δίκαιες, προκαθορισμένες και υλικώς πολύτιμες επιδόσεις (κριτήρια).

Το ποσό του μπόνους παραγωγικότητας δεν μπορεί να υπερβαίνει τα 3.000 ευρώ ετησίως.

Οι εργοδότες χορηγούν συχνά σε ορισμένους υπαλλήλους πρόσθετες παροχές (για παράδειγμα: εταιρικό αυτοκίνητο και κινητό τηλέφωνο θέσεις ανώτατων/μεσαίων στελεχών και πωλήσεων, κουπόνια για μεσημεριανό γεύμα και εσωτερική ή εξωτερική εκπαίδευση και εκπαίδευση).

Ώρες εργασίας

Το ωράριο εργασίας στην Ιταλία ποικίλλει ανάλογα με τη θέση, το επίπεδο ευθύνης και τη Συλλογική Σύμβαση Εργασίας (CCNL) που διέπει τον εκάστοτε κλάδο. Τα ανώτερα στελέχη (dirigenti) δεν υπόκεινται στους κανονισμούς περί ωραρίου, καθώς διαθέτουν ευρύτερη αυτονομία στην οργάνωση του χρόνου εργασίας τους.

Βασικά νομικά όρια (βάσει του Διατάγματος Νο. 66/2003 και μεταγενέστερων τροποποιήσεων):

- Νόμιμο εβδομαδιαίο ωράριο: 40 ώρες
- Μέγιστο επιτρεπόμενο εβδομαδιαίο ωράριο (με υπερωρίες): 48 ώρες κατά μέσο όρο, υπολογιζόμενο σε κύκλο 4 μηνών (επεκτάσιμο έως 6 ή 12 μήνες μέσω συλλογικών συμφωνιών).
- Μέγιστη ημερήσια διάρκεια εργασίας: 13 ώρες (συμπεριλαμβανομένων υπερωριών και διαλειμμάτων).
- Υποχρεωτική ημερήσια ανάπαυση: τουλάχιστον 11 συνεχόμενες ώρες ανά 24ωρο.
- Ημερήσιο διάλειμμα: υποχρεωτικό εάν η εργασία υπερβαίνει τις 6 ώρες.
- Εβδομαδιαία ανάπαυση: τουλάχιστον 24 συνεχόμενες ώρες ανά εβδομάδα (συνήθως την

Κυριακή).

Οι συλλογικές συμβάσεις μπορούν να προβλέπουν μειωμένα ή ευέλικτα ωράρια, μερική απασχόληση (part-time) ή κυλιόμενες βάρδιες (shift work), προσαρμόζοντας τις ανάγκες του εργαζομένου και του εργοδότη.

Απολύσεις/Αποζημιώσεις/Υπερωρίες/Άδειες

Η απόλυση πρέπει πάντα να παρέχεται με γραπτή ειδοποίηση. Οι μεμονωμένες απολύσεις υπαλλήλων υπόκεινται σε ορισμένες περιορισμούς.

Οι μόνιμες συμβάσεις μπορούν να λυθούν χωρίς να απαιτείται αποζημίωση ή πρόσθετη κύρωση μόνο όπου που βασίζεται σε μια δίκαιη αιτία (“giusta causa”) ή υποκειμενικό/αντικειμενικό αιτιολογημένο λόγο (“giustificato motivo soggettivo/oggettivo”).

Απλά αιτία σημαίνει πολύ σοβαρή παράβαση (π.χ. κλοπή, σοβαρή ανυπακοή) ή οποιαδήποτε άλλη ανάρμοστη συμπεριφορά εργαζομένων που υπονομεύει σοβαρά τη σχέση εμπιστοσύνης στην οποία βασίζεται η απασχόληση. Οι αιτιολογημένοι λόγοι είναι είτε:

- ποκειμενικός αιτιολογημένος λόγος, που συνίσταται σε λιγότερο σοβαρή παράβαση του εργαζομένου (π.χ. μη τήρηση σημαντικών οδηγιών, εσκεμμένο παράπτωμα, επαναλαμβανόμενες αδικαιολόγητες απουσίες από την εργασία).
- αντικειμενικός αιτιολογημένος λόγος, που αφορά σε πράξεις, που σχετίζονται με την οικονομική, οργανωτική και παραγωγική κατάσταση της εταιρείας (όπως πτώχευση του εργοδότη, κλείσιμο του τμήματος παραγωγής όπου ο υπάλληλος εργάζεται κ.λπ.).

Όπως προβλέπει το Jobs Act, με τον τερματισμό, για οποιοδήποτε λόγο, της σύμβασης εργασίας ο εργοδότης υποχρεούται στη καταβολή αποζημίωσης (TFR: Trattamento di fine Rapporto) που ισούται με τις μεικτές ετήσιες αποδοχές διαιρούμενες δια 13,5. Επίσης, προβλέπεται καταβολή επιπλέον αποζημίωσης σε περιπτώσεις απόλυσης που αποδεικνύεται ότι έλαβαν χώρα σε βάση διακρίσεων, μητρότητας, μην έγγραφης καταγγελίας και αντιποίνων. Σε αυτές τις περιπτώσεις η αποζημίωση ισούται με τις αποδοχές 2 μηνών για κάθε έτος απασχόλησης με ελάχιστο καταβαλλόμενο ποσό τις αποδοχές 4 μηνών και μέγιστο τις αποδοχές 24 μηνών. Σε επιχειρήσεις με λιγότερο από 15 εργαζόμενους το ύψος της καταβαλλόμενης αποζημίωσης είναι το ήμισυ της προαναφερθείσας.

Επιτρέπονται οι ομαδικές απολύσεις, με την προϋπόθεση ότι ο εργοδότης ενημερώνει λεπτομερώς και εκ των προτέρων την σχετική εργατική ένωση. Ως ομαδική θεωρείται η ταυτόχρονη απόλυση τουλάχιστον 5 εργαζομένων σε επιχειρήσεις με περισσότερους από 15 εργαζόμενους.

Υπερωρίες θεωρούνται οι ώρες εργασίας άνω των 40 εβδομαδιαία και δεν μπορούν να υπερβούν τις 8 την εβδομάδα ή τις 250 το έτος. Η αμοιβή της υπερωριακής εργασίας ορίζεται από τις εθνικές συλλογικές συμβάσεις και μπορεί να λάβει την μορφή χρηματικής αποζημίωσης ή ημερών αδείας.

Ο νομικά κατοχυρωμένος ελάχιστος χρόνος κανονικής αδείας είναι 4 εβδομάδες (20 εργάσιμες), αλλά οι εθνικές συλλογικές συμβάσεις προβλέπουν επιπλέον χρόνο ανάλογα με τα έτη προϋπηρεσίας.

Αναρρωτική άδεια

Οι εργαζόμενοι δικαιούνται 3 ημέρες αναρρωτικής άδειας μετ' αποδοχών που χρεώνεται στον εργοδότη. Οι παροχές αντικατάστασης αμοιβής (σε ποσοστό του κανονικού μισθού) παρέχονται από το ίδρυμα κοινωνικής ασφάλισης από την 4η ημέρα έως την 180η ημέρα της ασθένειας. Ορισμένες Συλλογικές

Συμβάσεις απαιτούν από τους εργοδότες να αυξάνουν τις παροχές κοινωνικής ασφάλισης στο 100%.

Κατά τη διάρκεια της ασθένειας, η σύμβαση αναστέλλεται και προστατεύεται η αρχαιότητα των εργαζομένων. Οι εργαζόμενοι δεν μπορούν να απολυθούν πριν από τη λήξη ελάχιστης προθεσμίας που ορίζει η ισχύουσα συλλογική σύμβαση. Μετά από αυτή την περίοδο, ο εργοδότης μπορεί να καταγγείλει τη σύμβαση.

Άδεια μητρότητας

Οι έγκυες εργαζόμενες δικαιούνται άδεια μητρότητας 5 μηνών, από τον 2^ο μήνα πριν από την εγκυμοσύνη, μέχρι και τον 3ο μήνα μετά τη γέννηση (λοχεία). Οι τελευταίοι 3 μήνες μπορούν να επεκταθούν σε 7 μήνες σε συγκεκριμένες περιπτώσεις.

Οποιοσδήποτε υποχρεώσεις που μπορεί να θεωρηθούν επιβλαβείς απαγορεύονται κατά τη διάρκεια της εγκυμοσύνης. Κατά την διάρκεια άδεια μητρότητας η απασχόληση αναστέλλεται και προστατεύεται η προϋπηρεσία.

Άλλα

Υπάρχουν άλλες άδειες που προβλέπονται από το νόμο και τις ισχύουσες ΕΑΑ, για παράδειγμα: άδεια υιοθεσίας, άδεια πατρότητας, γονική άδεια και βραχυπρόθεσμες άδειες, όπως άδεια γάμου ή εκπαίδευσης και άδεια που συνδέεται με δημόσια καθήκοντα και καθήκοντα ενόρκων.

Τροποποιήσεις συμβολαίων

Τα μέρη δεν μπορούν να τροποποιήσουν τους επιμέρους όρους και προϋποθέσεις της σύμβασης, εκτός οι σχετικές τροποποιήσεις προβλέπουν ευνοϊκότερη μεταχείριση του εργαζομένου. Ο νόμος περί θέσεων εργασίας τροποποίησε τη διάταξη σχετικά με την αλλαγή των καθηκόντων του υπαλλήλου. Εκτός εάν συμφωνηθεί διαφορετικά με τους εργοδότες, οι εργαζόμενοι δικαιούνται να διατηρήσουν τον μισθό τους - με εξαίρεση τις αποζημιώσεις που σχετίζονται με καθήκοντα - ακόμη και αν τα καθήκοντά τους είναι μειωμένα.

Ρήτρα μη ανταγωνισμού

Σύμφωνα με το άρθρο 2125 του Αστικού Κώδικα, οι έγγραφες ρήτρες μη ανταγωνισμού επιτρέπονται εφόσον:

- χορηγείται επαρκής αποζημίωση στον εργαζόμενο.
- η διάρκεια της ρήτρας δεν υπερβαίνει τα 3 έτη για τους κανονικούς υπαλλήλους και τα 5 έτη για τα στελέχη.
- περιορίζεται από επιχειρηματική και εδαφική άποψη.

Η ιταλική νομοθεσία δεν προβλέπει συγκεκριμένα κριτήρια όσον αφορά τον προσδιορισμό της και το πεδίο εφαρμογής μιας παράλληλης δραστηριότητας. Επομένως, σε περίπτωση διαφορών, τα κριτήρια αυτά καθορίζονται από το Δικαστήριο κατά περίπτωση.

Τηλεργασία

Η τηλεργασία πρέπει να συμφωνηθεί εθελοντικά με τον εργαζόμενο. Οι τηλεεργαζόμενοι έχουν τα ίδια δικαιώματα με τους εργαζόμενους με φυσική παρουσία, όσον αφορά την κατάρτιση και τις ευκαιρίες σταδιοδρομίας.

Το γενικό κανονιστικό πλαίσιο σχετικά με τους υπαλλήλους που εργάζονται από το σπίτι βρίσκεται κυρίως Συλλογικές Συμβάσεις και πιο συγκεκριμένοι κανόνες μπορούν να συμφωνηθούν σε τοπικό ή/και εταιρικό

επίπεδο.

Έξυπνη εργασία

Η έξυπνη εργασία θεωρείται ως «τρόπος υλοποίησης μιας εργασιακής σχέσης» που πραγματοποιείται εν μέρει στους χώρους της εταιρείας και εν μέρει σε διαφορετική τοποθεσία, χωρίς σταθερό χώρο εργασίας, υπό ορισμένους περιορισμούς που ορίζει ο νόμος και η συλλογική σύμβαση εργασίας.

Η εργασία πρέπει να συμφωνηθεί γραπτώς, επίσης μέσω της οργάνωσης ανά κύκλους (rotation), με τη χρήση τεχνολογικών μέσων για την εκτέλεση της εργασιακής δραστηριότητας.

Ατομικές συμβάσεις εργασίας

Οι ατομικές συμβάσεις εργασίας συνήθως είναι κείμενα που παραπέμπουν στις διατάξεις και προβλέψεις των εθνικών συλλογικών συμβάσεων.

Μορφές εργασιακών συμβάσεων:

- Αορίστου χρόνου
 - Ορισμένου χρόνου: Οι συμβάσεις ορισμένου χρόνου μπορούν να διαρκέσουν έως και 24 μήνες, συμπεριλαμβανομένης τυχόν παράτασης. Τα ποσοτικά όρια καθορίζονται συνήθως από τις Συλλογικές Συμβάσεις, εναλλακτικά, ο νόμος προβλέπει ότι το σύνολο των ΣΟΧ δεν μπορεί να υπερβαίνει το 20% του εργατικού δυναμικού που προσλαμβάνεται σε μόνιμη βάση. Οι συμβάσεις ορισμένου χρόνου δεν μπορούν να χρησιμοποιηθούν για την αντικατάσταση των εργαζομένων που απεργούν ή των εργαζομένων που περιλαμβάνονται προσωρινά σε άδεια («Cassa integrazione guadagni») ή εμπλέκονται σε ομαδικές απολύσεις τους τελευταίους μήνες.
- Μερικής απασχόλησης (part time): Οι συμβάσεις εργασίας μερικής απασχόλησης πρέπει να είναι γραπτές και να προσδιορίζουν τις ώρες εργασίας (π.χ. ανά ημέρα, εβδομάδα, μήνα και έτος). Οι αμοιβές και άλλα δικαιώματα των εργαζομένων με μερική απασχόληση αναλογούν συνήθως με εκείνα που ισχύουν για τους εργαζόμενους πλήρους απασχόλησης με ίδια καθήκοντα. Μπορούν να προστεθούν επικουρικές ρήτρες - οι λεγόμενες «ελαστικές ρήτρες» (clausole elastiche) και «ευέλικτες ρήτρες» (clausole flessibili) - στη σύμβαση μερικής απασχόλησης, οι οποίες επιτρέπουν στον εργοδότη να αυξάνει τον χρόνο εργασίας και να διαφοροποιεί τις ώρες εργασίας κατά τη διάρκεια της ημέρας, της εβδομάδας, του έτους.
- Άμεσης διαθεσιμότητας (on call) (νομοθετικό διάταγμα αρ. 81/2015): Οι συμβάσεις εργασίας «on call» προβλέπουν ότι ένας εργαζόμενος δηλώνει τη διαθεσιμότητά του/της να εργαστεί για ορισμένο χρονικό διάστημα, κατά τη διάρκεια της οποίας μπορεί να κληθεί - έστω και για λίγες μόνο ημέρες - με σύντομη προειδοποίηση. Σε αυτές τις περιπτώσεις οι αποδοχές είναι υψηλότερες από τις συνηθισμένες, δηλαδή εκτός από τις συνήθεις αποδοχές, ο εργαζόμενος μπορεί να δικαιούται και ένα επιπλέον 20% του μισθού που ορίζεται από τις Εθνικές Συλλογικές Συμβάσεις. Αυτή η σύμβαση πρέπει να συμφωνηθεί εγγράφως.
- Μαθητείας/πρακτικής άσκησης («apprendistato», νομοθετικό διάταγμα αρ.81/2015): Η μαθητεία είναι μια σύμβαση αορίστου χρόνου με περιεχόμενο επαγγελματικής κατάρτισης. Ο εργοδότης μπορεί να προσλάβει μαθητευόμενους εντός ορισμένων ποσοτικών ορίων ανάλογα με τον αριθμό των εργαζομένων που απασχολεί σε μόνιμη βάση και απαιτείται να διασφαλίσει ότι ο μαθητευόμενος αποκτά επαγγελματικές δεξιότητες και προσόντα.
 - Σύμβαση προμήθειας προσωπικού («contratto di somministrazione di lavoro»): Προσωρινές συμβάσεις, ορισμένου χρόνου ή αορίστου χρόνου, μπορούν να συναφθούν μόνο με εξειδικευμένα γραφεία ευρέσεως εργασίας. Οι εργαζόμενοι πρέπει να επωφελούνται από τους ίδιους νομικούς

και οικονομικούς όρους που ισχύουν για τους υπαλλήλους της εταιρείας. Οι εργοδότες δεν μπορούν να χρησιμοποιούν συμβάσεις προμήθειας προσωπικού για την αντικατάσταση εργαζομένων που απεργούν ή για την προσωρινή αντικατάσταση εργαζομένων περιλαμβάνονται στα σχέδια απολύσεων εργαζομένων («Cassa integrazione guadagni») ή συμμετέχουν σε ομαδικές απολύσεις.

Σύστημα κοινωνικής ασφάλισης και βοήθειας

Το σύστημα κοινωνικής ασφάλισης παρέχει συντάξεις συνταξιοδότησης και αναπηρίας, καθώς και υγειονομική περίθαλψη, επιδόματα ανεργίας και οικογενειακά επιδόματα.

Το ποσό του επιδόματος βασίζεται γενικά στις δεδουλευμένες εισφορές κοινωνικής ασφάλισης και στη διάρκεια υπηρεσίας.

Οι εισφορές κοινωνικής ασφάλισης καταβάλλονται στην ιταλική διοίκηση κοινωνικής ασφάλισης (το λεγόμενο «INPS»). Οι εργαζόμενοι μπορούν εγγραφούν σε ορισμένα ταμεία επικουρικής συνταξιοδότησης, για την αύξηση των παροχών κοινωνικής ασφάλισης. Η εργατική εισφορά στην κοινωνική ασφάλιση είναι κατά μέσο όρο 9,4% των μεικτών αποδοχών, ενώ η εργοδοτική κατά μέσο όρο 28%. Ποσοστό 33% των εισφορών κατατίθενται στον Εθνικό Ινστιτούτο Κοινωνικής Πρόνοιας (INPS), και το υπόλοιπο σε άλλα Ταμεία Κοινωνικής Ασφάλισης. Με βάση συλλογικές συμβάσεις εργασίας οι εργαζόμενοι μπορούν να μετέχουν και σε σχήματα ιδιωτικής ασφάλισης.

Το εθνικό ινστιτούτο ασφάλισης εργατικών ατυχημάτων (το λεγόμενο «INAIL») καλύπτει σχεδόν όλους τους εργαζόμενους για ατυχήματα σε στο χώρο εργασίας και για ασθένειες, που προκαλούνται από τη φύση της εργασίας.

Διάταγμα Αξιοπρέπειας (νόμος 96/2018 που αναθεωρεί τον Jobs Act v. 23/2015)

Στόχος της νέας ιταλικής κυβέρνησης δια του συγκεκριμένου νόμου είναι να αποθαρρύνει επιχειρήσεις από το να προβαίνουν σε συμβάσεις ορισμένου χρόνου εργασίας, να περιορίζει τις προϋποθέσεις κάτω από τις οποίες δύνανται να συναφθούν συμβάσεις ορισμένου χρόνου και να δίνει κίνητρα για σύναψη συμβάσεων αορίστου χρόνου. Ισχύει για όλες τις συμβάσεις εργασίας ορισμένου χρόνου που συνάπτονται από 17/7/18 και όσες ανανεώνονται από 31/10/18.

- **Σημαντικότερες προβλέψεις:** Αυστηροποίηση των διατάξεων που αφορούν την σύναψη συμβάσεων ορισμένου χρόνου, με την μέγιστη διάρκειά τους να ορίζεται σε 12 έως 24 μήνες (από 36). Οι λόγοι της σύναψης συμβάσεων ορισμένου χρόνου πρέπει να είναι συγκεκριμένοι και να καλύπτουν εποχιακές ή προσωρινές ανάγκες της επιχείρησης που δεν σχετίζονται με την συνήθη δραστηριότητά της ή που σχετίζονται με απρόβλεπτες και επείγουσες ανάγκες που σχετίζονται με την συνήθη δραστηριότητα. Παράλληλα η δυνατότητα ανανέωσης ορίζεται σε συνολικά 24 μήνες, άσχετα από τον αριθμό των ανανεώσεων, ενώ κάθε ανανέωση θα συνεπάγεται αύξηση της ασφαλιστικής συνεισφοράς κατά 0,5%. Επιπλέον, ο εργοδότης θα πρέπει να αιτιολογεί γραπτώς και επαρκώς τον λόγο σύναψης σύμβασης εργασίας άνω των 12 ημερών. Εξακολουθεί να ισχύει η πληρωμή εποχιακής εργασίας με κουπόνια στους τομείς του τουρισμού και της γεωργίας. Υπενθυμίζεται ότι το συγκεκριμένο μέτρο ισχύει στην Ιταλία από το 2008 και προβλέπει την δυνατότητα των εργοδοτών να προσλαμβάνουν χωρίς σύμβαση εργασίας εργατικό δυναμικό σε εποχιακές εργασίες και να το πληρώνουν με κουπόνια που αγοράζουν από το ιταλικό δημόσιο. Εν συνεχεία οι εργαζόμενοι μπορούν να εξαργυρώνουν τα κουπόνια στο 75% της αξίας

τους, ενώ με το υπόλοιπο 25% καλύπτει την κοινωνική τους ασφάλιση.

- Αυξάνεται το κόστος της απόλυσης, με αύξηση κατά 50% της ελάχιστης αποζημίωσης.
- Προβλέπονται κυρώσεις για επιχειρήσεις που μετεγκαθίστανται στο εξωτερικό, ενώ έχουν λάβει κρατικές ενισχύσεις στο εσωτερικό. Η διάταξη αφορά επιχειρήσεις που μετεγκαθίστανται πριν την παρέλευση 5ετίας από την χορήγηση των ενισχύσεων, οι δε κυρώσεις αφορούν την επιστροφή του διπλάσιου έως τετραπλάσιου της ενίσχυσης, συν τόκους 5%.
- Προβλέπεται επιστροφή των κρατικών επιχορηγήσεων για ανάπτυξη θέσεων εργασίας σε περίπτωση που οι λήπτριες επιχειρήσεις προβούν σε περικοπή των θέσεων εργασίας μεγαλύτερη από 10% εντός 5ετίας.
- Κατάργηση διαφήμισης, άμεσης ή και έμμεσης, για τυχερά παιχνίδια με εξαίρεση τις εθνικές λαχειοφόρες αγορές. Από 1/1/19 η απαγόρευση επεκτείνεται και στις χορηγίες, ενώ προβλέπονται πρόστιμα που εκκινούν από τα 50.000 ευρώ. Τα υπάρχοντα διαφημιστικά συμβόλαια θα συνεχίσουν να ισχύουν για ένα ακόμα χρόνο.
- Καταργείται το νομοθετικό πλαίσιο που επέτρεπε την επί κερδοφορία άσκηση του ερασιτεχνικού αθλητισμού.

B.2 Στρατηγική Εισόδου στην Αγορά της (Χώρας)/Πρακτικές οδηγίες

Η Ιταλία αποτελεί αγορά που διαθέτει υψηλή ικανότητα απορρόφησης ευρέος φάσματος προϊόντων, δεδομένου όμως του έντονου ανταγωνισμού, καθίσταται επιτακτική η ύπαρξη ποιοτικών χαρακτηριστικών στα εισαγόμενα προϊόντα. Προς τούτο και με γνώμονα την επιτυχή διείσδυση, κρίνεται σκόπιμο οι ελληνικές επιχειρήσεις που ενδιαφέρονται να εισέλθουν στην ιταλική αγορά, να εκπονήσουν σχετική έρευνα αγοράς, που θα συνοδεύεται από στρατηγικό σχέδιο προωθητικών ενεργειών, με στόχο την ανάδειξη των διακριτών ποιοτικών πλεονεκτημάτων τους και την προσέγγιση επιλεγμένων ομάδων υψηλής κατανάλωσης.

Η εξεύρεση/επιλογή αντιπροσώπου αποτελεί σημαντικό βήμα επιτυχούς διείσδυσης της εταιρείας στην εγχώρια αγορά. Οι κάτωθι μεγάλοι ιταλικοί σύνδεσμοι εμπορικών αντιπροσώπων, προσφέρουν σειρά υπηρεσιών με χρηματική επιβάρυνση:

NETWORK AGENTI

Διαδικτυακή πύλη της Εθνικής Συνομοσπονδίας Πρακτόρων και Εμπορικών Αντιπροσώπων (FNAARC)

Τηλ.: +39 06 41217144

Κινητό: +39 335 1335935

e-mail: fnaarc@agenti.it - info@networkagenti.it

URL: <http://www.networkagenti.it/>

UNIONE SINDACATI AGENTI E RAPPRESENTANTI DI COMMERCIO ITALIANI

Συνδικαλιστική Ένωση Πρακτόρων και Εμπορικών Αντιπροσώπων

Τηλ.: +39 06 51435215

Φαξ: +39 06 51606147

e-mail: info.agenti@usarci.it

URL: www.usarci.it

NOTARIATO

ΕΘΝΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΣΥΜΒΟΛΑΙΟΓΡΑΦΩΝ

<https://www.notariato.it/en/find-notary/>**ΙΤΑΛΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΚΟ ΜΗΤΡΩΟ**

Για την επιβεβαίωση των στοιχείων δυνητικών συνεργατών, οι ενδιαφερόμενες εταιρείες δύνανται να συμβουλευθούν το ιταλικό εμπορικό μητρώο, στην ιστοσελίδα <https://www.registroimprese.it/>, που παρέχει και οικονομικά στοιχεία των εγγεγραμμένων ιταλικών εταιρειών.

AGENZIA DELLE ENTRATE

Ιταλική Υπηρεσία Εσόδων

Προσφέρει τη δυνατότητα ελέγχου ύπαρξης ή μη ΑΦΜ εταιρειών (Partita IVA) στο σύνδεσμο:

<https://telematici.agenziaentrate.gov.it/VerificaPIVA/Scegli.do?parameter=verificaPiva>.

Οι Έλληνες εξαγωγείς τροφίμων και ειδών ευρείας κατανάλωσης (μεταποιημένων ή μη) θα πρέπει να λαμβάνουν υπόψη τους τα ακόλουθα:

- Η αγορά της Ιταλίας είναι κατακερματισμένη και αποτελείται από μεγάλο αριθμό αλυσίδων super market, τα οποία έχουν παρουσία σε ορισμένες περιφέρειες και όχι σε όλη την επικράτεια. Η είσοδος ενός προϊόντος σε μία αλυσίδα supermarket δεν σημαίνει αυτόματα είσοδο σε ολόκληρη την εγχώρια αγορά.
- Οι καταναλωτικές συνήθειες των Ιταλών διαφοροποιούνται ανά Περιφέρεια, ως αποτέλεσμα της διαφορετικής κουλτούρας, της γεωγραφικής θέσης και του κλίματος.
- Η συνεργασία με χονδρεμπόρους, ή μεσίτες, ή διανομείς, ή αντιπροσώπους είναι απαραίτητη προκειμένου να εισέλθουν στην αγορά της Ιταλίας τα ελληνικά προϊόντα. Ο εισαγωγέας διαδραματίζει καθοριστικό ρόλο στην επίλυση τυχόν προβλημάτων και οι όροι και η διάρκεια της σχέσης μεταξύ του ε/εξαγωγέα και του ι/εισαγωγέα συνήθως καθορίζονται με σύμβαση. Σημειώνεται ότι οι Ιταλοί εισαγωγείς δίνουν μεγάλη σημασία στην οικοδόμηση εμπιστοσύνης προκειμένου να προχωρήσει η επιχειρηματική σχέση
- Η συμμετοχή σε διεθνείς εμπορικές εκθέσεις προσφέρει μια καλή ευκαιρία να κατανοήσουν την ιταλική αγορά και να συναντήσουν πιθανούς Ιταλούς εισαγωγείς ή διανομείς. Ειδικότερα, ελληνικές εξαγωγικές εταιρείες τροφίμων, που ενδιαφέρονται να προωθήσουν προϊόντα Ιδιωτικής Ετικέτας (Private label) θα πρέπει να εξετάσουν το ενδεχόμενο συμμετοχής ή επίσκεψης στην ετήσια έκθεση MARCA, η οποία διοργανώνεται στην Μπολόνια και αποτελεί πόλο έλξης αγοραστών των μεγάλων ομίλων supermarket, εκπροσώπων των αγοραστικών ομίλων και μεγάλων διανομένων και παραγωγών. Για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με τις σημαντικότερες διεθνείς εκθέσεις στην Ιταλία, συνιστάται η επίσκεψη στην ιστοσελίδα των Γραφείων ΟΕΥ Ρώμης και Μιλάνου.

Για την αμεσότερη προσέγγιση των εταιρειών προτείνουμε την επικοινωνία με δυνητικούς συνεργάτες να πραγματοποιείται στην ιταλική. Στην Ιταλία, απαιτείται χρόνος για την εμπέδωση κλίματος εμπιστοσύνης, προκειμένου να ευδοιωθεί μία επιχειρηματική σχέση μεταξύ των συναλλασσόμενων. Προς τούτο, είναι σημαντικό να δημιουργηθεί προσωπική και σταθερή επικοινωνία με το καθ' ύλην αρμόδιο στέλεχος για την παρακολούθηση (follow up) της πορείας της συνεργασίας κατά τακτά χρονικά διαστήματα. Αυτονόητο θεωρείται ότι κατά την συμφωνία με τον επιτόπιο συνεργάτη θα πρέπει να αποδίδεται ιδιαίτερη προσοχή στην διασφάλιση των όρων πληρωμής για την παράδοση των εμπορευμάτων, ενώ κατά την πρώτη

συναλλαγή και εφόσον τα διαθέσιμα στοιχεία φερεγγυότητας δεν είναι επαρκή, δέον είναι να ζητείται προκαταβολή.

Με τις νέες διαμορφούμενες συνθήκες, λόγω της πανδημίας αλλά και με την προοπτική της μεγαλύτερης διείσδυσης των ηλεκτρονικών συναλλαγών, στο πλαίσιο της προώθησης υπηρεσιών ψηφιοποίησης (digitalization) σε επίπεδο ΕΕ, δέον όπως οι ελληνικές εξαγωγικές εταιρείες εστιάσουν στην ανάπτυξη των ιστοσελίδων τους, ως επιπρόσθετο εργαλείο προβολής και προώθησης των προϊόντων τους.

Για αναλυτικότερες πληροφορίες επισκεφθείτε τη σελίδα του ιστότοπου Doing Business και την ιστοσελίδα της Πρεσβείας της Ιταλίας στην Αθήνα <https://ambatene.esteri.it/el/italia-e-grecia/diplomazia-economica/fare-affari-in-italia/>.

B. 2.1 Δίκτυα Διανομής

Τα δίκτυα διανομής είναι ιδιαίτερα εκτεταμένα στην Ιταλία και ενίοτε περίπλοκα, όπως το σύστημα προμηθειών των αλυσίδων supermarket στην Ιταλία, το οποίο χαρακτηρίζεται, αφενός από ισχυρή παρουσία Οργανωμένων Δικτύων – Οργανωμένων/συνδεδεμένων διανομών (Distribuzione Organizzata – Associata), δηλαδή συμμαχιών αλυσίδων λιανικής πώλησης προϊόντων ευρείας κατανάλωσης και αφετέρου από τους Κεντρικούς Αγοραστικούς ομίλους (Centrali di Acquisto). Τα παραπάνω λειτουργούν συμπληρωματικά με τα παραδοσιακά δίκτυα χονδρεμπόρων και εισαγωγέων. Η αγορά της Ιταλίας πάντως, είναι κατακερματισμένη και αποτελείται από μεγάλο αριθμό αλυσίδων supermarket, τα οποία έχουν παρουσία σε ορισμένες περιφέρειες και όχι σε όλη την επικράτεια. Η είσοδος ενός προϊόντος σε μία αλυσίδα supermarket δεν σημαίνει αυτόματα είσοδο σε ολόκληρη την εγχώρια αγορά. Οι πιο σημαντικοί όμιλοι επιχειρήσεων του κλάδου είναι: Conad (μερίδιο αγοράς 13,2%), Coop (μερίδιο αγοράς 12,2%), Selex (μερίδιο αγοράς 9,8%), Esselunga (μερίδιο αγοράς 8,6%), Gruppo Vegé (μερίδιο αγοράς 7,3%), Eurospin (μερίδιο αγοράς 7%), Lidl Italia (μερίδιο αγοράς 4,9%).

B.3 Καταναλωτικά Πρότυπα

Η επιτυχή είσοδος σε μια ξένη αγορά προϋποθέτει τη γνώση της γενικότερης κουλτούρας της χώρας, τα υφιστάμενα καταναλωτικά πρότυπα, καθώς και τις τάσεις της αγοράς. Η Ιταλία, όπως και η Ελλάδα, αναγνωρίζεται διεθνώς ως γενέτειρα του δυτικού πολιτισμού, διαθέτει πολυάριθμα μνημεία και έργα τέχνης που βρίσκονται διάσπαρτα σε όλη τη χώρα, καθώς και τον μεγαλύτερο αριθμό μνημείων παγκόσμιας πολιτιστικής κληρονομιάς της UNESCO. Σε συνδυασμό με την διεθνή καθιέρωση στην καταναλωτική συνείδηση της ιταλικής κουζίνας, του ιταλικού τρόπου ζωής, της υψηλής ραπτικής και των πολυτελών σπορ αυτοκινήτων έχει καθιερωθεί ως έναν από τους πιο επιθυμητούς τουριστικούς προορισμούς.

Στο πλαίσιο αυτό, έχουν διαμορφωθεί καταναλωτικά πρότυπα με επίκεντρο την ποιότητα, την κομψότητα και την πολυτέλεια, τα οποία αφορούν είτε τα εγχώρια είτε τα εισαγόμενα προϊόντα. Ο Ιταλός αγοραστής, επιδιώκει υψηλή ποιότητα και ανταγωνιστικές τιμές, γεγονός που καθιστά την ιταλική αγορά ιδιαίτερα ανταγωνιστική.

Η μέση ηλικία της χώρας αυξάνεται αργά αλλά σταθερά από 44 έτη το 2010, εκτιμάται σε 51 περίπου το 2030, γεγονός που σημαίνει ότι σημαντικό τμήμα του πληθυσμού διαθέτει ισχυρή αγοραστική δύναμη αλλά έχει και υψηλές απαιτήσεις. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στα επώνυμα προϊόντα και στα premium, με γνώμονα πάντα την ποιότητα.

Η ενσωμάτωση στα προϊόντα αξίας, εμπειριών και ιστορίας προσελκύει περαιτέρω το ενδιαφέρον του Ιταλού καταναλωτή, ενώ η παροχή εξυπηρέτησης και συνέπειας στην ποιότητα και στη διαθέσιμη ποσότητα του προϊόντος στην ιταλική αγορά θα πρέπει να συνεκτιμώνται ως παράμετροι για επιτυχή πρόωθηση των ελληνικών προϊόντων στην Ιταλία.

B.4 Βιομηχανική Ιδιοκτησία

Στην Ιταλία η προστασία Σήματος Κατατεθέντος είναι δυνατή ανά περιφέρεια και συγκεκριμένη κατηγορία προϊόντος. Οι αιτήσεις κατατίθενται στο Ufficio Italiano Brevetti e Marchi. (www.uibm.gov.it).

Επίσης είναι δυνατή η αίτηση από την Ιταλία για προστασία Σήματος Κατατεθέντος σε όλη την ΕΕ. Σχετικές αιτήσεις κατατίθενται στο Office for the Harmonization in the Internal Market (<https://oami.europa.eu/>).

Γ . ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ – ΔΑΣΜΟΛΟΓΗΣΗ

Γ.1 Λογιστικές Υποχρεώσεις και Λογιστικός Έλεγχος

Όλες οι εταιρείες και οι συνεταιρισμοί υποχρεούνται να τηρούν βιβλία και αρχεία λογαριασμών, καθώς και να τηρούν όλα τα πρωτότυπα έγγραφα που αποστέλλονται και λαμβάνονται, σύμφωνα με τις διατάξεις του ιταλικού Αστικού Κώδικα και τους φορολογικούς κανονισμούς. Τα λογιστικά έγγραφα πρέπει να φυλάσσονται για τουλάχιστον δέκα χρόνια. Τα λογιστικά αρχεία μπορούν να τηρούνται απευθείας από την επιχείρηση στις εγκαταστάσεις της ή από τρίτους διορισμένους εκτός των γραφείων της εταιρείας και ηλεκτρονικά.

Υπάρχουν δύο κύρια υποχρεωτικά λογιστικά συστήματα διαθέσιμα ανάλογα με τη φύση και το μέγεθος της εταιρείας: ένα συνηθισμένο και ένα απλοποιημένο (κατάλληλο για μικρές οντότητες με απλή οργάνωση).

Το συνηθισμένο λογιστικό σχήμα είναι υποχρεωτικό:

- για εταιρεία παροχής υπηρεσιών με κύκλο εργασιών άνω των 400.000 ευρώ ετησίως.
- για τις άλλες εταιρείες με κύκλο εργασιών άνω των 700.000 ευρώ ετησίως.

Οι εταιρείες με μετοχικό κεφάλαιο υποχρεούνται επίσης να συντάσσουν τις ετήσιες οικονομικές τους καταστάσεις και να τις υποβάλλουν στο Μητρώο Εταιρειών, εντός 30 ημερών από την έγκρισή τους, από τους μετόχους. Οι άλλες μορφές επιχειρήσεων (Ο.Ε. και Ε.Ε.) πρέπει να συντάσσουν για φορολογικούς λόγους Ετήσια Έκθεση που να αποτυπώνει κέρδη και ζημίες, χωρίς την υποχρέωση υποβολής στο Μητρώο Επιχειρήσεων. Αντίθετα, οι εταιρικές σχέσεις υπό μορφή «partnership» υποχρεούνται μόνο να συντάσσουν ετήσια έκθεση που να αναφέρει τα κέρδη και τις ζημίες για φορολογικούς σκοπούς, χωρίς υποχρέωση κατάθεσης στο Μητρώο Εταιρειών.

Σε λογιστικό έλεγχο υπόκεινται οι:

- η **Ανώνυμη Εταιρεία (S.p.a.)** και
- η **Ε.Π.Ε. (Società a responsabilità limitata. S.r.l)**, εφόσον υπερβαίνει δύο από τα

ακόλουθα όρια για 2 συνεχή έτη:

Συνολικό ενεργητικό 4.400.000 ευρώ.

Έσοδα από πωλήσεις και υπηρεσίες 8.800.000 ευρώ

Μέσος αριθμός εργαζομένων κατά τη διάρκεια του έτους: 50

- Όλες οι εταιρείες που υπόκεινται σε ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις.
- Εισηγμένες εταιρείες.
- Τράπεζες, χρηματοπιστηριακές εταιρείες, εταιρείες διαχείρισης κεφαλαίων, ρυθμιζόμενα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα.

Γ.2 Φόρος εισοδήματος επιχειρήσεων («IRES» – «Imposta sui Redditi delle Società»)

Όλα τα έσοδα από εταιρείες και ιδρύματα υπόκεινται σε φόρο εισοδήματος εταιρειών γνωστό ως IRES, που ρυθμίζεται στον Τίτλο ΙΙ του Προεδρικού Διατάγματος 917/1986 του TUIR (ενοποιημένος νόμος φορολογίας εισοδήματος).

Ο IRES είναι ο εταιρικός φόρος εισοδήματος στην Ιταλία και τέθηκε σε ισχύ το 2004, αντικαθιστώντας τον φόρο εισοδήματος εταιρειών (IRPEG) που ίσχυε μέχρι τότε. Στόχος της εισαγωγής του νέου φόρου ήταν ο εκσυγχρονισμός του φορολογικού καθεστώτος κεφαλαίου και επιχειρήσεων με βάση το μοντέλο που επικρατούσε στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Το ποσοστό IRES μειώθηκε με τον Νόμο Σταθερότητας του 2016, από 27,5% σε 24% και από την 1η Ιανουαρίου 2017 εφαρμόζεται στο φορολογητέο εισόδημα των επιχειρήσεων.

Μετά τη μεταφορά της Οδηγίας (ΕΕ) 2022/2523, η οποία τηρεί την κοινή διεθνή προσέγγιση γνωστή ως «παγκόσμιος ελάχιστος φόρος», ο νόμος για τον προϋπολογισμό του 2024 εισήγαγε εθνικό ελάχιστο φόρο για εταιρείες που ανήκουν σε πολυεθνικούς ή εθνικούς ομίλους και δραστηριοποιούνται στην Ιταλία με χαμηλή φορολογία. Ο στόχος του παγκόσμιου ελάχιστου φόρου είναι να διασφαλίσει θεμιτό ανταγωνισμό μεταξύ των επιχειρήσεων παγκοσμίως, να αποτρέψει τις μειώσεις των φορολογικών συντελεστών και να προωθήσει πιο αποτελεσματικές επενδυτικές αποφάσεις.

Οι σχετικές πληρωμές αποτελούνται από δύο αρχικές πληρωμές, μία σε λογαριασμούς και μία πληρωμή υπολοίπου. Υπάρχει επιπλέον φόρος 3,5% για τράπεζες και χρηματοοικονομικούς φορείς. Η φορολογική περίοδος είναι γενικά 12 μήνες και αντιστοιχεί στο ημερολογιακό έτος.

Οι παρακρατούμενοι φόροι συνήθως εκπίπτουν πλήρως από το IRES. Εάν το άθροισμα των προκαταβολών και παρακράτησης φόρου υπερβαίνουν τον πληρωτέο φόρο, αυτή η υπέρβαση μπορεί να αφαιρεθεί από τον πληρωτέο φόρο που αφορά την επόμενη φορολογική περίοδο, να επιστραφεί ή να συμψηφιστεί με άλλες φορολογικές και κοινωνικές οφειλές.

Οι ακόλουθες κατηγορίες εταιρειών υπόκεινται σε IRES:

- Ανώνυμη εταιρεία (S.p.A.)
- Ετερόρρυθμη εταιρεία με μετοχές (S.A.p.A ή S.A.A.)
- Εταιρεία Περιορισμένης Ευθύνης (S.r.l. και S.r.l.s.)
- Συνεταιριστικές Εταιρείες
- Ευρωπαϊκές εταιρείες που αναφέρονται στον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 2157/2001 και οι ευρωπαϊκοί συνεταιρισμοί
- Αλληλασφαλιστική εταιρία
- ευρωπαϊκές συνεταιριστικές εταιρείες
- δημόσιοι και ιδιωτικοί φορείς πλην εταιρειών, καθώς και καταπιστεύματα που κατοικούν στην επικράτεια του Κράτους, τα οποία έχουν ως μοναδικό ή κύριο αντικείμενο την άσκηση εμπορικών δραστηριοτήτων·
- δημόσιοι και ιδιωτικοί φορείς εκτός από εταιρείες, καταπιστεύματα που δεν έχουν ως μοναδικό ή κύριο αντικείμενο τη συμπεριφορά της εμπορικής δραστηριότητας καθώς και των συλλογικών

- επενδυτικών φορέων, που κατοικούν στην επικράτεια του Δημοσίου
- Εταιρείες και οντότητες οποιουδήποτε τύπου, συμπεριλαμβανομένων των καταπιστευμάτων, με ή χωρίς νομική προσωπικότητα, που δεν κατοικούν στην Ιταλία

Οι εταιρείες και τα ιδρύματα θεωρούνται κάτοικοι Ιταλίας, όταν πληρούται μία από τις ακόλουθες προϋποθέσεις για το μεγαλύτερο μέρος της φορολογικής περιόδου:

- η έδρα σε Ιταλία
- το διοικητικό γραφείο σε Ιταλία
- το κύριο αντικείμενο των δραστηριοτήτων σε Ιταλία

Οι εγγεγραμμένες εταιρείες με έδρα στην Ιταλία υποχρεούνται να πληρώνουν IRES για όλα τα εισοδήματά τους. Οι εταιρείες με έδρα εκτός Ιταλίας πληρώνουν IRES μόνο για εισόδημα που αποκτάται εντός της χώρας. Επομένως, το IRES δεν ισχύει για συνεργασίες και εξαιρούνται επίσης άλλα θέματα, συμπεριλαμβανομένων κρατικών φορέων, ενώσεων και φορέων που διαχειρίζονται συλλογική κρατική παρουσία, επαρχίες και περιφέρειες.

Ειδικές περιπτώσεις

Εταιρείες κατοίκους και εμπορικές οντότητες: Οι μόνιμες εταιρείες και οι εμπορικές οντότητες καθορίζουν το εισόδημα σύμφωνα με τις διατάξεις που περιέχονται στον Τίτλο II, Κεφάλαιο II του TUIR (άρθρα 81 - 142). Για τον προσδιορισμό των επιχειρηματικών εσόδων αυτής της κατηγορίας ξεκινάμε από το κέρδος ή τη ζημία που προκύπτει από την κατάσταση λογαριασμού αποτελεσμάτων. Κατά τη συμπλήρωση της δήλωσης, το κέρδος (ή η ζημία) πρέπει να υπόκειται στις αυξήσεις ή μειώσεις που προβλέπονται από το TUIR, για παράδειγμα τυχόν εκπτώσεις.

Μόνιμοι μη εμπορικοί φορείς: Οι κάτοικοι μη εμπορικές οντότητες προσδιορίζουν το εισόδημα σύμφωνα με τις διατάξεις που περιέχονται στον Τίτλο II, Κεφάλαιο III του TUIR (άρθρα 143 έως 150). Οι κανόνες για τον υπολογισμό του συνολικού εισοδήματος είναι παρόμοιοι με εκείνους για τα φυσικά πρόσωπα. Η γη, το κεφάλαιο, οι επιχειρήσεις και άλλα εισοδήματα που αποκτήθηκαν κατά τη φορολογική περίοδο αθροίζονται, οπουδήποτε παράγονται και όποιος και αν είναι ο προορισμός τους, με εξαίρεση τα απαλλασσόμενα από τον φόρο και τα υποκείμενα σε παρακράτηση φόρου στην πηγή ως φόρο ή υποκατάστατο. Επομένως, η φορολογητέα βάση του συνολικού εισοδήματος προσδιορίζεται με την προσθήκη των επιμέρους κατηγοριών εισοδήματος, καθαρά από τυχόν ζημίες που προκύπτουν από την εμπορική δραστηριότητα που ασκείται.

Εταιρείες μη κατοίκους και εμπορικές οντότητες: Το συνολικό εισόδημα των μη κατοίκων εταιρειών και εμπορικών οντοτήτων αποτελείται μόνο από εισόδημα που παράγεται στην Ιταλία και ρυθμίζεται στον Τίτλο II, Κεφάλαιο IV του TUIR. Για τον υπολογισμό της φορολογικής βάσης γίνεται διάκριση μεταξύ των εξής περιπτώσεων:

- Μόνιμες εγκαταστάσεις στην Ιταλία οντοτήτων μη κατοίκων: σε αυτήν την περίπτωση, τηρούνται οι διατάξεις του IRES που αφορούν ειδικά τις εμπορικές εταιρείες κατοίκους.
- Εταιρείες και εμπορικές οντότητες χωρίς μόνιμη εγκατάσταση στην Ιταλία, φορολογούνται σύμφωνα με τους κανόνες της γης, του κεφαλαίου και άλλων εισοδημάτων.
 - Μη εμπορικές οντότητες, φορολογούμενες σύμφωνα με τους κανόνες της γης, του κεφαλαίου και των λοιπών εισοδημάτων ή των εισοδημάτων από επιχειρήσεις (εφόσον ασκούν εμπορικές δραστηριότητες μέσω μόνιμης εγκατάστασης στην Ιταλία).

Έκπτωση δαπανών

Για τον υπολογισμό του φορολογητέου εισοδήματος, ένα ευρύ φάσμα δαπανών μπορεί να αφαιρεθεί από τα έσοδα, όπως αναφέρεται στους λογαριασμούς κερδών και ζημιών. Ορισμένα από αυτά τα έξοδα

εκπίπτουν πλήρως, μερικά από αυτά εκπίπτουν μερικώς και άλλα δεν εκπίπτουν. Ως γενική αρχή, όλες οι δαπάνες που πραγματοποιούνται για την άσκηση της εταιρικής δραστηριότητας είναι επιλέξιμες να αφαιρεθούν πλήρως από τα έσοδα.

Γ. 3 Φόρος προστιθέμενης αξίας (ΦΠΑ – «IVA», «Imposta sul Valore Aggiunto»)

Ο ΦΠΑ είναι ένας γενικός φόρος κατανάλωσης που εφαρμόζεται στην «προστιθέμενη αξία» σε αγαθά και υπηρεσίες, ιδίως ο φόρος που οφείλεται την αύξηση της αξίας των αγαθών ή των υπηρεσιών στις διάφορες φάσεις παραγωγής και εμπορίου, μέχρι να περιέλθει στην τελική καταναλωτή που επιβαρύνεται με το πλήρες κόστος του φόρου.

Φορολογική βάση και συντελεστές

Οι συναλλαγές υπόκεινται σε ΦΠΑ εάν πληρούνται οι ακόλουθες προϋποθέσεις:

- αντικειμενική απαίτηση: μεταφορά αγαθών ή παροχή υπηρεσιών.
- υποκειμενική απαίτηση: οι εργασίες να εκτελούνται στο πλαίσιο της λειτουργίας της επιχείρησης
- εδαφική απαίτηση: οι εργασίες να εκτελούνται εντός της ιταλικής επικράτειας.

Τιμές ΦΠΑ

Το κανονικό επιτόκιο είναι 22%. Εκτός από τον συνήθη συντελεστή, υπάρχουν τρεις μειωμένοι συντελεστές, 10%, 5% και 4%, και ο συντελεστής «μηδενικός» που ισχύει για ορισμένες αποκαλούμενες «μη φορολογητέες» πράξεις (εξαγωγές αγαθών, παροχή ορισμένων διεθνών υπηρεσιών ή υπηρεσιών που αφορούν στο διεθνές εμπόριο, μεταφορές αγαθών σε άλλο κράτος μέλος της ΕΕ, παροχή ορισμένων υπηρεσιών που συνδέονται με μεταφορές αγαθών σε άλλο κράτος μέλος της ΕΕ).

Μειωμένοι συντελεστές προβλέπονται για ορισμένα είδη αγαθών και υπηρεσιών, όπως 4% για συγκεκριμένες κατηγορίες βασικών τροφίμων, ποτών και γεωργικών προϊόντων ή 10% για προμήθειες ηλεκτρικής ενέργειας και φάρμακα. Ειδικές κατηγορίες αγαθών και υπηρεσιών που αναφέρονται ρητά στο Προεδρικό Διάταγμα αριθ. 633/72 εξαιρούνται από τον ΦΠΑ, για παράδειγμα εκπαίδευση, ασφαλιστικές υπηρεσίες, συγκεκριμένες χρηματοοικονομικές υπηρεσίες, προμήθεια, μίσθωση συγκεκριμένης ακίνητης περιουσίας.

Εγγραφή για σκοπούς ΦΠΑ

Εάν ένα πρόσωπο (φυσικό πρόσωπο, εταιρική σχέση, εταιρεία με μετοχικό κεφάλαιο ή ίδρυμα) σκοπεύει να πραγματοποιήσει μια πράξη σχετικά με τους σκοπούς του ΦΠΑ κατά τη λειτουργία μιας επιχείρησης ή την άσκηση μιας τέχνης ή επαγγέλματος, υποχρεούται να υποβάλει αίτηση για ιταλικό ΑΦΜ πριν από την υλοποίηση της πράξης. Ο ΦΠΑ εφαρμόζεται μέσω του μηχανισμού αντίστροφης χρέωσης από τον παραλήπτη των αγαθών ή των υπηρεσιών.

Εάν ο αλλοδαπός φορέας έχει μόνιμη εγκατάσταση στην Ιταλία, θα πρέπει να υποβάλει αίτηση για ιταλικό ΑΦΜ και να συμμορφωθεί με όλες τις νομικά απαιτούμενες διατάξεις, σαν να ήταν εθνικό πρόσωπο.

Εάν ο αλλοδαπός φορέας εκμετάλλευσης δεν έχει μόνιμη εγκατάσταση στην Ιταλία, μπορεί επίσης:

- διορίσει έναν Ιταλό φορολογικό εκπρόσωπο ΦΠΑ, δηλαδή ένα φυσικό πρόσωπο ή ίδρυμα που κατοικεί στην Ιταλία, υπεύθυνο για την εκπλήρωση των υποχρεώσεων και την άσκηση των δικαιωμάτων που προβλέπονται από τους κανονισμούς για τον ΦΠΑ· ή
- ταυτοποιείται απευθείας για σκοπούς ΦΠΑ στην Ιταλία, εκπληρώνοντας άμεσα τις υποχρεώσεις και ασκώντας τα προβλεπόμενα δικαιώματα σύμφωνα με τους ιταλικούς κανονισμούς, εάν κατοικεί σε μία από τις χώρες της ΕΕ ή σε μία από τις χώρες εκτός ΕΕ με τις οποίες η Ιταλία έχει συμφωνίες αμοιβαίας βοήθειας για την έμμεση φορολογία.

Σε περίπτωση που τα αγαθά ή οι υπηρεσίες παρέχονται απευθείας από το εξωτερικό, η συναλλαγή θα φορολογείται στην Ιταλία μέσω του μηχανισμού αντίστροφης χρέωσης από τον παραλήπτη (αγοραστή) εάν είναι υποκείμενος στον φόρο στην Ιταλία για ΦΠΑ σκοπούς (οι λεγόμενες συναλλαγές B2B).

Ειδικός φόρος κατανάλωσης ("Accisa")

Ο ειδικός φόρος κατανάλωσης είναι ένας μονοφασικός φόρος, εναρμονισμένος εντός της ΕΕ, ο οποίος επιβάλλεται σε ορισμένα συγκεκριμένα προϊόντα:

- Ενεργειακά προϊόντα (καύσιμα)
- Ηλεκτρισμός
- Αλκοόλ και αλκοολούχα ποτά
- Προϊόντα καπνού (τσιγάρα και παρόμοια προϊόντα)

Ο φόρος οφείλεται από τον παραγωγό ή τον εισαγωγέα των σχετικών προϊόντων τη στιγμή που τίθενται σε ανάλωση, και μετατίθεται, συμπεριλαμβανομένης της τιμής πώλησης, στον τελικό καταναλωτή που φέρει ουσιαστικά ολόκληρη τη φορολογική επιβάρυνση.

Εγγραφή

Για την έναρξη της παραγωγής προϊόντων που υπόκεινται στο καθεστώς ειδικού φόρου κατανάλωσης, είναι γενικά απαραίτητο να εγγραφείτε στα γραφεία του Οργανισμού Τελωνείων και Μονοπωλίων.

Τοπικός φόρος ακίνητης περιουσίας (IMU - Imposta Municipale Propria)

Το ύψος του εξαρτάται από Δήμο που τον επιβάλλει και αφορά κτήρια και γη. Ο μέσος όρος είναι περίπου στο 1% της αξίας κτηματολογίου. Εξαιρείται η κύρια κατοικία και η γεωργική γη που καλλιεργείται ή ανήκει σε αγρότες και επαγγελματίες γεωργούς.

Περιφερειακός φόρος επί παραγωγικών δραστηριοτήτων (IRAP - Imposta Regionale sulle Attività Produttive)

Πρόκειται για τοπικό φόρο που επιβάλλεται από την Περιφέρεια κατά τη συνήθη άσκηση μιας αυτόνομης οργανωμένης παραγωγικής δραστηριότητας που στοχεύει στην παραγωγή ή την ανταλλαγή αγαθών ή στην παροχή υπηρεσιών. Το ύψος του εξαρτάται από την Περιφέρεια που τον επιβάλλει και διαφέρει επίσης ανάλογα με τη δραστηριότητα της επιχείρησης. Ο βασικός φόρος ανέρχεται σε 3,9% επί της καθαρής αξίας παραγωγής (φορολογητέα εισοδήματα μείον εκπίπτουσες δαπάνες) και υπάρχει κλιμάκωση μέχρι 8,5% αναλόγως του είδους της οικονομικής δραστηριότητας. Οι γεωργικές επιχειρήσεις εξαιρούνται. Αλλοδαπές εταιρίες υπόκεινται στον IRAP μόνο για την αξία της παραγωγής που παράγεται από μόνιμες εγκαταστάσεις στην Ιταλική επικράτεια.

Περισσότερες πληροφορίες για τους τοπικούς και περιφερειακούς τόπους μπορούν να αντληθούν από τον ακόλουθο σύνδεσμο: <https://www.finanze.gov.it/it/fiscalita-regionale-elocale/>.

Φορολόγηση Μερισμάτων

Τα μερίσματα που λαμβάνονται από φυσικά πρόσωπα που δεν ασκούν επιχειρηματικές δραστηριότητες υπόκεινται σε φόρο εισοδήματος (IRPEF) και σε παρακράτηση φόρου στην πηγή 26%.

Ο συντελεστής φορολόγησης μερισμάτων για φυσικά πρόσωπα που συμμετέχουν σε ενώσεις προσώπων ή ατομικές εταιρείες είναι 40% για μερίσματα που δημιουργήθηκαν με κέρδη που αποκτήθηκαν μέχρι το 2007 και αντίστοιχα 49,72% από το 2008 έως το 2016 και σε 58,14% με κέρδη που αποκτήθηκαν εντός του 2017 (απαλλαγή 41,86%). Τα μερίσματα που προκύπτουν από μεταγενέστερα κέρδη υπόκεινται σε φορολογικό συντελεστή 26% ανεξάρτητα από τον τύπο συμμετοχής.

Ο συντελεστής φορολογίας μερισμάτων για μετοχικές εταιρείες είναι 5% (απαλλαγή 95%). Το μερίσμα που

καταβάλλεται σε μη κατοίκους (εκτός των εταιρειών της ΕΕ) υπόκειται σε παρακράτηση φόρου 26%. Μειωμένοι συντελεστές ή επιστροφή χρημάτων, ενδέχεται να συντεπώνονται σε πραγματικό φορολογικό συντελεστή 15%, υπό την προϋπόθεση ότι ισχύουν ορισμένοι όροι.

Τα μερίσματα που καταβάλλονται σε εταιρείες που εδρεύουν σε κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ) και σε μέλη του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου (ΕΟΧ) που επιτρέπουν την κατάλληλη ανταλλαγή πληροφοριών με την Ιταλία, υπόκεινται σε συντελεστή φόρου παρακράτησης 1,20% στην πηγή.

Τα μερίσματα ομολόγων ιταλικού δημοσίου υπόκεινται σε παρακράτηση φόρου 12,5%.

Ειδικότερα

- Φορολόγηση Τραπεζικών Καταθέσεων και χρηματοπιστωτικών συναλλαγών: Οι τόκοι των τρεχούμενων και αποταμιευτικών λογαριασμών, καθώς και τα ομόλογα και οι παρεμφερείς τίτλοι, που λαμβάνονται από όσους διατηρούν κατοικία στην Ιταλία υπόκεινται σε παρακράτηση φόρου της τάξεως του 26% στην πηγή. Ο συντελεστής αυτός παραμένει αμετάβλητος από το 2014.
- Ο Φόρος επί χρηματοπιστωτικών συναλλαγών υπολογίζεται με συντελεστή 0,2%: Τα μερίσματα που λαμβάνουν φυσικά πρόσωπα που δεν είναι επιχειρηματίες πρέπει να φορολογούνται με παρακράτηση φόρου 26% (σύμφωνα με το άρθρο 27 του Π.Δ. 600/73). Μέχρι τις 31.12.2017 μόνο για μερίσματα μη ειδικών συμμετοχών εφαρμόζονταν η παρακράτηση φόρου 26% επί του συνολικού ποσού του μερίσματος που εισπράχθηκε.
- Μερίσματα: Οι κανόνες σχετικά με τα μερίσματα εφαρμόζονται διαφορετικά εάν ληφθούν υπόψη οι επιχειρηματίες. Σε αυτήν την κατηγορία φορολογουμένων, βρίσκουμε δύο διαφορετικές καταστάσεις:
 - μεμονωμένους επιχειρηματίες και συνεργασίες
 - κεφαλαιουχικές εταιρείες.

Μεμονωμένοι επιχειρηματίες και συνεργασίες

Το άρθρο 59 του Προεδρικού Διατάγματος ορίζει τους κανόνες για τα μερίσματα για τους μεμονωμένους επιχειρηματίες και η Υπουργική Απόφαση υπ'αρ. 917/86 από 2/04/2008 (άρ. 1, παρ. 1 και 2).

Κεφαλαιουχικές εταιρείες

Για τις μετοχικές εταιρείες, τα μερίσματα υπόκεινται σε διπλή φορολογία: Το πρώτο είναι ευθύνη της προμηθεύτριας εταιρείας κατά τη σύστασή της και το δεύτερο που βαρραίνει απευθείας τον παραλήπτη.

Φορολόγηση δικαιωμάτων (royalties)

Δικαιώματα χρήσης (royalties) που καταβάλλονται από εταιρεία με έδρα στην Ιταλία σε εταιρεία με μη μόνιμη εγκατάσταση στην Ιταλία υπόκεινται σε τελικό παρακρατούμενο φόρο 30%. Ωστόσο, εκτός από τα δικαιώματα για χρήση ή το δικαίωμα χρήσης βιομηχανικού, εμπορικού ή επιστημονικού εξοπλισμού, ο φόρος εφαρμόζεται γενικά στο 75% του ακαθάριστου ποσού της πληρωμής, με αποτέλεσμα η πραγματική επιβάρυνση να είναι της τάξεως του 22,5%.

IVIE: Φόρος ακίνητης περιουσίας σε φυσικά πρόσωπα με ιταλική υπηκοότητα που αποκτούν περιουσία σε χώρες ΕΕ και σε χώρες ΕΟΧ με τις οποίες υπάρχει συμφωνία αμοιβαίας ανταλλαγής πληροφοριών και φορολογικής συνεργασίας. Ανέρχεται σε 0,76% της αξίας κτηματολογίου ή, εάν δεν υπάρχει, της εμπορικής αξίας. Εάν ο φόρος είναι μικρότερος των 200 ευρώ, δεν καταβάλλεται.

IVAFE: Φόρος σε χρηματοπιστωτικά περιουσιακά στοιχεία σε φυσικά πρόσωπα με ιταλική υπηκοότητα που αποκτούν περιουσία σε χώρες ΕΕ και ΕΟΧ. Ανέρχεται σε 0,2% της αξίας τους. Ειδικά για τις καταθέσεις είναι ενιαία επιβάρυνση 34,2 ευρώ ανά τραπεζικό λογαριασμό, για όσους λογαριασμούς δεν υπερβαίνουν τις 5.000 ευρώ. Εάν το στοιχείο υπόκειται σε φορολόγηση και στη χώρα του εξωτερικού, το ποσόν εκπίπτει από τον προς καταβολή φόρο στην Ιταλία. Εφαρμόζεται σε χώρες με τις οποίες υπάρχει συμφωνία αμοιβαίας ανταλλαγής πληροφοριών και φορολογικής συνεργασίας.

Γ.4 Φόρος εισοδήματος φυσικών προσώπων («IRPEF», «Imposta sul Reddito delle Persone Fisiche»)

Ο φόρος αυτός είναι προσωπικός και προοδευτικός. Απαιτήση για τον φόρο αυτό είναι η κατοχή εισοδήματος, σε μετρητά ή σε είδος, που εμπίπτουν σε μία από τις προβλεπόμενες κατηγορίες με νόμο. Η φορολογική περίοδος αντιστοιχεί στο ημερολογιακό έτος και σύμφωνα με το Ενιαίο Κείμενο για τη Φορολογία Εισοδημάτων (Testo Unico delle sui Redditi – TUIR) προβλέπεται η επιβολή προοδευτικών συντελεστών επί του φορολογητέου εισοδήματος, που κυμαίνονται από 0% έως 43%..

Υπόχρεοι φόρου είναι τα ακόλουθα υποκείμενα:

- φυσικά πρόσωπα που κατοικούν στην ιταλική επικράτεια σε σχέση με το σύνολο του εισοδήματος που κατέχει
- φυσικά πρόσωπα που δεν κατοικούν στην ιταλική επικράτεια μόνο σε σχέση με το εισόδημα που παράγεται στην Ιταλία.

Σύμφωνα με την ιταλική νομοθεσία, οι κάτοικοι της Ιταλίας είναι φυσικά πρόσωπα που, για το μεγαλύτερο μέρος της φορολογικής περιόδου, πληρούν τουλάχιστον ένα από τις ακόλουθες προϋποθέσεις:

- είναι εγγεγραμμένα στα μητρώα του πληθυσμού που κατοικεί στην εθνική επικράτεια
- έχουν την κατοικία τους στην Ιταλία (η κατοικία πρέπει να νοείται ως το κέντρο των συμφερόντων, συμπεριλαμβανομένων των ηθικών και της συντροφικότητας συμφέροντα)
- κατοικούν στην Ιταλία (συνήθης κατοικία).

Σύμφωνα με το Νόμο Προϋπολογισμού 2021 (L.178/30.12.2020), η κλίμακα φορολογίας εισοδήματος παρέμεινε αμετάβλητη σε σχέση με το 2019, ωστόσο το 2022 θεσπίστηκε μείωση συντελεστών για τα εισοδήματα έως 28.000 ευρώ και επιβολή συντελεστή 43% για εισόδημα άνω των 50.000 ευρώ. Συγκεκριμένα,

Για εισοδήματα έως € 15,000.00: 23%

Για εισοδήματα από € 15,001.00 έως € 28,000,00: 25%

Για εισοδήματα από € 28,001.00 έως € 50,000.00: 35%

Για εισοδήματα πάνω από € 50,000.00: 43%.

Λόγω της πανδημίας, μια από τις καινοτομίες που εισήχθησαν από την 1η Ιουλίου 2020 είναι το λεγόμενο μπόνους φόρου εισοδήματος φυσικών προσώπων, με αφορολόγητο μπόνους 100€/μήνα για εργαζομένους με εισόδημα έως 28 χιλιάδες ευρώ.

Φορολογική βάση

Ο φόρος εφαρμόζεται στο συνολικό εισόδημα, δηλαδή στο άθροισμα των στοιχείων του εισοδήματος για κάθε κατηγορία που συμβάλλει στη διαμόρφωσή του, μείον τυχόν ζημίες που προκύπτουν από την άσκηση τεχνών ή επαγγελματιών ή/και εμπορικών επιχειρήσεων.

Οι σχετικές κατηγορίες περιλαμβάνουν:

- εισόδημα γης, που σχετίζεται με γη και κτίρια που βρίσκονται στην ιταλική επικράτεια
- κέρδος κεφαλαίου
- εισόδημα από εργασία
- εισόδημα από αυτοαπασχολούμενους
- εισοδήματα εταιρείας
- διάφορα εισοδήματα, συμπεριλαμβανομένου του εισοδήματος που αποκτάται από μη συνήθη

επιχειρηματική δραστηριότητα, τέχνες ή επαγγέλματα

Ο ακαθάριστος φόρος υπολογίζεται εφαρμόζοντας αυξανόμενο ποσοστό επί του φορολογήσιμου εισοδήματος, σύμφωνα με τις προοδευτικές ομαδοποιήσεις.

Γ.5 Συμφωνίες αποφυγής διπλής φορολογίας

Η Ελλάδα και η Ιταλία έχουν υπογράψει διμερή Συμφωνία για την Αποφυγή Διπλής Φορολογίας σε σχέση με τους φόρους εισοδημάτων και κεφαλαίου, από 3.9.1987 (κυρώθηκε από ελληνικής πλευράς με το Ν. 1927/ΦΕΚ Α΄ 17/15.02.1991).

Γ.6 Δασμοί- Τελωνειακή νομοθεσία- Ειδικές Οικονομικές ζώνες (FTZ)

Δασμοί - Δασμολόγιο

Για προϊόντα προέλευσης από κράτος – μέλος της ΕΕ δεν υφίστανται δασμοί. Στα εξωτερικά σύνορα, εφαρμόζεται το κοινό δασμολόγιο σε εμπορεύματα που προέρχονται από χώρες εκτός της ΕΕ (ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ (ΕΟΚ) υπ' αριθ. 2658/87 από 23-7-1987 για τη δασμολογική και στατιστική ονοματολογία και το κοινό δασμολόγιο) και ο Εκτελεστικός κανονισμός (ΕΕ) 2021/1832 από 12-10-2021, σχετικά με την τροποποίηση του παραρτήματος Ι του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 2658/87.

Τα εμπορεύματα που διακινούνται ελεύθερα εντός της ΕΕ οφείλουν να συμμορφώνονται με τους κανόνες της εσωτερικής αγοράς και με ορισμένες διατάξεις της κοινής εμπορικής πολιτικής. Επιπλέον, ο κοινοτικός και ο ενωσιακός τελωνειακός κώδικας διασφαλίζουν ότι οι τελωνειακές αρχές των κρατών μελών εφαρμόζουν τους κανόνες ομοιόμορφα. (https://eur-lex.europa.eu/eli/reg_impl/2021/1832).

Τελωνειακή νομοθεσία (Διαδικασία – Αρχές)

Ο κανονισμός ΕΕ υπ' αριθ. 952/9-10-2013 θεσπίζει τον ενωσιακό τελωνειακό κώδικα (ΕΤΚ), ο οποίος καθορίζει τους γενικούς κανόνες και τα καθεστώτα που εφαρμόζονται στα εμπορεύματα που εισέρχονται στο τελωνειακό έδαφος της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ) ή εξέρχονται από αυτό, προσαρμοσμένα στα σύγχρονα εμπορικά μοντέλα και εργαλεία επικοινωνίας. Το γεγονός ότι το εμπόριο εντός των ΚΜΕΕ είναι απαλλαγμένο από εισαγωγικές διαδικασίες, δασμολογικά, μη δασμολογικά και άλλα τεχνικά εμπόδια, δημιουργεί την εντύπωση ότι το ενδοκοινοτικό εμπόριο κινείται περίπου αυτόματα. Τούτο σαφώς δεν αληθεύει, διότι οι αναπτυσσόμενες και οργανωμένες αγορές της Δυτικής Ευρώπης, μεταξύ των οποίων η ιταλική, απαιτούν συνεπή και συνεχή παρουσία, αφοσίωση στην επίτευξη της στοχευμένης προσπάθειας και αφιέρωση πόρων προκειμένου να τοποθετηθούν κατάλληλα τα εξαγόμενα προϊόντα ή υπηρεσίες. Η πιστή τήρηση εθνικών και κοινοτικών απαιτούμενων, διαδικασιών και προδιαγραφών και ο έντονος ανταγωνισμός είναι δεδομένα για την είσοδο ελληνικών προϊόντων στην Ιταλία. Συγκεκριμένα, η Οδηγία της (ΕΕ) υπ' αρ. 2019/882 από 17-4-2019, σχετικά με τις απαιτήσεις προσβασιμότητας προϊόντων και υπηρεσιών, αποσκοπεί στην εναρμόνιση των απαιτήσεων προσβασιμότητας για ορισμένα προϊόντα και υπηρεσίες, ώστε να επιτευχθεί ομαλή λειτουργία της εσωτερικής αγοράς της ΕΕ, μέσω εξάλειψης και πρόληψης φραγμών στην ελεύθερη κυκλοφορία που δύναται να προκύψουν από αποκλίνουσες εθνικές νομοθεσίες.

Παράλληλα, ο Κανονισμός της ΕΕ υπ' αριθ. 2679/98 από 7-12-1998, για τη λειτουργία της ελεύθερης κυκλοφορίας των εμπορευμάτων μεταξύ των χωρών της ΕΕ, θεσπίζει τους κανόνες για τη διασφάλιση της ελεύθερης κυκλοφορίας των εμπορευμάτων και στην πρόληψη των φυσικών εμποδίων στο εμπόριο (π.χ. αποκλεισμών των συνόρων, διαδηλώσεων/απεργιών ή επιθέσεων σε φορτηγά) καθιστώντας δυνατή την

ανταλλαγή πληροφοριών σχετικά με τα εμπόδια αυτά μεταξύ των ΚΜ ΕΕ (<https://eur-lex.europa.eu/summary/chapter/24.html>).

Ειδικές Οικονομικές ζώνες (FTZ)

Οι Ειδικές Οικονομικές Ζώνες είναι οριοθετημένες περιοχές απαλλαγμένες από δασμούς ή/και φόρους που προσφέρουν εγκαταστάσεις αποθήκευσης και διανομής για εμπόριο, μεταφόρτωση και επανεξαγωγή. Στην ΕΕ, ο θεμελιώδης στόχος των Ειδικών Οικονομικών Ζωνών είναι η αύξηση της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων που εργάζονται εντός αυτών, η προσέλκυση άμεσων επενδύσεων, ιδίως από ξένες οντότητες, η αύξηση των εξαγωγών, η δημιουργία νέων θέσεων εργασίας και, γενικότερα, η ενίσχυση του παραγωγικού τομέα μέσω ενίσχυσης της βιομηχανικής ανάπτυξης και καινοτομίας. Είναι «πόλοι ανάπτυξης» σύμφωνα με τις πολιτικές κατευθυντήριες γραμμές της πολιτικής θαλάσσιων μεταφορών (Δήλωση της Βαλέτας της 29ης Μαρτίου 2017).

Το 2017 ιδρύθηκαν Ειδικές Οικονομικές Ζώνες (ZES), στην Ιταλία, σε 6 επιλέξιμες περιοχές (Campania, Basilicata, Puglia, Calabria, Sicily και Sardinia), προκειμένου να ενθαρρυνθεί η ανάπτυξη υφιστάμενων επιχειρήσεων και η δημιουργία νέων δραστηριοτήτων στις περιοχές της Νότιας Ιταλίας, μέσω των απλοποιήσεων των διοικητικών και γραφειοκρατικών διαδικασιών και των φορολογικών και τελωνειακών οφειλών.

Το 2021 θεσπίστηκαν δύο Ειδικές Οικονομικές Ζώνες μοντέλου «free tax» το λιμάνι της Τεργέστης, της Βενετίας και η ελεύθερη τελωνειακή ζώνη του Portovesme, εκ των οποίων μόνο της Βενετίας αναγνωρίζεται από την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Η Ειδική Οικονομική Ζώνη (EOZ) είναι ένας τομέας στον οποίο, η άσκηση οικονομικών, επενδυτικών και επιχειρηματικών δραστηριοτήτων μπορεί να επωφεληθεί από ευνοϊκές οικονομικές και διοικητικές συνθήκες, όπως:

- έκπτωση φόρου για επενδύσεις σε εταιρείες που αγοράζουν κεφαλαιουχικά αγαθά: μηχανήματα, εγκαταστάσεις και εξοπλισμός ή γη και ακίνητα που είναι καθοριστικά για τις επενδύσεις
- διοικητική απλούστευση που συνεπάγεται, μείωση των γραφειοκρατικών βαρών, που σημαίνει μεγαλύτερη ταχύτητα στη λήψη της «ενιαίας άδειας» για την έναρξη της δραστηριότητας που σκοπεύετε να ασκήσετε.

Τα κύρια χαρακτηριστικά μιας SEZ είναι:

- Η εγκατάσταση εντός των κρατικών συνόρων και σε μια σαφώς οριοθετημένη και προσδιορισμένη γεωγραφική περιοχή. Είναι δυνατόν να αποτελείται από εδαφικές περιοχές που δεν γειτνιάζουν άμεσα, αρκεί να έχουν λειτουργική οικονομική σύνδεση.
- Η συμπερίληψη μιας λιμενικής περιοχής, συνδεδεμένης με το διευρωπαϊκό δίκτυο μεταφορών, με χαρακτηριστικά που καθορίζονται από τον κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 1315/2013 από 11-12-2013. <https://www.fiscoetasse.com/rassegna-stampa/23621-zes-zone-economica-speciali-di-cosa-si-tratta.html>

Από την 1η Ιανουαρίου 2024 (δυνάμει του Νομοθετικού Διατάγματος υπ'αρ. 124/2023), έχει δημιουργηθεί μια ενιαία Ειδική Οικονομική Ζώνη για το Νότο, η οποία περιλαμβάνει τους 8 δήμους των περιοχών Abruzzo, Basilicata, Calabria, Campania, Molise, Puglia, Σικελίας και Σαρδηνίας.

The Single Digital Desk ZES - S.U.D. είναι η πλατφόρμα για την υποβολή αιτήσεων για ενιαία άδεια, βάσει της ειδικής διαδικασίας για τα επιχειρηματικά έργα που σχετίζονται με νέες επενδύσεις και επιχειρηματικές πρωτοβουλίες στις 8 περιοχές της Νότιας Ιταλίας.

Για τη δημιουργία Ειδικών Οικονομικών Ζωνών παρέχονται πρόσθετα φορολογικά οφέλη σε σύγκριση με το ισχύον φορολογικό σύστημα εταιρειών που εφαρμόζεται στη νότια Ιταλία (επιλέξιμες επενδύσεις έως 50 εκατομμύρια), ενώ πρέπει να συνδέονται μεταξύ τους καθώς και να διασφαλίζουν την πλήρη σύνδεση της επικράτειας με το διευρωπαϊκό δίκτυο μεταφορών.

Οι Ειδικές Οικονομικές Ζώνες μπορούν να λάβουν διάφορες μορφές όπως:

- **Industrial Park (IP):** οριζόμενο ως περιοχές βάσει ενός γενικού σχεδίου που περιλαμβάνει υποδομές, μεταφορές, επιχειρήσεις κοινής ωφέλειας, με ή χωρίς παραγωγικές μονάδες, σε ορισμένες περιπτώσεις με υπηρεσίες κοινής χρήσης προς όφελος των εγκατεστημένων επιχειρήσεων.
- **Eco-Industrial Park (EIP):** κοινότητες επιχειρήσεων μεταποίησης και υπηρεσιών που αναζητούν καλύτερες οικονομικές και περιβαλλοντικές επιδόσεις μέσω της συνεργασίας στη διαχείριση στοιχείων όπως ενέργεια, ύδατα, ανακύκλωση πρώτων υλών και ούτω καθεξής.
- **Τεχνολογικό Πάρκο (TP):** σύμφωνα με τη Διεθνή Ένωση Επιστημονικών Πάρκων (IASP), αφορά οργανισμούς που διαχειρίζονται εξειδικευμένα θέματα, σκοπός του οποίου είναι η προώθηση του πολιτισμού της καινοτομίας και της ανταγωνιστικότητας των συνδεδεμένων επιχειρήσεων και των άλλων εμπλεκόμενων ιδρυμάτων.
- **Περιοχή Καινοτομίας (IDs):** συχνά αναπτύσσεται σε αστικές περιοχές, μπορούν να οριστούν ως ένα καθετοποιημένο οικοσύστημα καινοτομίας, βασισμένο σε πολυδιάστατα μοντέλα καινοτομίας που στοχεύουν στην ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας των σχετικών περιοχών.

Εν κατακλείδι, η αναπτυξιακή προοπτική για τον Νότο της Ιταλίας αναμένεται να δώσει ισχυρή ώθηση στις επενδύσεις και εκ παραλλήλου, με το υφιστάμενο ειδικό τελωνειακό καθεστώς στις ελεύθερες ζώνες, η Ιταλία επιχειρεί να διαδραματίσει ουσιαστικό ρόλο στην προώθηση των συναλλαγών με τη νότια ακτή της Μεσογείου από το Μαρόκο στην Τουρκία, καθώς και με χώρες πέρα από το Σουέζ και το Γιβραλτάρ.

Δ. ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

Δ.1 Αναπτυξιακός Νόμος- Εθνικό Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας της Ιταλίας-Κίνητρα Επενδύσεων- Προκλήσεις

Το «Next Generation EU», που εγκαινιάστηκε το 2021 με συνολικό προϋπολογισμό 806,9 δισ. ευρώ, συνεχίζει να αποτελεί τον βασικό πυλώνα της ευρωπαϊκής βιομηχανικής πολιτικής, προωθώντας την πράσινη μετάβαση, τον ψηφιακό μετασχηματισμό, την ενίσχυση υποδομών και κοινωνικών υπηρεσιών, καθώς και την έρευνα και καινοτομία. Στο πλαίσιο αυτό, η Ιταλία υλοποιεί το Εθνικό Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας (PNRR), το οποίο μετά την αναθεώρηση του 2023 ενσωμάτωσε το νέο κεφάλαιο REPowerEU για την ενεργειακή μετάβαση, αυξάνοντας τον συνολικό προϋπολογισμό σε 194,4 δισ. ευρώ.

Το 2024, η Ιταλία συνέχισε να επιτυγχάνει τους στόχους του σχεδίου, εξασφαλίζοντας την πέμπτη εκταμίευση ύψους 11 δισ. ευρώ και υποβάλλοντας αίτημα για την έκτη δόση, ενώ η έβδομη βρίσκεται σε προετοιμασία για 69 ορόσημα και στόχους, συνολικού ύψους 7,5 δισ. ευρώ. Μέχρι σήμερα έχει επιτευχθεί περίπου το 30% των στόχων του PNRR για το 2026, γεγονός που κατατάσσει την Ιταλία στις πιο αποτελεσματικές χώρες, μαζί με τη Γαλλία και το Λουξεμβούργο. Η απορρόφηση των πόρων ανέρχεται σε 67,2%, με πάνω από 118.000 διαγωνισμούς συνολικού ύψους 57 δισ. ευρώ, εκ των οποίων 68.000 έχουν ήδη κατακυρωθεί.

Οι βασικοί πυλώνες του PNRR περιλαμβάνουν την ψηφιοποίηση και καινοτομία (44,4 δισ. ευρώ), την

πράσινη μετάβαση (55,5 δισ.), τις υποδομές και βιώσιμη κινητικότητα (23,7 δισ.), την εκπαίδευση και έρευνα (30,1 δισ.), την κοινωνική συνοχή (16,9 δισ.), την υγεία (15,6 δισ.) και το REPowerEU (11,2 δισ.). Το 2023 αποτέλεσε έτος προετοιμασίας, με τον αριθμό των έργων να αυξάνεται κατά 33% και να φτάνει τα 230.000, ενώ το 2024 επικεντρώθηκε στην επιτάχυνση της υλοποίησης και στην επίτευξη κρίσιμων οροσήμων.

Η επιτυχία της Ιταλίας έγκειται στο ότι έχει ήδη επιτύχει το 30% των στόχων του σχεδίου για το 2026. Μόνο η Γαλλία και το Λουξεμβούργο έχουν επιτύχει μεγαλύτερο αριθμό στόχων. Ωστόσο, σχέδια των χωρών αυτών δεν περιλαμβάνουν μεγάλες επενδύσεις σε υποδομές, με αποτέλεσμα να έχουν μικρότερες προθεσμίες υλοποίησης.

Περιγραφή υ/Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας

Πυλώνες του υ/Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας	Χρηματοδότηση (σε δισ ευρώ)	Στόχοι του PNRR
Ψηφιοποίηση, καινοτομία, ανταγωνιστικότητα, πολιτισμός, τουρισμός	44,4	Μετασχηματισμός της δημόσιας διοίκησης με τη μείωση του χρόνου και του κόστους- δημιουργία υπερταχένων δικτύων για την κάλυψη ολόκληρης της χώρας- προώθηση της ψηφιακής μετάβασης και της υιοθέτησης καινοτόμων τεχνολογιών και ψηφιακών δεξιοτήτων στον ιδιωτικό τομέα.
Πράσινη επανάσταση και οικολογική μετάβαση	55,5	Ενίσχυση του δικτύου χωριστής συλλογής αποβλήτων και των εγκαταστάσεων επεξεργασίας και ανακύκλωσης υλικών- διαδικασίες ανανεώσιμων πηγών ενέργειας- ενίσχυση των επενδύσεων σε έξυπνα δίκτυα
Υποδομές και βιώσιμη κινητικότητα	23,7	Δημιουργία ενός σύγχρονου και προσβάσιμου σιδηροδρομικού δικτύου με την εφαρμογή τρένων υψηλής ταχύτητας στις γραμμές Σαλέρνο-Ρέτζιο Καλαβρία, Νάπολη-Μπάρι, Παλέρμο-Κατάνια και την επέκταση της γραμμής υψηλής ταχύτητας Τορίνο-Βενετία στην Πάντοβα.
Εκπαίδευση και Έρευνα	30,1	Δημιουργία σύγχρονων, προσανατολισμένων στην καινοτομία σχολείων, εξοπλισμένων με ταχύτατα δίκτυα- υποστήριξη των ερευνητών στην ανάπτυξη δεξιοτήτων, ιδίως στον τομέα των ψηφιακών τεχνολογιών και της οικολογικής μετάβασης.
Συμπερίληψη και Συνοχή	16,9	Ανάπτυξη ενεργητικών πολιτικών εργασίας και ενίσχυση των κέντρων απασχόλησης- μείωση των περιθωριοποιημένων καταστάσεων και της κοινωνικής υποβάθμισης με την αναβάθμιση των δημόσιων χώρων.
Υγεία	15,6	Βελτίωση των νοσοκομειακών υποδομών και μεγαλύτερη εξάπλωση της εγγύτητας σε όλη την επικράτεια
RePower EU	11,2	Βελτίωση των εθνικών και διασυνοριακών διασυνδέσεων ηλεκτρικής ενέργειας και διευκόλυνση της εγκατάστασης εξοπλισμού 5G σε σταθμούς ηλεκτρικής ενέργειας

Δ.2. Ιταλικό brand name "Made in Italy"

Επί δεκαετίες το "Made in Italy" απολαμβάνει μεταξύ των εθνικών brand names, μια διακριτή αναγνωσιμότητα διεθνώς, ως συνώνυμο υψηλής ποιότητας, κομψότητας, πολυτέλειας, καινοτομίας και μιας μοναδικής πολιτιστικής κληρονομιάς. Η προωθούμενη αξία του "Made in Italy", αν και δεν παραβλέπει την οικονομική παράμετρο, ενσαρκώνει μια συγκεκριμένη πολιτιστική ταυτότητα, που αντλεί ώθηση από την μοναδική κατασκευαστική/βιομηχανική παράδοση με στόχο την στρατηγική προστασία της εθνικής παραγωγικής κληρονομιάς. Πλήθος ι/εταιρειών έχουν κατορθώσει έναν επιδέξιο συνδυασμό δοκιμασμένων τεχνικών με προηγμένες διαδικασίες παραγωγής και καινοτόμες στρατηγικές marketing, σε μια επιτυχημένη ισορροπία παρελθόντος και μέλλοντος. Οι τομείς που περιλαμβάνονται, κυμαίνονται από τη μόδα, το design, τα αγροδιατροφικά, τη μηχανική, την αυτοκινητοβιομηχανία, έως και την προηγμένη τεχνολογία, με το φάσμα "Made in Italy" να συνιστά σημαντικό μοχλό για τις ι/εξαγωγές (συνολικού ύψους το 2024 € 626 δισ. ή 1/3 του ι/ΑΕΠ), επιβεβαιώνοντας την ευρεία αποδοχή των ι/προϊόντων και την ικανότητα των ι/εταιρειών να διατηρούν την ανταγωνιστικότητά τους στην παγκόσμια αγορά.

Η Ιταλία, τα τελευταία χρόνια, έχει προβεί σε ανάληψη σειράς νομοθετικών πρωτοβουλιών και ρυθμίσεων

για συστηματική ανάδειξη του brand name "Made in Italy", ως κεντρικού πυλώνα των ι/πολιτικών για την εξωστρέφεια:

-Μετονομασία του Υπουργείου Οικονομικής Ανάπτυξης (Διάταγμα 173/2022)

Η Κυβέρνηση Meloni εκδιπλώνει μία νέα στρατηγική για την επανεργοποίηση δράσεων προβολής του "Made in Italy", αρχής γενομένης με τη -δυνάμει του ι/Διατάγματος 173/2022- μετονομασία του Υπουργείου Οικονομικής Ανάπτυξης σε Υπουργείο Επιχειρήσεων και Made in Italy. Η μετονομασία του εν λόγω Υπουργείου συνδέεται στενά με τον στρατηγικό προσανατολισμό της Ιταλίας να θέσει στο επίκεντρο της το υποκείμενο, ήτοι τους πραγματικούς πρωταγωνιστές (εταιρείες) και όχι τόσο το πλαίσιο (οικονομική ανάπτυξη). Η δημιουργία αξίας από την ι/Κυβέρνηση, νοείται ως η αποτελεσματική ανταπόκριση στις ανάγκες του παραγωγικού ιστού, εδραζόμενη σε μια προσέγγιση διάδρασης και διαλόγου δημόσιου και ιδιωτικού τομέα.

-Σύσταση Διυπουργικής Επιτροπής ι/Υπουργείου Εξωτερικών και Διεθνούς Συνεργασίας & ι/Υπουργείου Επιχειρήσεων και Made in Italy (Διάταγμα 173/2022)

Βάσει του ι/Διατάγματος συστήθηκε Διυπουργική Επιτροπή (Comitato Interministeriale per il Made in Italy nel mondo-CIMIM), υπό την Προεδρία του ι/Υπουργού Εξωτερικών και Διεθνούς Συνεργασίας και του ι/Υπουργού Επιχειρήσεων και Made in Italy με αντικείμενο την καθοδήγηση και τον συντονισμό στρατηγικών, που αποσκοπούν στην προώθηση και την προστασία του ι/brand name στην Ιταλία (καταναλωτικό πρότυπο) και τον κόσμο. Στις αρμοδιότητες της εν λόγω Διυπουργικής Επιτροπής εντάσσονται ο προσδιορισμός μηχανισμών διασφάλισης και κινήτρων για τους εθνικούς τομείς παραγωγής, που επηρεάζονται από την επιβολή νέων δασμών, από κυρώσεις ή από δασμολογικά και μη δασμολογικά εμπόδια στις διεθνείς αγορές.

Ο ι/Νόμος πλαίσιο υπ' αριθμ. 206/27.12.2023 για την στήριξη της παραγωγικής και πολιτιστικής αριστείας της χώρας εισάγει μία σειρά από διατάξεις, με στόχο τη διατήρηση και την κληροδότησή τους όχι μόνο για λόγους ταυτότητας, αλλά και για την ανάπτυξη της εθνικής οικονομίας, την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας των ι/προϊόντων και την διεύρυνση των ι/εξαγωγών.

Παράλληλα, η 15η Απριλίου, έχει οριστεί ως εθνική ημέρα "Made in Italy" (Giornata nazionale del Made in Italy), που εγκαινίασε η Ι/ΠΘ G. Meloni, καθιερωμένη με τον Νόμο πλαίσιο (Άρθρο 3), έχει σκοπό την ανάδειξη της σημασίας του ι/branding για την ι/οικονομία μέσω προώθησης δράσεων ευαισθητοποίησης και προβολής, ενσωματώνοντας το σύνολο των φορέων ι/θεσμικού πλέγματος εξωστρέφειας για μια πιο εις βάθος αφήγηση του ι/επιχειρηματικού ιστού. Η επιλογή της 15ης Απριλίου συμπίπτει -όχι τυχαία- με την γέννηση του Leonardo da Vinci, που Ι/ΠΘ χαρακτήρισε σύμβολο της ταυτότητας και της ιδιοφυΐας της Ιταλίας.

Στον τομέα της εκπαίδευσης, από το 2024, ξεκίνησε την λειτουργία του το εξειδικευμένο Λύκειο Made in Italy (Liceo del Made in Italy), το οποίο αποτελεί μέρος της δομής του συστήματος δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, με σκοπό την ευθυγράμμιση της προσφοράς και της ζήτησης εργασίας μέσω απόκτησης γνώσεων, δεξιοτήτων και ικανοτήτων στις οικονομικές και νομικές επιστήμες, εντός ενός πολιτισμικού πλαισίου (Άρθρο 18), προκειμένου σύμφωνα με την Ι/ΠΘ οι νέοι να το πιστέψουν και να συνεχίσουν αυτή την ιστορία της Ιταλίας.

Επιπλέον, βάσει διαλαμβανόμενων στο Άρθρο 19 εν λόγω ι/Νόμου, συνεστήθη Ίδρυμα "Επιχειρήσεις και δεξιότητες για το Made in Italy" (Fondazione Imprese e competenze per il Made in Italy) με στόχο την προώθηση διασύνδεσης των εταιρειών που αντιπροσωπεύουν την ι/αριστεία, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που κατέχουν ιστορικά εμπορικά σήματα και των Λυκείων "Made in Italy" για την διάδοση της επιχειρηματικής κουλτούρας στους μαθητές και την ανάληψη πρωτοβουλιών που αποσκοπούν στην

ταχεία ένταξή τους στην αγορά εργασίας. Για την εξυπηρέτηση ως άνω στόχευσης εγκρίθηκε κεφαλαιουχική δαπάνη ύψους € 1 εκ. για το 2024, καθώς και επέκεινα δαπάνη € 500.000 ετησίως για τη λειτουργία του.

Η ι/Κυβέρνηση, σε μια εποχή που οι παγκόσμιες αλυσίδες αξίας βρίσκονται υπό πίεση, φαίνεται ότι επιλέγει να επικεντρωθεί στην επανεκκίνηση της ι/βιομηχανίας, με έμφαση στην επιχειρηματική ανάπτυξη και στην ανθεκτικότητα και την ανταγωνιστικότητα των εθνικών στρατηγικών εφοδιαστικών αλυσίδων, μέσω συνεπενδύσεων δημόσιου-ιδιωτικού τομέα για διασφάλιση της παραγωγικής αυτονομίας της σε νευραλγικούς κλάδους για την οικονομική και τεχνολογική της ασφάλεια. Για την προώθηση ανωτέρω τεθέντων στόχων δημιουργήθηκε το **Εθνικό Ταμείο Made in Italy** (Fondo nazionale del Made in Italy – FNMI, Άρθρο 4), που έλαβε αρχική χρηματοδότηση € 700 εκ. το 2023 και € 300 εκ. το 2024 και εξουσιοδοτείται να επενδύει άμεσα ή έμμεσα -υπό τους όρους της ελεύθερης αγοράς και τους κανόνες της ΕΕ για τις κρατικές ενισχύσεις- στο κεφάλαιο ανώνυμων εταιρειών, με έδρα στην Ιταλία.

Εθνικό Ταμείο Made in Italy: Ταμείο Ακινήτων & Ταμείο Επιχειρήσεων (Διάταγμα 111/15.05.2025)

Με το ι/εκτελεστικό Διάταγμα 111/15.05.2025 το FNMI συνολικής, επί του παρόντος, διαθεσιμότητας κεφαλαίων € 1 δισ. αποτελείται, πλέον, από δύο διακριτά επενδυτικά μέσα. Το Ταμείο Ακινήτων (Fondo di Real Asset-FRA) επικεντρώνεται σε επενδύσεις στις κρίσιμες πρώτες ύλες, καθώς και τις στρατηγικές υποδομές, εστιάζοντας στην εξόρυξη και τον βιομηχανικό μετασχηματισμό στρατηγικών πόρων, την επαναχρησιμοποίηση υλικών με στόχο μια κυκλική αλυσίδα εφοδιασμού, την μη εξάρτηση της ι/βιομηχανίας από ξένους προμηθευτές και την αποτελεσματική κατανομή των πόρων στο εθνικό σύστημα παραγωγής. Αντιστοίχως, το Ταμείο Επιχειρήσεων (Fondo Imprese-FI) αντιπροσωπεύει μια ευκαιρία για ιστορικές ι/μάρκες, που ενδιαφέρονται να ενισχύσουν τη θέση τους, μέσω τεχνολογικής και ψηφιακής καινοτομίας, επενδύσεων R&D, έργων διεθνοποίησης, ενίσχυσης κεφαλαίου (έως 50%) και μετάβασης προς βιώσιμα μοντέλα παραγωγής.

Η πολυεπίπεδη προσέγγιση της ι/Κυβέρνησης προς όφελος των ι/εταιρειών, που είναι θεματοφύλακες της κατασκευαστικής παράδοσης και της ι/τεχνολογίας, μέσω και της προώθησης μιας ενιαίας ι/εξαγωγικής ταυτότητας ("Made in Italy") συνοδεύεται από ευρείες πολιτικές υποστήριξης της εξωστρέφειάς τους, καθώς και ανάδειξης των αναπτυξιακών προοπτικών της ι/οικονομίας. Μεταξύ αυτών συγκαταλέγονται: α) η πλατφόρμα "Invest in Italy" / One-Stop Shop που τέθηκε σε λειτουργία το 2022, β) το Σχέδιο δράσης για εξαγωγές σε αγορές εκτός ΕΕ με υψηλές προοπτικές ("Piano d'azione per l'export italiano nei mercati extra-UE ad alto potenziale") η ετήσια διοργάνωση Εθνικής Διάσκεψης για τις εξαγωγές και την διεθνοποίηση των επιχειρήσεων για την άμεση δικτύωση ι/διπλωματικού σώματος και εκπροσώπων επιχειρήσεων, εμπορικών ενώσεων, καθώς και του ευρύτερου πλέγματος δημοσίων φορέων υποστήριξης των ι/εξαγωγών.

Ανωτέρω πρωτοβουλίες Κυβέρνησης Meloni επιβεβαιώνουν τη καίρια συνεισφορά του ι/παραγωγικού συστήματος ως μοχλού ανάπτυξης, καινοτομίας και οικονομικής κυριαρχίας, γεγονός που αντανάκλαται και στις εξωτερικές σχέσεις της Ιταλίας, με πρόταγμα την οικονομική διπλωματία.

Δ.3 Πιστοληπτική Ικανότητα χώρας- Κίνδυνοι/Προοπτικές

Σύμφωνα με τις πρόσφατες αξιολογήσεις πιστοληπτικής ικανότητας τον Οκτώβριο 2024 των σημαντικότερων διεθνών οίκων, η πιστοληπτική ικανότητα για την Ιταλία της S&P Global Ratings, είναι BBB με σταθερές προοπτικές και αναμένεται να αναθεωρηθεί την 1^η Δεκέμβρη, της Moody's σε Baa3 και της Fitch σε BBB με σταθερές προοπτικές .

Τα αυξημένα δημοσιονομικά ελλείμματα της Ιταλίας το 2024 και το επόμενο έτος θα μπορούσαν να καταστήσουν τα ομόλογά της μη επιλέξιμα για στήριξη στο πλαίσιο του τελευταίου προγράμματος της

Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, δυνητική εξέλιξη που θα ήταν αρνητική για το πιστωτικό προφίλ της Ρώμης, εκτιμά η Scope Ratings.

Η κυβέρνηση της Τζόρτζια Μελόνι αύξησε στα τέλη Σεπτεμβρίου του 2024 τους στόχους για το έλλειμμα και μείωσε τις προβλέψεις για την ανάπτυξη, προκαλώντας αύξηση του spread μεταξύ των αποδόσεων των ιταλικών και γερμανικών ομολόγων, που υπερέβη τις 200 μονάδες βάσης, που είναι η μεγαλύτερη διαφορά από τον Μάρτιο του 2023. (<https://www.businessnews.gr/kosmos/item/273089-scope-oi-afksiseis-tou-elleimματος-apeiloy-n-tin-pistoliptiki-ikanotita-tis-italias>).

Επιπρόσθετα, προέβλεψε ότι το έλλειμμα θα μειωθεί στο ανώτατο όριο του 3% του ΑΕΠ της Ευρωπαϊκής Ένωσης προς το 2026 και ουσιαστικά δεν διαβλέπει μείωση του χρέους κατά την περίοδο 2023-2026.

Ο οίκος Scope Ratings, στο σημείο αυτό, σημειώνει σε έκθεσή του ότι, οι προβλέψεις για τα δημοσιονομικά ελλείμματα των κρατών μελών της ΕΕ για την περίοδο 2024-2025 έχουν σημασία, αφού επισημαίνουν ζητούμενο είναι, εάν μία από τις προϋποθέσεις για πιθανή ενεργοποίηση του Μέσου Προστασίας Μετάδοσης (TPI) της ΕΚΤ - για τη συμμόρφωση με το δημοσιονομικό πλαίσιο της ΕΕ- συνεχίζει τη μη εκπλήρωση της. Συμπληρώνει δε ότι η καταλληλότητα των ιταλικών τίτλων στο πλαίσιο του TPI της ΕΚΤ είναι βασικός λόγος, που η Ιταλία κατέχει την πιστοληπτική ικανότητα «BBB+/Stable». Ο οίκος Scope Ratings θα αναθεωρήσει την αξιολόγησή του για το χρέος της Ιταλίας την 1η Δεκεμβρίου.

Η Scope τόνισε επίσης τον κίνδυνο η ΕΚΤ να επιταχύνει το τέλος της αγοράς ομολόγων στο πλαίσιο του Προγράμματος Έκτακτης Αγοράς (PEPP), που αναμένεται να συνεχιστεί τουλάχιστον μέχρι το τέλος του επόμενου έτους.

Ένα πρόωρο κλείσιμο του προγράμματος ισοδυναμεί την Ιταλία με προσφυγή και αναζήτησης εναλλακτικών αγοραστών τίτλων αξίας περίπου 50 δισεκατομμυρίων ευρώ, περίπου το 10% των εκτιμώμενων ακαθάριστων χρηματοδοτικών αναγκών της το 2025, σύμφωνα με τους υπολογισμούς της Scope.

Περεταίρω εκτιμά πως για να παραμείνει επιλέξιμη για το TPI, η Ιταλία θα πρέπει να εμείνει σε ένα πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων και σταδιακής δημοσιονομικής εξυγίανσης τα επόμενα χρόνια. Ωστόσο, υπογράμμισε ότι αυξάνεται ο κίνδυνος ελαφρώς ευρύτερων και επίμονων δημοσιονομικών ελλειμμάτων και περαιτέρω καθυστερήσεων στις μεταρρυθμίσεις που απαιτούνται για να διασφαλιστεί η μεταφορά δισεκατομμυρίων ευρώ από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή κονδυλίων ανάκαμψης της πανδημίας της ΕΕ.

Το TPI είναι ένα πρόγραμμα έκτακτης ανάγκης που δημιουργήθηκε από την ΕΚΤ για να αναχαιτίσει τις αδικαιολόγητες αυξήσεις στις αποδόσεις των ομολόγων των χωρών. Ωστόσο, η πρόεδρος της τράπεζας Κριστίν Λαγκάρντ δήλωσε ρητά ότι δεν θα αξιοποιηθεί για την αγορά ομολόγων χωρών που κάνουν "λάθη πολιτικής".

Η αξιολόγηση της Fitch για την πιστοληπτική ικανότητα της Ιταλίας ήταν αρκετά ενθαρρυντική, αφού διατήρησε μεν τον βαθμό BBB αλλά εκτίμησε ότι υπάρχουν θετικές προοπτικές για την ιταλική οικονομία, ερειδόμενης στην διαπίστωση της για «πρόσφατα ισχυρότερες δημοσιονομικές επιδόσεις και τη δέσμευση της χώρας στους δημοσιονομικούς κανόνες της ΕΕ».

Τα στοιχεία αυτά ανέφερε σε ανακοίνωσή του ο οίκος αξιολόγησης, υποδηλώνουν μια πιθανή μείωση των μεσοπρόθεσμων δημοσιονομικών και χρηματοδοτικών κινδύνων που απορρέουν από τα εξαιρετικά υψηλά επίπεδα χρέους της Ιταλίας, που υπερβαίνει το κατώφλι του 130% της παραγωγής, που πρόκειται να αυξηθεί και δεν θα αρχίσει να μειώνεται μετά το 2027, σύμφωνα με τις εκτιμήσεις της ίδιας της κυβέρνησης.

Ο συνασπισμός της Μελόνι έχει προσπαθήσει να ακολουθήσει μια πολιτική σχετικής δημοσιονομικής συγκράτησης, αλλά το υψηλό κόστος δανεισμού και η αδύναμη οικονομική ανάπτυξη, μαζί με την

κληρονομιά μιας φοροαπαλλαγής για την ανακαίνιση κατοικιών από την εποχή της πανδημίας, έχουν δημιουργήσει δημοσιονομικούς περιορισμούς στη μεσογειακή χώρα.

Η Ιταλία συγκαταλέγεται μεταξύ των μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης που επιπλήττονται για την υπέρβαση του ανώτατου ορίου του 3% για τα δημοσιονομικά ελλείμματα και τώρα αντιμετωπίζει ένα καθεστώς ενδεδειγμένων εποπτείας που θα μπορούσε να οδηγήσει σε επιβολή κυρώσεων.

Η διαφορά μεταξύ των αποδόσεων των 10ετών ομολόγων της Ιταλίας και της Γερμανίας προσεγγίζει το χαμηλότερο επίπεδο των τελευταίων τριών ετών. Τα ομόλογα της χώρας έχουν υπεραποδώσει σε σχέση με τα ομοειδή τους το τελευταίο έτος, γεγονός που επιβεβαιώνει ότι οι επενδυτές πιστεύουν και επενδύουν στην πολιτική δέσμευση και στην αποφασιστικότητα της Μελόνι να ρυθμίσει και να περιορίσει τα δημοσιονομικά ελλείμματα.

Δ.4 Προοπτικές – Προκλήσεις και Επιχειρηματικές Ευκαιρίες στην Ιταλία

Η Ιταλία προσφέρει ένα ευρύ βιώσιμο φάσμα εγγενών εν δυνάμει επιχειρηματικών ευκαιριών σε διάφορους τομείς, με αξιοποίηση της πλούσιας πολιτιστικής κληρονομιάς, του καινοτόμου πνεύματος και της στρατηγικής της θέσης στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

Είναι η 8η μεγαλύτερη οικονομία στον κόσμο και ο κατασκευαστικός της τομέας διαθέτει μια μακρά και ισχυρή παράδοση, που της επιτρέπει να κατατάσσεται σταθερά μεταξύ των μεγαλύτερων κατασκευαστών παγκοσμίως και συγκεκριμένα, σύμφωνα με την ιταλική υπηρεσία εμπορίου, ο κατασκευαστικός τομέας κατατάσσεται 2ος στην Ευρώπη (μετά τη Γερμανία), και 5ος στον κόσμο. Πέραν της κατασκευής ο σχεδιασμός, τα τρόφιμα και τα είδη πολυτελείας αποτελούν μακρά παράδοση στην Ιταλία. Η εστίαση της χώρας στην οικονομική ανάκαμψη με στοχευμένες επενδύσεις και εξειδικευμένο εργατικό δυναμικό, δημιουργεί ένα ελκυστικό περιβάλλον για τις επιχειρήσεις που επιθυμούν να επεκταθούν ή να δραστηριοποιηθούν στην Ιταλία.

Επιπλέον, η γεωγραφική της θέση την καθιστά κεντρικό παίχτη στα logistics και το εμπόριο σε όλη την Ευρώπη, τη βόρεια Αφρική και τη Μέση Ανατολή. Στο πλαίσιο στήριξης του εμπορίου, καταβάλλεται μεγάλη προσπάθεια για τη βελτίωση του δικτύου υποδομών και μεταφορών (αυτοκινητόδρομοι, σιδηρόδρομοι υψηλής ταχύτητας, λιμάνια και αεροδρόμια), εξέλιξη που οδηγεί σε αυξημένη αύξηση των εξαγωγών, ιδίως αγαθών. Η Ιταλία είναι μία από τις πέντε μόνο χώρες σε παγκόσμια κλίμακα, όπου τα βιομηχανικά προϊόντα έχουν πλεόνασμα εξαγωγικού εμπορίου (πάνω από 47 δις ευρώ).

Η πανδημία του Κορονοϊού ωστόσο επηρέασε την ανοδική πορεία της χώρας. Η οικονομική ανάπτυξη της χώρας επιβραδύνθηκε στο 0,9% το 2023 με πρόβλεψη για 0,9% το 2024 και 1,1% το 2025, καθώς οι επενδύσεις σε κατοικίες που υποστηρίζονται από την κυβέρνηση αντικαθίστανται από κεφαλαιουχικές δαπάνες που εκταμιεύονται από το RRF (Recovery and Resilience Facility). Η πτώση των τιμών της ενέργειας αναμένεται να οδηγήσει τον πληθωρισμό στο 1,6% το 2024 και να αυξηθεί ελαφρά στο 1,9% το 2025. Η επιβράδυνση του πληθωρισμού, θα προσδιορίζεται κυρίως από την πτώση των τιμών των ενεργειακών πρώτων υλών και τις συνέπειες εφαρμογής από την ΕΚΤ περιοριστικών νομισματικών πολιτικών. Το προβλεπόμενο σενάριο βασίζεται στις παραδοχές ότι ο πληθωρισμός θα συνεχίσει να επιβραδύνεται τους επόμενους μήνες, το διεθνές εμπόριο θα ανακάμψει και το Εθνικό σχέδιο ανάκαμψης και ανθεκτικότητας θα υλοποιηθεί αποτελεσματικά. (Banca d'Italia, 2024).

Παρά την υγειονομική κρίση όμως και τις δυσκολίες που επεσώρευσε στον κύκλο εργασιών των επιχειρήσεων, σύμφωνα με το Monimpresa, το 2023 διεκρίνετο, ακόμα η τάση για επιχειρηματικές δραστηριότητες και νέες επιχειρήσεις στην Ιταλία, με καταγραφή 430.520 νέων εγγραφών (+8 % σε σύγκριση με το 2022). Η διαδρομή προς την πλήρη ανάκαμψη απαιτεί χρόνο, εντούτοις η νέα οικονομική

στήριξη και οι δημόσιες επενδύσεις που παρέχονται στην ΕΕ επόμενης γενιάς θα μοχλεύσουν τις ιδιωτικές επενδύσεις του κλάδου.

Μία ακόμη δυσκολία για τους επιχειρηματίες που θέλουν να δραστηριοποιηθούν στην Ιταλία είναι το περίπλοκο ρυθμιστικό περιβάλλον, το οποίο συχνά στερείται σαφήνειας και αποτελεσματικότητας. Η οικονομική ελευθερία της Ιταλίας αυξήθηκε κατά 1,1% το 2021 σε σύγκριση με το 2020, λόγω της βελτίωσης της δικαστικής αποτελεσματικότητας. Ωστόσο, εκκρεμεί μακρά πορεία για προσέγγιση του μέσου επιπέδου άλλων ευρωπαϊκών χωρών (ακόμα κατατάσσεται στην 36η θέση από 45 χώρες στην Ευρώπη).

Ε. ΚΛΑΔΟΙ ΕΙΔΙΚΟΤΕΡΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ ΓΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ

Ο διμερής όγκος εμπορίου Ελλάδος-Ιταλίας το 2024 ανήλθε σε €12,7 δισ., χωρίς να σημειώσει μεταβολή σε σχέση με αυτόν του 2023 (€12,7 δισ). Διευρύνεται, ωστόσο, για τη χώρα μας το έλλειμμα του εμπορικού ισοζυγίου. Η αύξηση των εισαγωγών κατά σχεδόν 9,7% έχει ως αποτέλεσμα να καταστεί η Ιταλία δεύτερος σημαντικότερος προμηθευτής της Ελλάδας, υπερκεράζοντας την Κίνα.

(Αξίες σε εκατ. ευρώ)	2019	2020	2021	2022	2023	2024*	% 2024/2023
Εξαγωγές	3,680,69	3,277,36	4,293,15	6,459,24	5,892,98	5,237	-11,1%
Εισαγωγές	4,823,03	4,520,54	5,790,31	6,799,10	6,809,19	7,468	+9,7%
Εμπορικό ισοζύγιο	-1,142,34	-1,243,18	-1,497,16	-339,86	-916,21	-2,231	-143,6%
Όγκος εμπορίου	8,503,72	7,797,90	10,083,4	13,258,34	12,702,1	12,705	+0,02%
			6		7		

Στους κατ' ακολουθίαν πίνακες παρουσιάζονται οι ελληνικές εξαγωγές κατά διψήφιο κωδικό συνδυασμένης ονοματολογίας, σύμφωνα με τα επίσημα στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ, Σε επίπεδο ανάλυσης CN2 απεικονίζεται η σχετικά περιορισμένη σύνθεση των εξαγωγών προς Ιταλία, καθώς το σύνολο των 25 κυριότερων κατηγοριών αποτελεί το 88,3% περίπου επί της συνολικής αξίας, ήτοι € 4,63 δισ. εκ των € 5,24 δισ.

Συγκρατείται ότι η αξία των πετρελαιοειδών το 2019 αντιπροσώπευε περίπου το ¼ των συνολικών ελληνικών εξαγωγών προς την Ιταλία, ενώ το 2020, λόγω της δραστηκής πτώσης της οικονομικής και κοινωνικής κινητικότητας (λόγω Covid) είχε κατακόρυφη πτώση κατά -40%. Το 2021, η αξία των πετρελαιοειδών αντιπροσώπευε το 16,6% του συνόλου των εξαγωγών με την αξία τους να διαμορφώνεται σε € 660,9 εκ.. Το 2023 οι εξαγωγές πετρελαιοειδών στην Ιταλία αντιπροσώπευαν περί το 24% (€ 1,44 δισ), ενώ το 2024 περί το 22,56% (€ 1,18 δισ).

Πίνακας 2: Ελληνικές εξαγωγές στην Ιταλία - μεγάλες κατηγορίες (CN2)

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ *προσωρινά στοιχεία (Αντίληψη: 28,08,2025)

A/A	Διψήφιο ΚΣΟ (CN2)	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ	2024 (αξία σε ευρώ)	% επί συνολικής αξίας	2023 (αξία σε ευρώ)	% επί συνολικής αξίας	% Μεταβολής 2024/2023
1	27	ΟΡΥΚΤΑ ΚΑΥΣΙΜΑ, ΟΡΥΚΤΑ ΛΑΔΙΑ ΚΑΙ ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΤΗΣ ΑΠΟΣΤΑΣΗΣ ΑΥΤΩΝ, ΑΣΦΑΛΤΩΔΕΙΣ ΥΛΕΣ, ΚΕΡΙΑ ΟΡΥΚΤΑ ΛΙΠΗ ΚΑΙ ΛΑΔΙΑ ΖΩΙΚΑ Ή ΦΥΤΙΚΑ, ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΤΗΣ ΔΙΑΣΠΑΣΗΣ ΑΥΤΩΝ, ΛΙΠΗ ΒΡΩΣΙΜΑ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΜΕΝΑ, ΚΕΡΙΑ ΖΩΙΚΗΣ Ή ΦΥΤΙΚΗΣ ΠΡΟΕΛΕΥΣΗΣ	1,184,240,977	22.56	1,437,716,889	24.40	-17.63
2	15	ΑΡΓΙΛΙΟ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΥΡΓΗΜΑΤΑ ΑΠΟ ΑΡΓΙΛΙΟ	543,692,253	10.36	829,497,739	14.08	-34.46
3	76	ΠΥΡΗΝΙΚΟΙ ΑΝΤΙΔΡΑΣΤΗΡΕΣ, ΛΕΒΗΤΕΣ, ΜΗΧΑΝΕΣ, ΣΥΣΚΕΥΕΣ ΚΑΙ ΜΗΧΑΝΙΚΕΣ ΕΠΙΠΡΟΣΕΙΣ, ΜΕΡΗ ΑΥΤΩΝ ΤΩΝ ΜΗΧΑΝΩΝ Η ΣΥΣΚΕΥΩΝ	368,821,278	7.03	327,313,254	5.55	12.68
4	84	ΦΑΡΙΑ ΚΑΙ ΜΑΛΑΚΟΣΤΡΑΚΑ, ΜΑΛΑΚΙΑ ΚΑΙ ΆΛΛΑ ΑΣΠΟΝΔΥΛΑ ΥΔΡΟΒΙΑ	334,115,383	6.36	311,146,768	5.28	7.38
5	03	ΓΑΛΑ ΚΑΙ ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΓΑΛΑΚΤΟΚΟΜΙΑΣ, ΑΥΓΑ ΠΤΗΝΩΝ, ΜΕΛΙ ΦΥΣΙΚΟ, ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΒΡΩΣΙΜΑ ΖΩΙΚΗΣ ΠΡΟΕΛΕΥΣΗΣ, ΠΟΥ ΔΕΝ ΚΑΤΟΝΟΜΑΖΟΝΤΑΙ ΟΥΤΕ ΠΕΡΙΛΑΜΒΑΝΟΝΤΑΙ ΆΛΛΟΥ	304,971,999	5.81	294,080,564	4.99	3.70
6	04	ΦΑΡΜΑΚΕΥΤΙΚΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ	294,285,238	5.61	258,442,575	4.39	13.87
7	30	ΔΗΜΗΤΡΙΑΚΑ	193,843,088	3.69	152,704,875	2.59	26.94
8	10	ΜΗΧΑΝΕΣ, ΣΥΣΚΕΥΕΣ ΚΑΙ ΥΛΙΚΑ ΗΛΕΚΤΡΙΚΑ ΚΑΙ ΤΑ ΜΕΡΗ ΤΟΥΣ, ΣΥΣΚΕΥΕΣ ΕΓΓΡΑΦΗΣ Ή ΑΝΑΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΤΟΥ ΗΧΟΥ, ΣΥΣΚΕΥΕΣ ΕΓΓΡΑΦΗΣ Ή ΑΝΑΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΤΩΝ ΕΙΚΟΝΩΝ ΚΑΙ ΤΟΥ ΗΧΟΥ ΓΙΑ ΤΗΝ ΘΛΑΘΡΑΣΗ, ΚΑΙ ΜΕΡΗ ΚΑΙ ΕΞΑΡΤΗΜΑΤΑ ΤΩΝ ΣΥΣΚΕΥΩΝ ΑΥΤΩΝ	191,393,496	3.65	160,673,434	2.73	19.12
9	85	ΠΛΑΣΤΙΚΕΣ ΥΛΕΣ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΥΡΓΗΜΑΤΑ ΑΠΟ ΑΥΤΕΣ ΤΙΣ ΥΛΕΣ	170,852,572	3.25	209,314,418	3.55	-18.38
10	39	ΧΑΡΤΙ ΚΑΙ ΧΑΡΤΟΝΙΑ, ΤΕΧΝΟΥΡΓΗΜΑΤΑ ΑΠΟ ΚΥΤΤΑΡΙΝΗ, ΧΑΡΤΙ Ή ΧΑΡΤΟΝΙ	141,022,343	2.69	177,661,340	3.01	-20.62
11	48	ΧΑΛΚΟΣ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΥΡΓΗΜΑΤΑ ΑΠΟ ΧΑΛΚΟ	119,022,785	2.27	200,661,326	3.41	-40.68
12	74	ΚΑΡΠΟΙ ΚΑΙ ΦΡΟΥΤΑ ΒΡΩΣΙΜΑ, ΦΛΟΥΔΕΣ ΕΣΠΕΡΙΑΔΕΙΩΝ Ή ΠΕΠΟΝΙΩΝ	117,254,376	2.23	104,225,708	1.77	12.50
13	08	ΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣΜΑΤΑ ΛΑΧΑΝΙΚΩΝ, ΚΑΡΠΩΝ ΚΑΙ ΦΡΟΥΤΩΝ Ή ΆΛΩΝ ΜΕΡΩΝ ΦΥΤΩΝ	114,732,942	2.19	117,179,865	1.99	-2.09
14	20	ΤΕΧΝΟΥΡΓΗΜΑΤΑ ΑΠΟ ΧΥΤΟΣΙΔΗΡΟ, ΣΙΔΗΡΟ Ή ΧΑΛΥΒΑ ΚΑΠΝΑ ΚΑΙ ΒΙΟΜΗΧΑΝΟΠΟΙΗΜΕΝΑ ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΑΤΑ ΚΑΠΝΟΥ	96,157,074	1.83	86,947,268	1.48	10.59
15	73	ΕΠΙΠΛΑ, ΕΠΙΠΛΑ ΙΑΤΡΟΧΕΙΡΟΥΡΓΙΚΑ, ΕΙΔΗ ΚΛΙΝΟΣΤΡΩΜΝΗΣ ΚΑΙ ΠΑΡΟΜΟΙΑ, ΣΥΣΚΕΥΕΣ ΦΩΤΙΣΜΟΥ ΠΟΥ ΔΕΝ ΚΑΤΟΝΟΜΑΖΟΝΤΑΙ Ή ΔΕΝ ΠΕΡΙΛΑΜΒΑΝΟΝΤΑΙ ΆΛΛΟΥ, ΛΑΜΠΕΣ-ΡΕΚΛΑΜΕΣ, ΦΟΤΕΙΝΑ ΣΗΜΑΤΑ, ΦΟΤΕΙΝΕΣ ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΠΙΝΑΚΙΔΕΣ ΚΑΙ ΠΑΡΟΜΟΙΑ ΕΙΔΗ, ΠΡΟΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ	80,516,302	1.53	80,516,302	1.37	0.00
16	24	ΚΡΕΑΤΑ ΚΑΙ ΠΑΡΑΠΡΟΪΟΝΤΑ ΣΦΑΓΙΩΝ, ΒΡΩΣΙΜΑ ΕΥΛΕΙΑ, ΞΥΛΟΚΑΡΒΟΥΝΑ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΥΡΓΗΜΑΤΑ ΑΠΟ ΞΥΛΟ	76,924,479	1.47	70,042,732	1.19	9.83
17	94	ΑΝΟΡΓΑΝΑ ΧΗΜΙΚΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ, ΕΝΩΣΕΙΣ ΑΝΟΡΓΑΝΗΣ Ή ΟΡΓΑΝΙΚΗΣ ΤΩΝ ΠΟΛΥΤΙΜΩΝ ΜΕΤΑΛΛΩΝ, ΤΩΝ ΡΑΔΙΟΕΝΕΡΓΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ, ΤΩΝ ΜΕΤΑΛΛΩΝ ΤΩΝ ΣΠΛΙΝΙΩΝ ΓΛΙΩΝ Ή ΤΩΝ ΙΣΟΤΟΠΩΝ	49,926,523	0.95	51,503,634	0.87	-3.06
18	02	ΣΠΕΡΜΑΤΑ ΚΑΙ ΚΑΡΠΟΙ ΕΛΑΙΩΔΕΣ, ΣΠΕΡΜΑΤΑ, ΣΠΟΡΟΙ ΚΑΙ ΔΙΑΦΟΡΟΙ ΚΑΡΠΟΙ, ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΑ ΚΑΙ ΦΑΡΜΑΚΕΥΤΙΚΑ ΦΥΤΑ, ΑΧΥΡΑ ΚΑΙ ΧΟΡΤΟΝΟΜΕΣ	46,354,262	0.88	43,022,084	0.73	7.75
19	44	ΕΝΔΥΜΑΤΑ ΚΑΙ ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΑ ΤΟΥ ΕΝΔΥΜΑΤΟΣ, ΆΛΛΑ ΑΠΟ ΤΑ ΠΛΕΚΤΑ	39,405,586	0.75	39,895,213	0.68	-1.23
20	28	ΣΥΝΘΕΤΙΚΕΣ Ή ΤΕΧΝΗΤΕΣ ΙΝΕΣ, ΣΥΝΧΕΙΣ ΥΠΟΔΗΜΑΤΑ, ΓΚΕΤΕΣ ΚΑΙ ΆΝΑΛΟΓΑ ΕΙΔΗ, ΜΕΡΗ ΤΩΝ ΕΙΔΩΝ ΑΥΤΩΝ	36,114,126	0.69	38,066,647	0.65	-5.13
21	12	ΕΝΔΥΜΑΤΑ ΚΑΙ ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΑ ΤΟΥ ΕΝΔΥΜΑΤΟΣ, ΆΛΛΑ ΑΠΟ ΤΑ ΠΛΕΚΤΑ	32,108,490	0.61	39,804,857	0.68	-19.34
22	62	ΕΝΔΥΜΑΤΑ ΚΑΙ ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΑ ΤΟΥ ΕΝΔΥΜΑΤΟΣ, ΆΛΛΑ ΑΠΟ ΤΑ ΠΛΕΚΤΑ	31,806,310	0.61	51,482,822	0.87	-38.22
23	54	ΕΝΔΥΜΑΤΑ ΚΑΙ ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΑ ΤΟΥ ΕΝΔΥΜΑΤΟΣ, ΆΛΛΑ ΑΠΟ ΤΑ ΠΛΕΚΤΑ	26,306,633	0.50	50,760,880	0.86	-48.18
24	64	ΕΝΔΥΜΑΤΑ ΚΑΙ ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΑ ΤΟΥ ΕΝΔΥΜΑΤΟΣ, ΠΛΕΚΤΑ	22,610,076	0.43	41,830,157	0.71	-45.95
25	61	ΕΝΔΥΜΑΤΑ ΚΑΙ ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΑ ΤΟΥ ΕΝΔΥΜΑΤΟΣ, ΠΛΕΚΤΑ	20,696,058	0.39	48,766,886	0.83	-57.56
		ΣΥΝΟΛΟ 25 ΚΥΡΙΟΤΕΡΩΝ ΚΑΤΗΓΟΡΙΩΝ	4,637,174,649	88.33	5,223,258,237	88.64	-11.22
		ΠΕΤΡΕΛΑΙΟΕΙΔΗ	1,184,240,977	22.56	1,437,716,889	24.40	-17.63
		ΜΗ ΠΕΤΡΕΛΑΙΟΕΙΔΗ	4,065,392,825	77.44	4,455,262,330	75.60	-8.75
		ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ ΕΞΑΓΩΓΩΝ ΣΤΗΝ ΙΤΑΛΙΑ	5,249,633,802	100	5,892,979,219	100	-10.92

Το 2023, το 1/3 της συνολικής αξίας των ελληνικών εξαγωγών (32% ήτοι €1,9 δισ.) εστιάζεται σε αγροδιατροφικά προϊόντα (2022: 25,59% ή € 1,4 δισ, / 2021: 29,69% ή € 1,18 δισ.), Και το 2024, το 1/3 της συνολικής αξίας των εξαγωγών εστιάζεται σε αγροδιατροφικά προϊόντα (30% ή € 1,59 δισ).

Στις κυριότερες κατηγορίες προϊόντων ελληνικών εξαγωγών συγκαταλέγονται τα ορυκτά καύσιμα, ορυκτά έλαια και προϊόντα της απόσταξης αυτών (ΚΣΟ 27), με αξία €1,184,240,977 και ποσοστό 22,56% επί του συνόλου, Ακολουθούν τα πλαστικά και τεχνουργήματα αυτών (ΚΣΟ 39) με €368,821,327 (7,03%), και τα αυτοκίνητα και άλλα οχήματα, μέρη και εξαρτήματα (ΚΣΟ 87) με €334,115,368 (6,36%), Σημαντική θέση έχουν επίσης τα μηχανήματα και συσκευές μηχανικά (ΚΣΟ 84) με €314,748,203 (5,81%), καθώς και τα προϊόντα αλουμινίου (ΚΣΟ 76) με €344,892,307 (6,35%).

Ακολουθούν οι πρώτες ύλες φυτικής προέλευσης (ΚΣΟ 12) με €294,285,288 (5,61%), τα δημητριακά (ΚΣΟ 10) με €191,393,496 (3,65%), και τα φαρμακευτικά προϊόντα (ΚΣΟ 30) με €191,933,496 (3,65%), Σημαντικές είναι και οι εξαγωγές ηλεκτρικών μηχανών και συσκευών (ΚΣΟ 85) με €170,862,567 (3,19%),

καθώς και χαρτί και χαρτόνι (ΚΣΟ 48) με €112,922,765 (2,13%).

Άλλες κατηγορίες περιλαμβάνουν τεχνουργήματα από σίδηρο ή χάλυβα (ΚΣΟ 73), οχήματα για μεταφορά αγαθών (ΚΣΟ 87), προϊόντα γαλακτοκομίας (ΚΣΟ 04), φρούτα και καρποί (ΚΣΟ 08), προϊόντα κρέατος (ΚΣΟ 02), καθώς και προϊόντα χημικής βιομηχανίας (ΚΣΟ 28, 29, 32).

Η εικόνα δείχνει ότι οι εξαγωγές της Ελλάδας προς την Ιταλία είναι διαφοροποιημένες, με ισχυρή παρουσία σε ενεργειακά προϊόντα, βιομηχανικά αγαθά, μηχανήματα, τρόφιμα και χημικά προϊόντα. Η αύξηση σε αρκετές κατηγορίες, όπως τα προϊόντα φυτικής προέλευσης (+13,87%) και τα μηχανήματα (+9,83%), υποδηλώνει δυναμική ανάπτυξης σε τομείς υψηλής προστιθέμενης αξίας.

Συγκρατείται η μεγάλη μείωση των κατηγοριών (CN61) ενδυμάτων και συμπληρωμάτων ενδύματος, πλεκτών κατά 57,56% και (CN54) συνθετικών ή τεχνητών ινών κατά 48,18%. Αυτή η μείωση οφείλεται κυρίως στο γεγονός ότι η ιταλική βιομηχανία ένδυσης και υφασμάτων παρουσίασε ύφεση το 2024, με μείωση του κύκλου εργασιών κατά περίπου 3,5% σε σχέση με το 2023 και ιδιαίτερα εξασθενημένη παραγωγή στον τομέα ειδών μόδας (π.χ., -18,3% μείωση στην παραγωγή ενδυμάτων), Επίσης το 75% των επιχειρήσεων ένδυσης στην Ιταλία κατέγραψαν πτώση εσόδων, αποτέλεσμα της υψηλής ενεργειακής επιβάρυνσης, του πληθωρισμού, των υψηλών επιτοκίων και της αβεβαιότητας στην οικονομία. Επιπλέον, στο πρώτο τρίμηνο του 2024, οι εξαγωγές ευρωπαϊκών κλωστοϋφαντουργικών και ενδυμάτων μειώθηκαν, ενώ παράλληλα οι εισαγωγές επιβραδύνθηκαν — ειδικά προς τις μεσογειακές χώρες, όπου παρατηρήθηκε συρρίκνωση κατά 9%. Τέλος, οι ελληνικές εξαγωγές κατέγραψαν πτώση για δεύτερη συνεχόμενη χρονιά, ενώ η συνεισφορά του κλωστοϋφαντουργικού τομέα στην πτώση ήταν εξαιρετικά υψηλή. Συγκεκριμένα ο τομέας της ένδυσης μειώθηκε κατά 14,8% στο πρώτο εξάμηνο του 2024 και τα κλωστοϋφαντουργικά κατά 22%.

Μεταξύ των ετών 2022 και 2023 καταγράφηκε εντυπωσιακή αύξηση των ελληνικών εξαγωγών βρώσιμου ελαιολάδου, από περίπου 400–550 εκατ. δολάρια το 2022 σε 800–900 εκατ. δολάρια το 2023. Το 2024, ωστόσο, οι εξαγωγές υποχώρησαν στα 539 εκατ. δολάρια, σημειώνοντας μείωση της τάξεως του 35%. Η αλματώδης αύξηση του 2023 αποδίδεται κυρίως στη δραματική μείωση της παγκόσμιας προσφοράς ελαιολάδου, λόγω των εξαιρετικά χαμηλών αποδόσεων της σοδειάς του 2022 σε μεγάλους παραγωγούς, ιδιαίτερα στην Ισπανία. Η περιορισμένη διαθεσιμότητα διεθνώς εκτόξευσε τις τιμές του ελαιολάδου, αυξάνοντας σημαντικά την αξία των συναλλαγών, παρότι οι εξαγόμενοι όγκοι δεν μεταβλήθηκαν αναλόγως. Επιπλέον, η έλλειψη αποθεμάτων ενίσχυσε τη ζήτηση για το ελληνικό προϊόν, το οποίο διατέθηκε σε ιδιαίτερα υψηλές τιμές.

Το 2024, με τη σταδιακή ομαλοποίηση των διεθνών τιμών και την μερική ανάκαμψη της παραγωγής σε ορισμένες χώρες (όπως η Ισπανία), η αξία των εξαγωγών μειώθηκε, χωρίς όμως να παρατηρηθεί ανάλογη μείωση στους όγκους. Παράλληλα, η Ιταλία διαφοροποίησε τις προμήθειές της, στρεφόμενη σε περισσότερους προμηθευτές.

Τέλος, σημειώθηκαν μεταβολές στη δομή των ελληνικών εξαγωγών, με αυξημένο ποσοστό να αφορά διαφορετικές μορφές και αγορές. Ειδικότερα, καταγράφεται ανακατανομή μεταξύ “χύμα” και τυποποιημένου ελαιολάδου, γεγονός που αντανάκλα τη μεταβαλλόμενη στρατηγική των εξαγωγέων και τις νέες συνθήκες της διεθνούς αγοράς.

Ελληνικές εισαγωγές από την Ιταλία – μεγάλες κατηγορίες (CN2)

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ *προσωρινά στοιχεία (Άντληση: 28.08.2025)

A/A	Διψήφιο ΚΣΟ (CN2)	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ	2024 (αξία σε ευρώ)	% επί συνολικής αξίας	2023 (αξία σε ευρώ)	% επί συνολικής αξίας	% Μεταβολής 2024/2023
1	84	ΠΥΡΗΝΙΚΟΙ ΑΝΤΙΔΡΑΣΤΗΡΕΣ, /	1,094,063,558	14.63	932,655,758	14.44	17.31
2	85	ΜΗΧΑΝΕΣ, ΣΥΣΚΕΥΕΣ ΚΑΙ ΥΛΙΚΑ	706,157,474	9.44	355,077,033	5.50	98.87
3	87	ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΑ ΟΧΗΜΑΤΑ, ΕΛΚΥΣ	424,471,321	5.67	426,727,301	6.61	-0.53
4	30	ΦΑΡΜΑΚΕΥΤΙΚΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ	411,180,133	5.50	398,505,300	6.17	3.18
5	39	ΠΛΑΣΤΙΚΕΣ ΥΛΕΣ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΥΡ	406,110,049	5.43	398,328,626	6.17	1.95
6	27	ΟΡΥΚΤΑ ΚΑΥΣΙΜΑ, ΟΡΥΚΤΑ ΛΑΔ	362,886,742	4.85	417,319,924	6.46	-13.04
7	62	ΕΝΔΥΜΑΤΑ ΚΑΙ ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤ	247,607,081	3.31	237,443,059	3.68	4.28
8	72	ΧΥΤΟΣΙΔΗΡΟΣ, ΣΙΔΗΡΟΣ ΚΑΙ ΧΑ	185,323,147	2.48	198,962,672	3.08	-6.86
9	61	ΕΝΔΥΜΑΤΑ ΚΑΙ ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤ	166,443,313	2.23	159,801,132	2.47	4.16
10	90	ΟΡΓΑΝΑ ΚΑΙ ΣΥΣΚΕΥΕΣ ΟΠΤΙΚ	163,751,216	2.19	156,713,508	2.43	4.49
11	48	ΧΑΡΤΙ ΚΑΙ ΧΑΡΤΟΝΙΑ, ΤΕΧΝΟΥΡ	161,127,688	2.15	149,076,906	2.31	8.08
12	73	ΤΕΧΝΟΥΡΓΗΜΑΤΑ ΑΠΟ ΧΥΤΟΣΙ	160,296,541	2.14	159,041,326	2.46	0.79
13	64	ΥΠΟΔΗΜΑΤΑ, ΓΚΕΤΕΣ ΚΑΙ ΑΝΑ	154,181,264	2.06	141,397,331	2.19	9.04
14	02	ΚΡΕΑΤΑ ΚΑΙ ΠΑΡΑΠΡΟΪΟΝΤΑ Σ	138,207,974	1.85	127,961,679	1.98	8.01
15	94	ΕΠΙΠΛΑ, ΕΠΙΠΛΑ ΙΑΤΡΟΧΕΙΡΟΥ	135,598,077	1.81	134,316,504	2.08	0.95
16	38	ΔΙΑΦΟΡΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΤΩΝ ΧΗΜ	122,722,966	1.64	112,569,600	1.74	9.02
17	88	ΑΕΡΟΠΛΟΙΑ Ή ΔΙΑΣΤΗΜΟΠΛΟΙ	120,877,708	1.62	157,077,466	2.43	-23.05
18	09	ΚΑΦΕΣ, ΤΣΑΙ, ΜΑΤΕ ΚΑΙ ΜΠΑΧΑ	120,170,788	1.61	121,318,311	1.88	-0.95
19	04	ΓΑΛΑ ΚΑΙ ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΓΑΛΑΚΤΟ	110,614,584	1.48	89,683,158	1.39	23.34
20	34	ΣΑΠΟΥΝΙΑ, ΟΡΓΑΝΙΚΕΣ ΟΥΣΙΕΣ	103,456,061	1.38	98,692,591	1.53	4.83
21	83	ΔΙΑΦΟΡΑ ΤΕΧΝΟΥΡΓΗΜΑΤΑ ΑΠ	101,299,669	1.35	101,172,734	1.57	0.13
22	69	ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΚΕΡΑΜΕΥΤΙΚΗΣ	96,376,847	1.29	87,453,406	1.35	10.20
23	21	ΔΙΑΦΟΡΑ ΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣΜΑΤΑ Δ	93,884,918	1.26	90,825,449	1.41	3.37
24	23	ΥΠΟΛΕΙΜΜΑΤΑ ΚΑΙ ΑΠΟΡΡΙΜΜ	89,425,409	1.20	78,580,669	1.22	13.80
25	22	ΠΟΤΑ, ΑΛΚΟΟΛΟΥΧΑ ΥΓΡΑ ΚΑΙ	85,163,441	1.14	89,971,165	1.39	-5.34
		ΣΥΝΟΛΟ 25 ΚΥΡΙΟΤΕΡΩΝ ΚΑΤΗΓΟΡΙΩΝ	5,961,397,969	79.69	5,420,672,608	83.92	9.98
		ΠΕΤΡΕΛΑΙΟΕΙΔΗ	362,886,742	4.85	417,319,924	6.46	-13.04
		ΜΗ ΠΕΤΡΕΛΑΙΟΕΙΔΗ	7,117,563,724	95.15	6,041,861,247	93.54	17.80
		ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ ΕΙΣΑΓΩΓΩΝ ΣΤΗΝ ΙΤΑΛΙΑ	7,480,450,466	100	6,459,181,171	100	4.76

Αναφορικά με την σύνθεση ελληνικών εισαγωγών από την Ιταλία, το 2024, τα πετρελαιοειδή κάλυψαν το 4,85% του συνόλου των ε/εισαγωγών, ήτοι € 362,88 εκ.

Στις κυριότερες κατηγορίες προϊόντων ελληνικών εισαγωγών, το 2024, περιλαμβάνονται οι πυρηνικοί αντιδραστήρες/λέβητες/μηχανές (€ 1,1 δισ), οι μηχανές (€ 706,15 εκ.), τα οχήματα (€ 424,5 εκ.), οι πλαστικές ύλες (€ 406,1 εκ.) και τα ορυκτά καύσιμα (€ 362,8 εκ.).

Ε.1 Είδη πολυτελείας

Η παγκόσμια αναγνωρισιμότητα της Ιταλίας για τη δεξιοτεχνία, το σχεδιασμό και την ποιότητα στη μόδα, τα κοσμήματα και τα έπιπλα δημιουργεί σημαντικές ευκαιρίες για τις επιχειρήσεις ειδών πολυτελείας. Οι εμβληματικές μάρκες της χώρας και οι ειδικευμένοι τεχνίτες συμβάλλουν στην ακμάζουσα αγορά πολυτελείας καθώς είναι ο 4ος μεγαλύτερος εξαγωγέας επίπλων, ο 2ος εξαγωγέας υποδημάτων και ο 3ος μεγαλύτερος παγκόσμιος εξαγωγέας μόδας.

E.2 Ανανεώσιμες πηγές ενέργειας

Με τη δέσμευση της Ιταλίας να μειώσει τις εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου και να αυξήσει τη χρήση ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, προκύπτουν ευκαιρίες σε έργα ηλιακής, αιολικής και υδροηλεκτρικής ενέργειας. Τα κίνητρα και οι στόχοι της κυβέρνησης για καθαρή ενέργεια υποστηρίζουν περαιτέρω την ανάπτυξη σε αυτόν τον τομέα.

E.3 Agri-Food (Γεωργία, αλιεία, τρόφιμα / Γαστρονομία)

Η διάσημη γαστρονομική παράδοση της Ιταλίας και τα υψηλής ποιότητας γεωργικά προϊόντα προσφέρουν ευκαιρίες στην επεξεργασία τροφίμων, τη βιολογική γεωργία και τον αγροτουρισμό. Δεδομένου ότι αποτελεί τον 2^ο μεγαλύτερο παγκόσμιο εξαγωγέα κρασιού. Η αυξανόμενη παγκόσμια ζήτηση για ιταλικά προϊόντα διατροφής και η εστίαση της χώρας στη βιώσιμη γεωργία δημιουργούν ένα ευνοϊκό περιβάλλον για τις επιχειρήσεις. Ο μηχανολογικός εξοπλισμός εξακολουθεί να είναι η μεγαλύτερη αγορά στην Ιταλία με αξία 80 δις ευρώ, ακολουθούμενη από τη χημεία (η Ιταλία είναι η 3η μεγαλύτερη παραγωγός χημείας, με κύκλο εργασιών άνω των 50 δις ευρώ) και τα φαρμακευτικά προϊόντα (η Ιταλία είναι η 1η ευρωπαϊκή παραγωγός φαρμακευτικών προϊόντων εμπορεύματα).

Από πλευράς χώρας μας, ο αγροδιατροφικός τομέας χώρας μας διακρίνεται, εμβληματικά, για την αναγνωρισιμότητα, αποδοχή, διεισδυτικότητα και τις ευρείες προοπτικές διεύρυνσης του στην ιταλική αγορά. Το 2023, το 1/3 της συνολικής αξίας των εξαγωγών (32% ήτοι €1,9 δις.) εστιάζεται σε αγροδιατροφικά προϊόντα (2022: 25,59% ή € 1,4 δις. / 2021: 29,69% ή € 1,18 δις.).

Το εύρος της ιταλικής αγοράς (πληθυσμός: 60 εκ. και τουρίστες: 65 εκ.), η διαχρονική εγγύτητα σε οικονομικό, εμπορικό, κοινωνικό, πολιτικό, πολιτισμικό και τουριστικό πεδίο και το κατ' εξοχήν συγγενές γαστριμαργικό και καταναλωτικό πρότυπο -μεσογειακή διάσταση- διευκολύνουν και γονιμοποιούν τις δυνατότητες πρόσβασης ελληνικών αγροδιατροφικών προϊόντων. Παράλληλα όμως, οι υψηλές ποιοτικές προδιαγραφές, το ισχυρό πρότυπο brand name (made in Italy) και η περιφερειακή διάρθρωση αγοράς υπαγορεύουν, αναντίρρητα, τη συνύπαρξη ποιότητας και ανταγωνιστικών τιμών.

Ειδικότερα, προϊόντα που παρουσιάζουν ενδιαφέρον: ροδάκινα, βερίκοκα, ρόδια, αλόη, ελιές, προϊόντα ελιάς, μέλι, προϊόντα μελιού, μπίρα, κορινθιακή σταφίδα, κρόκος. Θεωρείται σημαντικό να υλοποιηθεί η θεσμική συνεργασία κεντρικών αγορών της χώρας μας με τις αντίστοιχες ιταλικές (OKAA-Italmercati).

Η κατανάλωση ιχθυηρών στην Ιταλία εκτιμάται πάνω από τον μέσο όρο στην ΕΕ σε 25,9 κιλά κατά κεφαλή. Οι επιχειρήσεις του κλάδου συνολικά υπολογίζονται σε 10.000 εκ των οποίων το 1/3 αφορά στην ιχθυοκαλλιέργεια, ενώ ο κλάδος κυριαρχείται από τις εισαγωγές.

Η ελληνική πρωτογενής παραγωγή λόγω ομοειδούς χαρακτήρα, είναι ανταγωνιστική με την ιταλική. Κατά συνέπεια ενδείκνυται εστιασμός, λόγω των απαιτητικών προδιαγραφών ιταλικής αγοράς, στη διείσδυση γαστρονομικών προϊόντων μας με διακριτή γαστρονομική ποιότητα (niche market, niche products). Σε αυτό το πλαίσιο, προτείνεται η προώθηση προϊόντων γαστρονομίας, όπως αυγοτάραχο, κρασί, αρτοποιήματα, μέλι, μαστίχα, καθώς και προϊόντων ΠΟΠ/ΠΓΕ.

Επισημαίνεται ότι στις 23 Νοεμβρίου 2021, πραγματοποιήθηκε διαδικτυακή ενημερωτική εκδήλωση, που εντάσσεται στην σειρά "Doing Business in" και συνδιοργανώθηκε από Γραφείο ΟΕΥ Ρώμης και Enterprise Greece με αντικείμενο τη δομή της ιταλικής αγοράς τροφίμων και τις απαιτήσεις για ποιοτική μεγέθυνση των ελληνικών εξαγωγών. Η εκδήλωση επικεντρώθηκε στη λειτουργία των τριών καναλιών διανομής (supermarkets, delicatessen και e-commerce). Επιπλέον, παρεσχέθη η δυνατότητα σε εταιρείες με εξαγωγές εμβληματικών ελληνικών προϊόντων (ιχθυηρά και γιαούρτι) να παρουσιάσουν την επιτυχημένη -εκ του αποτελέσματος- στρατηγική τους για διείσδυση και εδραίωση της παρουσίας τους στην ιταλική αγορά. Οι εγγεγραμμένοι συμμετέχοντες υπερέβησαν τους 180.

Συγκρατείται η κοινή διαπίστωση των ομιλητών για τις απαιτήσεις πρόσβασης στην Ιταλική αγορά, που συνοπτικά συνίστανται σε: ενδελεχή έρευνα αγοράς, συγκροτημένο σχέδιο ανάπτυξης, επιλογή κατάλληλου συνεργάτη, συνέπεια, ποιότητα, προσαρμοστικότητα στις τάσεις της εγχώριας αγοράς, στρατηγική ως προς τα Private Label και στοχευμένες προωθητικές ενέργειες σε συνεργασία με επιτόπιες εταιρείες προβολής και προώθησης.

Η εκδήλωση έχει αναρτηθεί στην επίσημη ιστοσελίδα του Enterprise Greece και είναι διαθέσιμη στο σύνδεσμο: [Doing business in Italy - COVID-19 Challenges and Opportunities - Enterprise Greece](#)

Παραπέμπουμε επίσης σε έρευνες αγοράς που έχουν εκπονηθεί από τα Γραφεία ΟΕΥ Ρώμης και Μιλάνου για συγκεκριμένους κλάδους και είναι διαθέσιμες στον διαδικτυακό τόπο www.agora.mfa.gr

E.4 Καινοτομία Ρομποτική & Αυτοματισμός (Ενέργεια, υψηλή τεχνολογία και καινοτομία)

Η ισχυρή βιομηχανική βάση της Ιταλίας και οι προηγμένες κατασκευαστικές ικανότητες προσφέρουν ευκαιρίες στις τεχνολογίες ρομποτικής, αυτοματισμού και Industry 4.0. Η έμφαση της χώρας στην καινοτομία και τον ψηφιακό μετασχηματισμό οδηγεί τη ζήτηση για λύσεις αιχμής σε αυτόν τον τομέα. Η Ιταλία διαθέτει ένα ισχυρό δίκτυο ερευνητικών ινστιτούτων, τεχνολογικών κόμβων και καινοτόμων θερμοκοιτίδων, συχνά συνδεδεμένων με πανεπιστήμια. Απόδειξη αυτού είναι το Human Technopole¹ στην περιοχή Rho της Λομβαρδίας, που συγκεντρώνει ερευνητικές ομάδες και ερευνητικά κέντρα με αντικείμενο Γονιδιωματική, τη Νευρογονιδιωματική, τη Δομική Βιολογία, την Υπολογιστική Βιολογία και την Υγεία. Επιστήμη Δεδομένων.

Ωστόσο, παρά το υψηλό επίπεδο έρευνας, οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις αγωνίζονται να ενσωματώσουν καινοτόμες πρακτικές στον οργανισμό τους. Ένα παράδειγμα αυτής της έλλειψης σύνδεσης μεταξύ της έρευνας και των βιομηχανιών μπορεί να αποτυπωθεί στην έλλειψη καινοτόμων νεοφυών επιχειρήσεων στην Ιταλία. Τα όποια επιτυχημένα (Derop, Yoox και scolaray) έχουν απαιτηθεί από ξένες πολυεθνικές εταιρείες. Η υπέρβαση αυτής της κρίσιμης παραμέτρου, που απεδείχθη ιδιαίτερα επιζήμια κατά τη διάρκεια της υγειονομικής κρίσης, οδήγησε στην εφαρμογή πολιτικών από το Υπουργείο Οικονομικής Ανάπτυξης (Ministero dello Sviluppo Economico/MISE), προκειμένου να υποστηρίξει την έρευνα και τις καινοτόμες επενδύσεις, με την προσδοκία να καλύψει το κενό και την απόσταση που έχουν οι Ιταλικές εταιρείες σε σύγκριση με άλλες ευρωπαϊκές χώρες όσον αφορά τις ψηφιακές δεξιότητες και την ανάπτυξη.

Η ψηφιοποίηση είναι επίσης ένα από τα βασικά σημεία του PNRR (piano Nazionale ripresa e resilienza) που θα επικεντρωθεί στην προώθηση των επενδύσεων στην τεχνολογική ανάπτυξη. Ειδικότερα, 30,57 δισ. ευρώ διατίθενται για τη βελτίωση της καινοτομίας στο σύστημα ιδιωτικής παραγωγής. Συγκεκριμένα, μεγάλο μέρος της επένδυσης προορίζεται για το Transition 4.0 και τη δημιουργία υπερταχέων δικτύων (5G). Οι κύριοι ωφελούμενοι

θα είναι οι MME, οι οποίες θα υλοποιήσουν κίνητρα για επένδυση σε πληροφοριακά συστήματα και ψηφιακά εργαλεία που θα στοχεύουν στη βελτιστοποίηση διαδικασιών.

¹ Το Human Technopole, που ιδρύθηκε από την Ιταλική κυβέρνηση το 2018, τέθηκε σε λειτουργία τον Ιανουάριο του 2019 με την άφιξη του πρώτου Διευθυντή του Iain Mattaj.

Τον Μάιο του 2020, ανατέθηκε στην Human Technopole η δημιουργία ενός Κέντρου Καινοτομίας και Μεταφοράς Τεχνολογίας (CITT) με στόχο να βοηθήσει στην ευρύτερη αξιοποίηση των αποτελεσμάτων της έρευνας και της τεχνολογικής καινοτομίας στον τομέα των βιοεπιστημών.

Τον Δεκέμβριο του 2020, υπογράφηκε συμφωνία (Convenzione) μεταξύ της Human Technopole και των ιδρυτικών υπουργείων της (Οικονομίας και Οικονομικών, Πανεπιστήμιο και Έρευνας και Υγείας) που διέπει τον προσδιορισμό Εθνικών Εγκαταστάσεων προκειμένου ο χώρος να είναι διαθέσιμος και στην εθνική επιστημονική κοινότητα για τη διεξαγωγή έρευνας υψηλής ποιότητας στους αντίστοιχους τομείς.

Το 2021 άνοιξαν τα πρώτα πειραματικά ερευνητικά εργαστήρια. Μετά από προσεκτικές εργασίες ανακαίνισης, η πανεπιστημιούπολη καλύπτει επί του παρόντος μια επιφάνεια 20.000 τμ και περιλαμβάνει 3 κτίρια (Palazzo Italia, North Pavilion και South Pavilion) και τα νεότερα Incubator Labs. Ένα εντελώς νέο κτίριο - το Νότιο κτίριο - θα ολοκληρωθεί έως το 2028.

E.5 Ενέργεια και Υποδομές

Η εκτόξευση του ιταλικού επενδυμένου κεφαλαίου στη χώρα μας κατά τα τελευταία έτη, σύμφωνα με τα στοιχεία της Banca d' Italia, στον τομέα της ενέργειας και των υποδομών, αναδεικνύουν τα πλεονεκτήματα του στρατηγικού ρόλου της Ελλάδας ως hub στον κρίσιμο γεωπολιτικό χώρο της ΝΑ Ευρώπης και της Μεσογείου.

Στο πλαίσιο της Πράσινης Συμφωνίας της ΕΕ (Green Deal) που θα καθορίσει το αναπτυξιακό πεδίο των κρατών – μελών της τα προσεχή έτη και ειδικότερα με το Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας, το πλέον emblematico Πρόγραμμα της ΕΕ, δημιουργείται ένα κοινό πλαίσιο για επενδύσεις και μεταρρυθμίσεις, κατά το διάστημα 2021-2026, που διανοίγει νέες προοπτικές για την επανεκκίνηση και περαιτέρω διεύρυνση της διμερούς οικονομικής συνεργασίας σε τομείς όπως: πράσινη οικονομία, ενεργειακή μετάβαση, βιώσιμη κινητικότητα, ψηφιακό μετασχηματισμό και καινοτομία, ενώ με τη Στρατηγική «Farm to Fork» εκτιμάται ότι θα δημιουργηθεί ένα ευρύ πλέγμα διμερών συνεργασιών. Επισημαίνεται ότι από το σύνολο των εγκεκριμένων πόρων του Ταμείου Ανάκαμψης (ύψους 30,5 δισ. ευρώ για την Ελλάδα και 191,5 δισ. ευρώ για την Ιταλία), ποσοστό 38% κατανέμεται για την πράσινη ενεργειακή μετάβαση και 20% για τον ψηφιακό μετασχηματισμό, Προτείνεται να δρομολογηθεί η θεσμική συνεργασία αρμόδιων φορέων των δύο χωρών, με σκοπό την περαιτέρω ενίσχυση της διμερούς επιχειρηματικής συνεργασίας στις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, στον τομέα της αγροτεχνολογίας και της καινοτομίας τροφίμων και νέων τεχνολογιών αιχμής.

E.6 Τουρισμός και Φιλοξενία

Τα παγκοσμίου φήμης πολιτιστικά αξιοθέατα της Ιταλίας, τα γραφικά τοπία και οι ζωντανές πόλεις την καθιστούν κορυφαίο τουριστικό προορισμό, προσφέροντας ευκαιρίες στη φιλοξενία, τις ταξιδιωτικές υπηρεσίες και τον βιωματικό τουρισμό. Οι προσπάθειες της χώρας να προωθήσει τον αειφόρο και εστιασμένο στην κοινότητα τουρισμό ενισχύουν περαιτέρω αυτόν τον τομέα.

E.7 Λοιποί κλάδοι

Προοπτικές υπάρχουν στο πεδίο της μεταποίησης αγροτικών προϊόντων και στην αγροτεχνολογία, στον ιαματικό τουρισμό, στη διοργάνωση ιατρικών συνεδρίων, σε τουριστικά προγράμματα που συνδυάζονται με προγράμματα ιατρικής θεραπείας και αποκατάστασης, στον φαρμακευτικό τομέα και στον τομέα των καλλυντικών, στα logistics και στις μεταφορές.

ΧΡΗΣΙΜΕΣ ΔΙΕΥΘΥΝΣΕΙΣ

Ελληνικές Αρχές

Πρεσβεία Ρώμης	Τηλ.: +39 06 8537551 Φαξ +39 06 8415927	https://www.mfa.gr/italy/it/the-embassy/ gremb.rom@mfa.gr
Προξενικό Γραφείο Ρώμης	Τηλ.: +39 06 85375580 Φαξ +39 06 80692298	grcon.rom@mfa.gr
Γραφείο ΟΕΥ Ρώμης	Τηλ. : +39 06 85375550 Φαξ +39 06 8415927	https://agora.mfa.gr/ta-grafeia-oikonomikon-emporikon-upotheseon/grafeia-anaxora/office/843 ecocom-rome@mfa.gr
Γραφείο Τύπου	Τηλ.: +39 06 8546224 Φαξ +39 06 85375569	pdo.roma@mfa.gr
Γραφείο Ακολούθου Αμύνης	Τηλ.: +39 06 8553100 Φαξ +39 06 85354014	defatt_it@hndgs.mil.gr
Πρεσβεία στο Βατικανό (Αγία Έδρα)	Τηλ.: +39 06 8080340 +39 06 8070786 Φαξ +39 06 8079862	gremb.vat@mfa.gr
Γραφείο ΟΕΥ Μιλάνου	Τηλ. : +39 02 72095543 Φαξ +39 02 720105386	http://agora.mfa.gr/ta-grafeia-oikonomikon-emporikon-upotheseon/grafeia-anaxora/office/842 ecocom-milano@mfa.gr

Αρχές της Ελλάδας στην Ιταλία μπορούν να αρρυσθούν από τον ακόλουθο σύνδεσμο:

<http://www.mfa.gr/dimereis-sheseis-tis-ellados/italia/italia-stoixeiax.html>

Ιταλικές Αρχές - Υπουργεία

Presidenza del Consiglio dei Ministri (Προεδρία Υπουργικού Συμβουλίου)	Τηλ: +39 06 67791	http://www.governo.it/
--	-------------------	---

Affari Esteri e Cooperazione Internazionale (Υπουργείο Εξωτερικών & Διεθνούς Συνεργασίας)	Τηλ: +39 06 36911	http://www.esteri.it ministero.affariesteri@cert.esteri.it
Economia e delle Finanze (Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών)	Τηλ: +39 06 47611	http://www.mef.gov.it http://www.tesoro.it urp.economiaefinanze@pec.mef.gov.it
Agenzia delle Entrate (Υπηρεσία Εσόδων)	Τηλ: +39 06-96668933	http://www.agenziaentrate.gov.it/wps/portal/entrate/home http://www.agenziaentrate.gov.it/wps/portal/entrate/contentatta
Agenzia delle Dogane (Τελωνεία)	Τηλ: +39 0650246060 +39 0650246058 +39 0650246059	https://www.agenziadoganemonopoli.gov.it/portale/
Imprese e Made in Italy (Υπουργείο Επιχειρήσεων και Made in Italy) (Μετονομασία από Κυβέρνηση Meloni του Υπουργείου Οικονομικής Ανάπτυξης)	Τηλ: +39 06,4705,1 +39 06 47054221 Φαξ +39 06 47052479	Ministero delle Imprese e del Made in Italy(mise.gov.it)
Agricoltura, Sovranità alimentare e Foreste (Γεωργίας, Διατροφικής Κυριαρχίας και Δασών) (Μετονομασία του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων)	Τηλ: +39 06 46651	http://www.politicheagricole.gov.it urp@pec.politicheagricole.gov.it
Ambiente e Sicurezza energetica (Περιβάλλον και Ενεργειακή Ασφάλεια) (Μετονομασία του Υπουργείου Οικολογικής Μετάβασης)	Τηλ: +39 06 57221	www.mite.gov.it/ MITE@pec.mite.gov.it
Infrastrutture e Trasporti (Υποδομών και Μεταφορών) (Μετονομασία του Υπουργείου Υποδομών και Βιώσιμης Κινητικότητας)	Τηλ: +39 06 44121	http://www.mit.gov.it
Salute (Υγείας)	Τηλ: +39 06 59941	http://www.salute.gov.it/

Στοιχεία επικοινωνίας των Υπουργείων της ιταλικής Κυβέρνησης μπορούν να αρωθούν από τον ακόλουθο σύνδεσμο: <https://www.governo.it/it/i-ministeri-0>

Τοπικοί Φορείς		
Regione Lazio (Περιφέρεια Λατίου)	Τηλ: +3906 69380623	http://www.regione.lazio.it/ urp@regione.lazio.it
Prefettura di Roma (Νομαρχία Ρώμης)	Τηλ: +39 06 67294353 +39 06 67294571	http://www.prefettura.it/roma/multidip/index.htm
Comune di Roma (Δήμος Ρώμης)	Τηλ: +39 06 0606 Φαξ +39 06 67103590	http://www.comune.roma.it https://www.comune.roma.it/web/it/rubrica-pec.page
Comune di Ancona (Δήμος Ανκόνας)	Τηλ: +39 071 222 1	http://www.comune.ancona.it/ info@comune.ancona.it
Comune di Bari (Δήμος Μπάρι)	Τηλ: +39 080 5771111	http://www.comune.bari.it/ urp@comune.bari.it
Comune di Bologna (Δήμος Μπολώνια)	Τηλ: +39 051 203111	http://www.comune.bologna.it URP@comune.bologna.it
Comune di Cagliari (Δήμος Κάλιαρι)	Τηλ: +39 070 6771	https://www.comune.cagliari.it/portale/it/contatti.page protocollogenerale@comune.cagliari.legalmail.it
Comune di Ferrara (Δήμος Φερράρα)	Τηλ: +39 0532 419111	http://www.comune.fe.it/ urp@comune.fe.it
Comune di Foggia (Δήμος Φότζια)	Τηλ: +39 0881 792111	http://www.comune.foggia.it
Comune di Messina (Δήμος Μεσσίνας)	Τηλ: +39 090 7721 Φαξ +39 090 716251	http://www.comunemessina.gov.it/ protocollo@pec.comune.messina.it
Comune di Napoli (Δήμος Νεάπολης)	Τηλ: +39 081 7951111 Φαξ +39 081 7955002	http://www.comune.napoli.it urp@comune.napoli.it
Comune di Padova (Δήμος Πάδοβας)	Τηλ: +39 049 8205111 Φαξ +39 049 8205399	http://www.padovanet.it protocollo.generale@pec.comune.padova.it
Comune di Palermo (Δήμος Παλέρμου)	Τηλ: +39 091 7401111 Φαξ +39 091 7402275	http://www.comune.palermo.it urp@comune.palermo.it
Comune di Perugia (Δήμος Περούτζιας)		http://www.comune.perugia.it/ urp@comune.perugia.it
Comune di Reggio Calabria (Δήμος Ρηγίου Καλαβρίας)	Τηλ: +39 0965 362111	http://www.comune.reggio-calabria.it staffrete@comune.reggio-calabria.it
Comune di Rimini (Δήμος Ρίμινι)	Τηλ: +39 0541 704111	http://www.comune.rimini.it/ protocollo.generale@pec.comune.rimini.it
Comune di Taranto (Δήμος Τάραντα)	Τηλ: +39 099 4581819 +39 099 4581111	http://www.comune.taranto.it comunicazione.urp@comune.taranto.it

Comune di Trento (Δήμος Τρέντο)	Τηλ: +39 0461 884111	http://www.comune.trento.it/ comurp@comune.trento.it
Comune di Trieste (Δήμος Τεργέστης)	Τηλ: +39 040-6751	http://www.retecivica.trieste.it urp@comune.trieste.it
Comune di Venezia (Δήμος Βενετίας)	Τηλ: +39 041 2748111 Φαξ +39 041 5200782	http://www.comune.venezia.it segretario.generale@pec.comune.venezia.it
Comune di Verona (Δήμος Βερόνας)	Τηλ: +39 045 807711	http://portale.comune.verona.it/ giunta@comune.verona.it
Λοιποί Δήμοι στην Ιταλία και σχετικές πληροφορίες μπορούν να αναζητηθούν στον κατωτέρω σύνδεσμο: http://www.comuniverso.it/index.cfm?Comuni_per_regione&menu=150		
Κρατικοί Φορείς		
INVITALIA Agenzia nazionale per l'attrazione degli investimenti e lo sviluppo d'impresa (Οργανισμός Προσέλκυσης Επενδύσεων και Ανάπτυξης των Επιχειρήσεων)	Τηλ: +39 06 421601	http://www.invitalia.it/info@invitalia.it
ICE Agenzia per la promozione all'estero e l'internazionalizzazione delle imprese italiane (Οργανισμός Προώθησης Εξαγωγών και εξωστρέφειας των ιταλικών επιχειρήσεων)	Τηλ: +39 06 59921	http://www.ice.gov.it servizi.imprese@ice.it
AGEA Agenzia per le Erogazioni in Agricoltura (Οργανισμός Πληρωμών και Ελέγχου των Κοινοτικών Ενισχύσεων Προσανατολισμού και Εγγυήσεων)	Τηλ: +39 06,494991 Φαξ +39 06 4949907	http://www.agea.gov.it direzione@agea.gov.it
L'Autorità Per L'energia Elettrica E Il Gas (Αρχή για την Ηλεκτρική Ενέργεια και το Φυσικό Αέριο)	Τηλ: +39 02 655651 Φαξ +39 02 65565266	https://www.arera.it/it/index.htm info@arera.it
ISMEA Istituto di servizi per il mercato Agricolo Alimentare (Κέντρο Υπηρεσιών για την Αγορά Γεωργικών Προϊόντων και Τροφίμων)	Τηλ: +39 06 855681 +39 06 85568400	http://www.ismea.it iturp@ismea.it
ENEA Ente per le Nuove Tecnologie, l' Energia e l' Ambiente (Οργανισμός για τις Νέες Τεχνολογίες για την Ενέργεια και το Περιβάλλον)	Τηλ.: +39 06-36272713 +39 06-36272684 Φαξ +39 06-36272781	http://www.enea.it itrel@enea.it
ISA Istituto Sviluppo Agroalimentari Sp,A (Ινστιτούτο Ανάπτυξης Γεωργικών προϊόντων και Τροφίμων)	Τηλ: +39 0761 2771 Φαξ, +39 0761 354050	http://www.isa.it itinfo@isa.it

SIMEST Società Italiana per l' Imprese Miste all' Estero <i>(Οργανισμός με αρμοδιότητα την παροχή βοήθειας για δημιουργία μικτών επιχειρήσεων στο εξωτερικό και πραγματοποίησης επενδύσεων)</i>	Τηλ: +39 06 686351 Φαξ +39 06 68635220	http://www.simest.it/info@sacesimest.it
SACE Istituto per i Servizi Assicurativi del Commercio Estero <i>(Οργανισμός Ασφάλισης Εξαγωγικών Πιστώσεων)</i>	Τηλ: +39 06 67361 Φαξ +39 06 6736225	http://www.sace.it/info@sace.it
IREPA Istituto di Ricerche Economiche per la Pesca e l'Acquacoltura <i>(Ινστιτούτο Οικονομικών Ερευνών για την Αλιεία και τις Υδατοκαλλιέργειες)</i>	Τηλ: +39 089 338978 Φαξ +39 089 330835	http://www.irepa.org webmaster@irepa.org
UNION Ente Nazionale Italiano di unificazione <i>(Ιταλικός Οργανισμός Τυποποίησης)</i>	Τηλ: +39 02 700241 Φαξ +39 0270024375	http://www.uni.comuni@uni.com
SINAB Sistema d'informazione nazionale sull'Agricoltura Biologica <i>(Εθνικό Σύστημα Πληροφόρησης για τη Βιολογική Γεωργία)</i>	Τηλ: +39 06 46656182 Φαξ +39 06 46655138	http://www.sinab.it/sportelloinfo@sinab.it
ENIT Agenzia Nazionale del Turismo <i>(Ιταλικός Οργανισμός Τουρισμού)</i>	Τηλ: +39 06 49711 Φαξ +39 06- 4463379 +39 06 4469907	http://www.enit.it/presidenza@enit.it
ONT Osservatorio Nazionale del Turismo <i>(Παρατηρητήριο Τουρισμού)</i>	Τηλ: +39 06 67792149 +39 06 2177	http://www.ontit.it/redazione.ontit@enit.it
AG COM Autorità per le Garanzie nelle Comunicazioni <i>(Ρυθμιστική Αρχή Τηλεπικοινωνιών)</i>	Τηλ: +39 081 750750 Φαξ +39 0817507616	http://www.agcom.it/info@agcom.it
FSI Fondo Strategico Italiano Spa <i>(Ταμείο Στρατηγικών Επενδύσεων)</i>	Τηλ: +39 02 8904061 Φαξ +39 02 89040678	https://www.cdp.it/media/studi/quaderni-cdp/crescere-per-competere-fondo-strategico-italiano.kl igianluca.basciu@cdp.it
ACCREDIA Ente Italiano di Accreditamento <i>(Εθνικό Σύστημα Διαπίστευσης)</i>	Τηλ: +39 06 844099,1 Φαξ +39 06 8841199	http://www.accredia.it/info@accredia.it
GSE Gestore Servizi Energetici (Διαχειριστής Υπηρεσιών Ενέργειας)	Τηλ: +39 06 92928544-45 Φαξ +39 06 92912503	http://www.gse.it/gsespa@pec.gse.it

ISTAT Istituto nazionale di statistica (Εθνικό Ινστιτούτο Στατιστικών)	Τηλ: +06 39 06 46731	http://www.istat.it/ comunica@istat.it
---	----------------------	--

Εμπορικά & Βιομηχανικά Επιμελητήρια

UNION CAMERE (Κεντρική Ένωση Επιμελητηρίων)	Τηλ: +39 06 47041 +39 06 4704256 Φαξ +39 06 4704240	http://www.unioncamere.it
ASSOCAMERESTERO- Associazione Camere di Commercio Italiane all'Estero) (Ένωση Εμπορικών Επιμελητηρίων Εξωτερικού)	Τηλ: +39 06 44231314	http://www.assocamerestero.it/ info@assocamerestero.it
Camera di Commercio di Roma - Ufficio internazionalizzazione (Επιμελητήριο Ρώμης)	Τηλ: +39 06 520821 +39 06 52082546 Φαξ + 39 06 522082547	http://www.rm.camcom.it attivita.promozionali@rm.camcom.it
Camera di Commercio di Venezia -Ufficio Promozione e Internazionalizzazione (Επιμελητήριο Βενετίας)	Τηλ: +39 041 2576602 Φαξ +39 041 2576632	http://www.ve.camcom.it promozione.estero@ve.camcom.it
Camera di Commercio di Verona (Επιμελητήριο Βερόνας)	Τηλ: +39-0458085762 +39 045 8085863 +39 045 8085852 +39045 8085860 Φαξ +39 045 8085861	http://www.vr.camcom.it promo@vr.camcom.it
Camera di Commercio di Bologna - Ufficio Promozione Estera (Επιμελητήριο Μπολώνιας)	Τηλ: +39 051,6093,202 +39 051 6093287 +39 051 6093290 Φαξ +39 -051-6093211	http://www.bo.camcom.it commercio.estero@bo.camcom.it
Camera di Commercio di Napoli (Επιμελητήριο Νεάπολης)	Τηλ: +39 081 7607111 +39 081 7607327 Φαξ +39 081 5526940	http://www.na.camcom.it http://www.com-tur.com segreteria@com-tur.it
Camera di Commercio di Pescara - Ufficio internazionalizzazione (Επιμελητήριο Πεσκάρας)	Τηλ: +39 085 4536228 +39 085 4536434 Φαξ +39 085 690870	www.pe.camcom.it paolo.dilullo@pe.camcom.it
Camera di Commercio di Trento - azienda speciale trentino sprint (Επιμελητήριο Τρέντο)	Τηλ: +39 0461 887282 +39 0461 887288 Φαξ +39 0461 983069	http://www.tn.camcom.it sprint@trentinosprint.it
Camera di Commercio di Trieste - Azienda Speciale ARIES (Επιμελητήριο Τεργέστης)	Τηλ: +39 040 6701404 Φαξ +39 040 6701321	http://www.ts.camcom.it info@ariestrieste , paolo.marchese@ariestrieste.it

Camera di Commercio di Perugia - azienda speciale Promocamera <i>(Επιμελητήριο Περούτζιας)</i>	Τηλ: +39 0854536 Φαξ +39 085690870	http://www.pg.camcom.it promocamera@pg.camcom.it
Camera di Commercio di Ancona - Azienda Speciale della Camera di Commercio di Ancona Marchet <i>(Επιμελητήριο Ανγκώνας)</i>	Τηλ: +39 071 2072913 Φαξ +39 071 5898265	http://www.an.camcom.it http://www.marchet.it marchet@an.camcom.it stefano.fiorini@ancamcom.it
Camera di Commercio di Salerno - Azienda speciale della Camera di commercio di Salerno <i>(Επιμελητήριο Σαλέρνο)</i>	Τηλ: +39 089 2786111 Φαξ +39 089 2786111	http://www.sa.camcom.it http://www.intertrade.sa.it/ info@intertrade.sa.it
Camera di Commercio di Bari - AICAI, Azienda speciale della Camera di commercio di Bari <i>(Επιμελητήριο Μπάρι)</i>	Τηλ: +39 080 217,45,92 +39 080 2174591 Φαξ +39-080 5537062	http://www.ba.camcom.it http://www.aicai.it aicai@ba.camcom.it
Camera di Commercio di Brindisi - Azienda speciale della Camera di commercio di Brindisi <i>(Επιμελητήριο Μπρίντζι)</i>	Τηλ: +39 0831562994 Φαξ +39 0831597059	http://www.br.camcom.it-segreteria@promobrindisi.com
Camera di Commercio di Lecce - Sportello per l'internazionalizzazione <i>(Επιμελητήριο Λέτσε)</i>	Τηλ: +39 0832 684218	http://www.le.camcom.it internazionalizzazione@le.camcom.it
Camera di Commercio di Taranto - Sportello per l'internazionalizzazione <i>(Επιμελητήριο Τάραντα)</i>	Τηλ: +39 099 7783036 +39 099 7783074 Φαξ +39 099 7783046	http://www.camcomtaranto.gov.it francesca.sanesi@ta.camcom.it marcella.forte@ta.camcom.it
Camera di Commercio di Potenza - Sportello per l'internazionalizzazione <i>(Επιμελητήριο Ποτέντζας)</i>	Τηλ: +39 0971 411357 +39 0971 412 2 75 Φαξ +39 0971 410313	http://www.pz.camcom.it http://www.forimpz.it forimpz@legalmail.it
Camera di Commercio di Reggio Calabria - Sportello per l'internazionalizzazione <i>(Επιμελητήριο Ρηγίου Καλαβρίας)</i>	Τηλ: +39 0965 384233 +39 0965 384267 Φαξ +39 0965 384200	http://www.rc.camcom.it giulia.megna@rc.camcom.it anna.crea@rc.camcom.it
Camera di Commercio di Cagliari - Ufficio Promozione <i>(Επιμελητήριο Κάλιαρι)</i>	Τηλ: +39 070 60512387 +39 070 605121 Φαξ +39 070 60512247	http://www.ca.camcom.it giampiero.uccheddu@ca.camcom.it promozione@ca.camcom.it
Camera di Commercio di Catania <i>(Επιμελητήριο Κατάνιας)</i>	Τηλ: +39 095 57361376 +39 0957361370-1 +39 0957361378 Φαξ +39 095 7361378	http://www.ct.camcom.it patrizia.mauro@ct.camcom.it gabriella.perciabosco@ct.camcom.it giuseppina.adonia@ct.camcom.it

Camera di Commercio di Palermo Ufficio internazionalizzazione <i>(Επιμελητήριο Παλέρμου)</i>	Τηλ: +39 091 6050401 +39 091 6050219 Φαξ +39 091 582338	http://www.pa.camcom.it http://www.sprintsicilia.eu info@sprintsicilia.it rosalia.amato@pa.camcom.it concetta.amato@pa.camcom.it
Camera di Commercio di Messina - Ufficio internazionalizzazione <i>(Επιμελητήριο Μεσσίνα)</i>	Τηλ: +39 090 7772233 Φαξ +39 090 774414	www.me.camcom.it verdiglione@sprintsicilia.it
Camera di Commercio di Sassari <i>(Επιμελητήριο Σάσσαρι)</i>	Τηλ: +39 079 079 2638800 +39 079 2638815 Φαξ +39 079 2638810	http://www.ss.camcom.it http://www.promocamera.it luigi.chessa@ss.camcom.it
Camera di Commercio di Udine - Azienda Speciale Imprese e Territorio -I,TER <i>(Επιμελητήριο Ούντινε)</i>	Τηλ: +39 0432 273230 +39 0432 273111 Φαξ +39 0432 509469	http://www.ud.camcom.it progetti.info@ud.camcom.it manuela.carraro@ud.camcom.it
Camera di Commercio di Vicenza Azienda Speciale della Camera di Commercio di Vicenza <i>(Επιμελητήριο Βιτσέντζα)</i>	Τηλ: +39 0444 994910 +39 0444 994750 Φαξ +39 0444 994769	http://www.vi.camcom.it/ http://www.vicenzaqualita.org/ antonio.bellin@vi.camcom.it info@vicenzaqualita.org

Τράπεζες (μεγαλύτερες)

BANCA D'ITALIA Τράπεζα Ιταλίας	Τηλ: +39 06 47921	http://www.bancaditalia.it email@bancaditalia.it
ABI Associazione Bancaria Italiana <i>(Ένωση Ιταλικών Τραπεζών)</i>	Τηλ: +39 06 67671 Φαξ +39 06 6767457	http://www.abi.it abi@abi.it
UniCredit Banca S.p.A,	Τηλ: +39 02 88 621	http://www.unicredit.it
Banca Nazionale del Lavoro Spa (BNL)	Τηλ: +39 06 47021	http://www.bnl.it redazionebnl@bnlmail.com
Intesa san Paolo Spa Intesa Bci	Τηλ: +39 011 555 1	http://www.intesasanpaolo.com info@intesasanpaolo.com
UNIPOL Banca S.P.A, UGF Banca	Τηλ: +39051 5076111 Φαξ +39 051 5076666	https://www.unipolbanca.it/ info@unipolbanca.it

Banco di Sardegna S.p.A., Gruppo B,P,E,R	Τηλ: +39 079 226000	http://www.bancosardegna.it relazioniesterne@bancosardegna.it
Banca Monte dei Paschi di Siena S.p.A.	Τηλ: +39 0577 294111	http://www.mps.it info@banca.mps.it
Banco popolare	Τηλ: +39 045,867,5111	www.bancopopolare.it/
Gruppo Mediobanca	Τηλ: +39 02 88291 Φαξ +39 02 8829367	http://www.mediobanca.it investor.relations@mediobanca.com
Banca Popolare di Milano	Τηλ: +39 02 77001	http://www.bpm.it
Deutsche Bank	Τηλ: +39 02 4024,1	http://www.db.com

Διοργανωτές Εκθέσεων

FIERA DI ROMA SRL Φορέας Διοργάνωσης Εκθέσεων στην Ρώμη	Τηλ: , +39 0665074501 Φαξ +39 0665074475	http://www.fieraroma.it/ presidenza@fieraroma.it
FIERA DI BOLOGNA Φορέας Διοργάνωσης Εκθέσεων στην Μπολόνια	Τηλ: +39 051 282111 Φαξ +39 051 62374004	http://www.bolognafiere.it segreteria.generale@bolognafiere.it
MOSTRA D OLTREMARE Φορέας Διοργάνωσης Εκθέσεων στην Νεάπολη	Τηλ: +39 081 7258000 Φαξ +39 081 7258009	http://www.mostradoltremare.it info@mostradoltremare.it
ENTE AUTONOMO FIERA DEL LEVANTE Φορέας Διοργάνωσης Εκθέσεων στο Μπάρι	Τηλ: +39 080 5366396 +39 080 5366398 Φαξ +39 080 5366492 +39 080 5366482	http://www.fieradellevante.it estero@fieralevante.it
FIERA DI VICENZA SPA Διοργανωτές Εκθέσεων στην Βιτζέντσα	Τηλ: +39 -0444 969111 Φαξ +39 0444 969000	http://www.vicenzafiera.it info@vicenzafiera.it
FIERA DI VERONA Ente Autonomo per le Fiere di Verona Διοργανωτές Εκθέσεων Βερόνας	Τηλ: +39 045 8298111 Φαξ +39 045 8298288	http://www.veronafiere.it info@veronafiere.it
RIMINI FIERE SPA Διοργανωτές Εκθέσεων στο Ρίμινι	Τηλ: +39 0541 744111 Φαξ +39 0541 744200	http://www.riminifiera.it segr.commerciale@riminifiera.it

Επιχειρηματικοί Φορείς		
A.I.D.E.P.I.I ASSOCIAZIONE DELLE INDUSTRIE DEL DOLCE E DELLA PASTA ITALIANE (Ένωση Ιταλικών Βιομηχανιών Γλυκισμάτων και Ζυμαρικών)	Τηλ.: +39 06 8091071 Φαξ +39 06 8073186	http://www.aidepi.it aidepi@aidepi.it
AIIPA - ASSOCIAZIONE ITALIANA INDUSTRIE PRODOTTI (Σύνδεσμος Βιομηχανιών Ειδών Διατροφής)	Τηλ: +39 02 654184 Φαξ +39 02 654822	http://www.aiipa.itaiipa@aiipa.it
AIP Associazione Italiana Pellicceria (Ιταλική Ένωση Γούνας)	Τηλ. +39 02,798115 Φαξ +39 02 76021349	http://www.aip.it nazionale@aip.it
ANCE - ASSOCIAZIONE NAZIONALE COSTRUTTORI EDILI (Ένωση Κατασκευαστών Οικοδομικών Έργων)	Τηλ: +39 06 845671 Φαξ +39 06-84567550	http://www.ance.it info@ance.it
ASSITOL Associazione Italiana dell'Industria Olearia (Ένωση Βιομηχανιών Ελαίων)	Τηλ.: +39 06 69940058 Φαξ: +39 06 69940118	http://www.assitol.it/ assitol@assitol.it
ASSOBIBE - ASSOCIAZIONE ITALIANA DEGLI INDUSTRIALI DELLE BEVANDE ANALCOOLICHE (Σύνδεσμος Βιομηχανιών Μη Αλκοολούχων Ποτών)	Τηλ: +39 06 5918891 Φαξ +39 06 5924751	http://www.assobibe.it assobibe@assobibe.it
ASSOCOMUNICAZIONE ASSOCIAZIONE NAZIONALE DELLE IMPRESE DI COMUNICAZIONE (Σύνδεσμος Επιχειρήσεων Επικοινωνιών - ΣΕΠΕ)	Τηλ: +39 02 58307450 +39 0658307426 Φαξ +39 02 58307147	http://www.assocomunicazione.it informazioni@assap.it
ASSOLATTE ASSOCIAZIONE ITALIANA LATTIEROCASEARIA (Σύνδεσμος Βιομηχανιών Γαλακτοκομικών Προϊόντων)	Τηλ: +39 02 72021817 Φαξ +39 02 72021838	http://www.assolatte.it assolatte@assolatte.it
ASSOLTERM ASSOCIAZIONE ITALIANA SOLARE TERMICO (Ένωση Βιομηχανιών Ηλιακής Ενέργειας)	Τηλ : +39 06 44340537 Φαξ +39 06 4440872	http://www.assolterm.it segretariogenerale@assolterm.it
ASSOSOLARE Associazione Nazionale dell'Industria Solare Fotovoltaica (Εθνική Ένωση Βιομηχανιών Ηλιακής Ενέργειας και Φωτοβολταϊκών)	Τηλ.: +39 06 84241995 Φαξ: +39 06 84080457	www.assosolare.org info@assosolare.org

ASTOI Associazione TourOperator Italiani (Ένωση Ιταλικών Τουριστικών Επιχειρήσεων)	Τηλ, +39 06 5924206 Φαξ: +39 06 5915076	http://www.astoi.com/ http://www.astoi.com/contatti.html
COLDIRETTI (Συνομοσπονδία Παραγωγών Αγροτικών Προϊόντων)	Τηλ, +39 06 46821 - +39 06 4682487 Φαξ +39 06 4871199	relazioniesterne@coldiretti.it http://www.coldiretti.it/Pagine/default.aspx
C.N.O. Consorzio Nazionale degli Olivicoltori (Συνεταιριστική Ένωση Ελαιοπαραγωγών)	Τηλ: +39 06 83797234 Φαξ +39 06 4462825	http://www.cno.it info@cno.it
CONFAGRICOLTURA (Γενική Ομοσπονδία Γεωργικών Επιχειρήσεων)	Τηλ: +39 06 68521 Φαξ +39 06 6861726	http://www.confagricoltura.it info@confagricoltura.it
CONFCOMMERCIO (Ομοσπονδία Ιταλών Εμπόρων)	Τηλ: +39 06 58661 Φαξ +39 06 5809425	http://www.confcommercio.it confcommercio@confcommercio.it
CONFCOOPERATIVE Federagroalimentare (Σύνδεσμος Αγροτικών Προϊόντων)	Τηλ: +39 06 86398567 Φαξ +39 06 86380677	http://www.confcooperative.it roma@confcooperative.it
CONFESERCENTI NAZIONALE (Ομοσπονδία Επιχειρήσεων)	Τηλ: +39 06 47251 Φαξ +39 06 4746886	http://www.confesercenti.it/ confes@confesercenti.it
CONFINDUSTRIA (Ομοσπονδία Ιταλικών Βιομηχανιών)	Τηλ: +39 06 59031 Φαξ +39 06 5919615	http://www.confindustria.it confindustria@confindustria.it
CONFINDUSTRIA FEDERORAFI (Εθνική Συνομοσπονδία Αργυροχρυσοχόων)	Τηλ: +39 0258316111 Φαξ : +39 0258431625	http://www.federorafi.it/ web@federorafi.it
FederBio Federazione Italiana Agricoltura Biologica e Biodinamica (Ομοσπονδία Βιολογικής και Βιοδυναμικής Γεωργίας)	Τηλ, +39 051-4210272 Φαξ +39 051-4228880	http://www.federbio.it/ info@federbio.it/
F.I.F.O. Federazione Italiana Fornitori Ospedalieri (Ιταλική Ομοσπονδία Προμηθευτών Νοσοκομειακού Εξοπλισμού)	Τηλ, +39 051 4156060 Φαξ +39 051 4156061	http://www.fifo-italia.it/ segreteria@fif-italia.it

F.N.A.A.R.C. Federazione Nazionale Associazioni Agenti e Rappresentanti di Commercio (Εθνική Συνομοσπονδία Πρακτόρων και Εμπορικών Αντιπροσώπων)	Τηλ.: +39 06 41217144 +39 02 7645191 Φαξ +39 02 76008493	http://www.fnaarc.it http://www.networkagenti.it/ fnaarc@agenti.it - info@networkagenti.it
FARMINDUSTRIA ASSOCIAZIONE DEGLI INDUSTRIALI DEL FARMACO (Σύνδεσμος Φαρμακοβιομηχανιών)	Τηλ: +39 06 675801 Φαξ +39 06 6786494	http://www.farmindustria.it
FEDERALBERGH (Ομοσπονδία Ξενοδοχειακών Επιχειρήσεων)	Τηλ, +39 0642034610 Φαξ +39 0642034690	http://www.federalberghi.it/ info@federalberghi.it
FEDERALIMENTARE Federazione Italiana dell'Industria Alimentare (Σύνδεσμος Βιομηχανιών Τροφίμων)	Τηλ: +39 06 5903380 +39 06 5903534 Φαξ +39 06 5903342	http://www.federalimentare.it segreteria@federalimentare.it
FEDERAZIONE ITALIANA DISTRIBUTORI BEVANDE (Ομοσπονδία Επιχειρήσεων διανομής ποτών και αναψυκτικών)	Τηλ, +39 06 657487320 Φαξ +39 06 657487301	http://www.italgrob.it dinodimartino@italgrob.it - luisaprimiceri@italgrob.it
FEDERCHIMICA FEDERAZIONE NAZIONALE DELL'INDUSTRIA CHIMICA (Ομοσπονδία Χημικών Βιομηχανιών)	Τηλ: +39 02 345651 Φαξ +39 02 34565310	http://www.federchimica.it federchimica@federchimica.it
FEDEROLIO Federazione Nazionale del Commercio Oleario (Εθνική Συνομοσπονδία Επιχειρήσεων Εμπορίας Ελαίων)	Τηλ.: +39 06 5754201 Φαξ +39 06 5781813	http://www.federolio.it info@federolio.it
FEDEROP,IT Federazione delle Organizzazioni di Produttori della Pesca e dell'Acquacoltura Italiane (Ομοσπονδία Οργανώσεων Ιταλών Παραγωγών Αλιείας και Ιχθυοκαλλιέργειας)	Τηλ, +39 06 8520831 Φαξ +39 06 85352992	http://federop.it/ mario.bello@federop.it
FEDERPESCA Federazione nazionale delle imprese di pesca (Ομοσπονδία αλιευτικών επιχειρήσεων)	Τηλ: +39 06 67481402 Φαξ +39 06 69783728	http://www.federazioneidelmare.it segretariato@federazioneidelmare.it
FEDERVINI Federazione Italiana Industriali Produttori Esportatori e Importatori di Vini (Ομοσπονδία Βιομηχανιών, Παραγωγών, Εξαγωγέων και Εισαγωγέων Κρασιών, Λικέρ Όξους και Συναφών)	Τηλ: +39064941630 +39 06 4469421 Φαξ +39064941566	http://www.federvini.it federvini@federvini.it

FIAVET - Federazione Italiana Associazioni Imprese di Viaggi e Turismo (Ομοσπονδία τουριστικών και ταξιδιωτικών γραφείων)	Τηλ, +39 06 588,31,01 Φαξ +39 06/58,97,003	http://www.fiavet.it/ fiavet.nazionale@fiavet.it
GIFI Gruppo Imprese Fotovoltaiche Italiane (Ένωση Ιταλικών Φωτοβολταϊκών Εταιρειών)	Τηλ.: +39 02 3264228 Φαξ: +39 02 3264217	http://www.gifi-fv.it gifi@anie.it
UNAPROL - CONSORZIO OLIVICOLOITALIANO (Ένωση Παραγωγών Ελαιολάδου)	Τηλ: +39 06 7846901 Φαξ +39 06 78344373	http://www.unaprol.it unaprol@unaprol.it
COSMETICA ITALIA Associazione Nazionale Imprese Cosmetiche (Ιταλική Ένωση Επιχειρήσεων Καλλυντικών)	Τηλ, +39 02 2817731 Φαξ +39 02 28177390	cosmeticaitalia@cosmeticaitalia.it http://www.cosmeticaitalia.it/
VINARIUS Associazione delle Enotecche Italiane (Ένωση με κάβες)		http://www.vinarius.it/info@vinarius.it

Διεθνείς Οργανισμοί - Περιφερειακές Συνεργασίες- Διπλωματικές Αποστολές

FAO (Παγκόσμιος Οργανισμός Τροφίμων)	Τηλ: +39 0657051	http://www.fao.org FAO-HQ@fao.org
IFAD (Διεθνές Ταμείο Γεωργικής Ανάπτυξης)	Τηλ: +39 06 54591 Φαξ +39 06 5043463	http://www.ifad.org ifad@ifad.org
WFP	Τηλ: +39 06 65131 Φαξ: +39 06 6590632	http://www.wfp.org
UNDP (Πρόγραμμα Ανάπτυξης των Ηνωμένων Εθνών)	Τηλ: +39 06 57056597	http://www.undp.org tipsioc@tips.org
Commissione Europea (Αντιπροσωπεία Ευρωπαϊκής Επιτροπής στην Ρώμη)	Τηλ: +39-06-699991 Φαξ +39-06-6793652	http://ec.europa.eu/italia/index_it.htm lucio.battistotti@ec.europa.eu
European Investment Bank (Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων)	Τηλ: +39 06 47191	http://www.eib.org/info@bei.org

Adriatic and Ionian Initiative (AII) (Πρωτοβουλία Αδριατικής- Ιονίου)	Τηλ: +39 071 2073715 Φαξ +39 071 2076976	http://www.aii-ps.org aii-ps@aii-ps.org
AIC - Forum of the Adriatic and Ionian Chambers of Commerce (Φόρουμ των Επιμελητηρίων Αδριατικής και Ιονίου)	Τηλ: +39 071 5898249 +39 071 5898266	http://www.forumaic.org segreteria_forum@an.camcom.it

Ξενοδοχεία (ενδεικτικός κατάλογος)

Hotel Aldrovandi	Τηλ: +39 06 3223993	http://www.aldrovandi.com
Hotel Aleph	Τηλ: +39 06 48938090 +39 06 48977 +39 06 48978 +39 06 48014	http://www.boscolohotels.com/
Hotel Alexandra	Τηλ: +39 06 4881943	http://www.hotelalexandaroma.com
Grand Hotel Ambasciatori Palace	Τηλ: +39 06 47493	http://www.ambasciatoripalace.com
Hotel Ambra Palace	Τηλ: +39 06 492330	http://www.ambrapalacehotel.com
Hotel Athena	Τηλ: +39 06 44232217 +39 06 44237379	http://www.hotelathena.it
Hotel Barberini	Τηλ: +39 06 4814993	http://www.hotelbarberini.com
Hotel Bernini Bristol	Τηλ: +39 06 488931	http://www.berninibristol.com
Grand Hotel Beverly Hills	Τηλ: +39 06 4542141	http://www.beverlyhotelrome.it
Hotel Claridge	Τηλ: +39 06 845441	http://www.hotelclaridgerome.com
Hotel Colonna Palace	Τηλ: +39 06 39 675191	http://www.hotelcolonnalpalace.com
Hotel Condotti	Τηλ: +39 06 6794661	http://www.condottipalace.com
Hotel De la Ville (Intercontinental)	Τηλ: +39 06 67331	http://www.ichotelsgroup.com
Hotel de le Minerve	Τηλ: +39 06 695201	http://www.grandhoteldelaminerve.com
Hotel De Russie	Τηλ: +39 06 328881	http://www.hotelderussie.it
Hotel Eden	Τηλ: +39 06 478121	http://www.starwoodhotels.com
Hotel Embassy	Τηλ: +39 06 4881402	http://www.hotel-embassy.com
Hotel Excelsior	Τηλ: +39 06 47081	http://www.excelsior.hotelinroma.com
Hotel Flavia	Τηλ: +39 06 4883037	http://www.hotelflavia.it

Rome Marriott Grand Hotel Flora	Τηλ: +39 06 489929 +39 06 489981	http://http://www.hotelfloraroma.com/
Hotel Forty Seven	Τηλ: +39 06 6787816	http://www.47hotel.com
Hotel Genova	Τηλ: +39 06 476951	http://www.hotel-genova-rome.com
Hotel Hassler (Villa Medici)	Τηλ: +39 06 699340	http://www.hotelhassler.com
Λοιπά ξενοδοχεία μπορούν να αναζητηθούν στο site: http://www.alberghi-in-italia.it/		